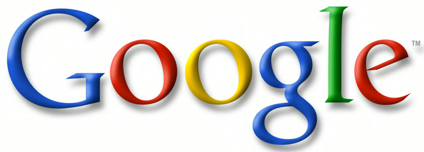

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

1213.c.9

IACOBI
BIDERMANI
E SOCIETATE
IESV,

EPIGRAMMATVM
LIBRI TRES.

AVCTORITATE
MAIORVM.

ANTVERPIÆ,
Apud Heredes Martini Nutij.

ANNO M.DC.XX.

Stokes Gift
10-21-69
800532-291
PA
8475
B9
E6
1620a

APPROBATIO R. P. PROVINCIALIS.

TRES Epigrammatum libros, à Iacobo Bidermano, in Academia Dilingana Professore Theologo, iam conscriptos, & nunc à quatuor Patribus nostris approbatos, Ego CHRISTOPHORVS GRENZING Societatis IESV, per Germaniam superiorem præpositus Prouincialis, potestate ad id mihi concessa, ab admodum R. P. Mutio Vitellesco, eiusdem Societatis præposito Generali, typis in lucem vulgari, permitto. Ensishemij XXIV. Augusti, Anno M. DC. XIX.

Christophorus Grenzing.

Beneuolo Lectori benè.

EPigrãmata, quæ adoleſcenti etiámdum, aut certè Iuueni mihi exciderant, & ſparſim, vt cuique licuit, effugerant; ea viſum eſt multò poſt è fuga retrahere, & ex omni numero pauca ſolùm in has modici libelli anguſtias cogere. Placuit autem in lemmatum varietate, delectum habere; nec niſi Sacra ferè, eaque maximam partem Hiſtorica centuriare: pleriſque alijs exauctoratis, quibus idem Argumentum non eſſet. De vtroque genere, quædam hîc monere, neceſſarium duco.

I. De Sacris quidem: Non decuiſſe profeſsionem meam, vt in alijs ſcriptitandis magnoperè ſudarem. Quis enim cordatus, in

Poëtâ religioso aut Mimicos ſales expectet; aut mordaces Satyras amet? aut adulantes Hendecaſyllabos probet; aut molles Elegos ferat? Abeſte dedecora Carminũ à calamo Chriſtiano! Plus ſatis in hoc AGONE illuſum eſt Muſis iam olim. Et ſi Peligni, Vmbrique tum defuiſſent, Æui noſtri infamia non vnum Bezam ſuppeditaſſet, qui Parnaſsũ peſſimis argumentis incæſtaret.

II. De Hiſtoricis porrò non diſſimulo, me in eo genere conſectando maiorem operam poſuiſſe; quòd videbam eadem cùm in Martiali & Claudiano, tum apud alios primi ac medij æui Poëtas, non ſine plauſu excepta fuiſſe; & verò peculiarem ijs ſiue dignitatem à materia, ſiue illecebram ab oratione conciliari poſſe. At-

que eædem caussæ fuerunt, cur longiuscula plerumque mallem. Quanquam hodiè sunt, qui singulis propè Versibus absolui Epigramma debere contendunt; & se magnificè locutos credunt, cùm in omnibus paginis suum illud acutum CVR, QVIA, decies increpuerunt. Qui profectò, vt modestissimè dicam, & suâ se inscitiâ, & veterum Poëtarum iniuriâ satis confutant. Si tamen vincere in hac caussa tam pertinaciter laborant, vltrà non pugno: Quodlibet nomen Versibus imponant; & cum bonâ veniâ, quasi è quinquennalibus victores discedant.

III. In tertio deinde Volumine, Miscellanea sunt; quorum aliqua perstringunt modicè quosdam; sed, vel sublato nomine, vel per-

ſonato: Quòd ſi quis ſe ipſe prior infamauit, aut nomen ſuum labe publica aſperſit; is tametſi nominabitur, Epigrammati meo nihil imputabit. Ipſe enim ſatis iam ſibi cauit, ne quid de honore ſuo amittere poſſet.

IIII. Poſtremò, ex his Epigrammatis nonnulla iam antehac vel libris editis vulgata, vel formis Sadlerianis ſubſcripta, paſsim circumferebãtur. Quæ etſi tum nullum auctorem præſe tulêre, mei tamen iuris eſſe nunquam deſierunt. Agnoſce Lector & vale: ac ſiqua probas, Deo vni omnia aſſere; ſiqua ſecus, excuſa beneuolè, & errantem mone; Neminem aliũ habuiſti minus pertinacem; vt qui hæc mea aliaque omnia Eccleſiæ iudicio ſanctiſsimo velim permiſſa.

EPIGRAMMATUM

LIBER PRIMUS,

CHRISTO

DOMINO DEOQUE

SUO TER OPT. MAX.

SACER.

PROGRAMMA
AD
CHRISTVM DOMINVM
DEVMQVE NOSTRVM.

CHRISTE pios lusus, prima ioca parca Iuuenta,
Et nullo imbutos accipe felle sales,
Sparsa Lycambeis hîc nulla cruoribus hasta,
Nulla per infamem iacta sagitta Paphum:
Pota sed Aonijs mihi Musa est parcius vndis,
Ebria ne nimiùs falleret ora liquor.
Nam, scio, casta probas, & verso pollice damnas
Carmina, Pelignóque maduêre ioco.
Hinc veniam malè compta putat se Musa mereri,
Optat enim domino casta placere meo.
Vos tamen hoc Phrygij reprehendere pergite Galli.
Plus bonus à vobis nollet habere liber.

I.

Lacrymæ CHRISTI nascentis.

EV lacrymas fera, Christe, tuas tigris vlla videret,
In lacrymas tigris solueret ora suas.
Siue tuos questus audirent saxa, repentè
Ad questus fierent mollia saxa tuos.
Christe, quid hoc monstri est? ego, te lacrymante, cachinno,
Et nihil, vsque licet, Christe, querare, queror.
Dura minus tigris est: minus, ah minus! aspera petra est.
Ridet homo: fleret si petra, fleret homo.
Tigris ero, plorare feræ modò pergite tigres:
Pergite dura queri marmora, marmor ero.

II.

S. ANTONIVS spectris infernis illusus.

Nox erat: at noctem rutila fax æmula Lunæ
Mutato fieri iusserat ore diem:
Cùm vigiles sine teste trahens Antonius horas,
In sua cœlestem vota vocabat opem.
Quas vbi larua preces Acherontia sensit, ad arma
Continuò socios è styge ad arma vocat.
Et vario terrore vijs nemus omnibus implens
Mille suas voces tollere monstra iubet.
Mille repentè feras Antonius aspicit orci,
Vocaléſque audit mille repentè feras:
Setigeros grunnire sues; rugire leones
Et patrio Arcadicos rudere more greges.

Et Libycos barrire boues, & frendere tigres,
Atque vlulare lupos, atque vlulare canes.
Quódque magis siluam confundere cœperat; idem
Mutatâ vidit rudere voce sues:
Auritos rugire greges, grunnire leones,
Et barrire lupos, atque vlulare tigres.
Informes timuit nemus hâc in imagine formas,
Lunáque discordes horruit excubias.
Sed formas ridens vocésque Antonius, vltro
Exprobrat imbelli Panica monstra Stygi:
Et, licet, orcus, ait, tigrímque, lupúmque, canémque,
Atque referre suem noueris, atque bouem:
Ora tamen porci velocius, induit orcus,
Nam simul addita erat litera, porcus erat.

III.

Flagellum CHRISTI sanguine purpuratum.

Iratus Domini pòst quàm nudata satelles
Intento cupijt terga secare flagro,
Sæuitiem voluit refugum damnare flagellum,
Immitémque inter mitius esse manum.
Sed parere manus cùm cogeret impia flagrum
In Domini tergo protinus erubuit.

IIII.

S. FELIX, inter aranearum telas ab hostibus defensus.

Vrbs vbi Nola sletit pralis vicina Falernis,
Ingenij specimen grandis Arachna dedit.
Multus ibi lictor vestigia fortè legebat,

Per

Per qua visus erat Mysta dedisse fugam.
Mystáque lictores iam senserat esse propinquos,
Iam tergo iniectas penè coire manus:
Et nusquam loca, tuta fuga super vlla, nec vlla
Quá profugus posset fallere, vallis erat.
Numinis ergo fidem, querulo vocat ore: vocatam
Numinis exemplò sensit adesse fidem:
Nam vetuli suberat felix discordia muri,
Quam vacuo ruptum vidit hiare sinu.
Huc subiens, hoc, inquit, habes, si viuis, asylum,
Aut certè tumulum, si morieris, habes.
Vix benè dum muri penetrârat in abdita Mystes,
Cùm patulas lictor restitit ante fores.
Suspectásque ratus, subijt; nisi visa iuberent
Iam penè illatum signa referre pedem.
Nam grauido velox è viscere fila tetendit,
Et medios illis clausit Arachna lares.
Lictor vt hoc septas vidit propetasmate valuas,
Hunc sibi suspectum iam negat esse locum.
Arcetúrque specu, (quis credere possit?) aperto,
Ceu foret obiectis septa latebra seris.
Quippe iubente DEO, cùm neret aranea telam,
Tela videbatur, murus ahenus erat.

V.

B. IGNATIVS, iam cœlo receptus.

Eminus aspiciens ego quondam sidera, dixi,
Astra placent; serua res tibi, terra, tuas.
Nunc ipsis aliquid video formosius astris:
Parcit, sordetis iam propè & astra mihi.

VI.

Aliud de Eodem.

Quæ toties oculis spectasse madentibus astra,
Hospes in Ausoniâ fertur Iberus humo;
Illa, procul spectata licet, procul astra placebant,
Sordebátque mero putida terra luto.
Nunc eadem Lotola videt dum cominùs idem
Strata sub emeritos astra venire pedes:
Suscipiant alij gemmata palatia clamat,
Ista; mihi quamuis despiciantur, amo.

VII.

S. PAVLVS Anachoreta, corui obsequijs pastus.

In Pelusiacâ spelæo exegerat vmbra
Secula cornici vix superanda senex.
Huc subigente metu puer iuerat ille, notatos
Sensit vt affini proditione lares:
Illum nullus ibi, nullum ille ibi viderat: vnus
Actu feras inter nóxque diésque fuit.
Sic bis dena seni properârant lustra; nec vllo
Pastus ab humano vixerat obsequio.
Sed cùm longa famem facerent ieiunia, ferre
Tunc sibi morigeram prandia vidit auem.
Illa seni, dum solus erat, stata fercula portans,
Farrea dimidiâ pro dape liba dabat.
At peregrè longæuus ei cùm venerat hospes,
Attulit integras ala ministra dapes.
Vberiora dari si vis tibi fercula, plures
Inuita; ad numerum fercula coruus habet.

VIII.

CHRISTI facies in velo Veronicæ expressa; ad hominem spectatorem.

Cernis, vt in picto liuescant vulnera velo!
Et pius à læso defluat ore cruor!
Stant oculi lacrymis; infestant tempora sentes,
Et caput impexus squallet inerme pilus.
Forma caret formâ; color illi est absque colore:
Quâ fuit arte, rogas, picta tabella? TVA.

IX.

CHRISTVS Dominus, tribus telis orbem fulminare paratus, sed à Beatissima Virgine impeditus.

Numen vt excelso despexit ab æthere terras,
Vidit ibi studijs omnia plena tribus.
Inde superciliis incedere grandibus omnes;
Inde manum vetitis omnem inhiare lucris.
Ignibus inde omnes ardere Cupidinis. Et mox
Ista triplex plectet crimina fulmen, ait.
Arreptóque manus impleuit fulmine; quale
Sparserat in clades antè, Gomorrha, tuas.
Iámque statas vindex in pœnas dextra ruebat,
Accidit ad dominos cùm bona Virgo pedes.
Et quò spectat, ait, tanti, DEVS, ira furoris?
Quémue tribus ferient tela trisulca minis?
Cerno quidem terræ funesta piacula; cerno,
Et dudum votis exsecror illa meis.
Si tamen irritant isti tua fulmina mores,
Quando tuo intactus fulmine mundus erit?
Parce piâ punire manu. Non cernis, vt ægro

Hic

Hic medicas oibi tendat, & ille manus?
Hic Franciſcus erat, Franciſci erat ille gemellus:
Alter ibi viſus Virgini, & alter erat.
Fulmina nunc peior timet altera mundus. An alter
Fulmina Franciſcus qui remoretur adeſt?

X.

IESVS puerulus Tergum ſerpentis ſtygij calcans.

Grandia Lethæi premit infans terga colubri,
Nunquam aliàs orcus tam graue ſenſit onus.

XI.

Aliud ad Eundem.

Vix pede poſſe tuo conſiſtere crederis infans,
Et Stygiam calcas iam pede vtroque feram.
Ah ſatis informem plantâ dignatus es hydram;
Stare poteſt humeris iam tua planta meis.

XII.

S. BENEDICTVS, tintinnabulo vocatus.

Quà ſuper exeſis informia rupibus antra
Tergeminos ſpectant non procul eſſe lacus.
Hic totam Benedictus erat trieterida: & hoſpes
Hoſpitis vnius conſcius vnus erat.
Vnus hic, & panes, & fercula menſtrua furtim:
Et reliquam farto corbe ferebat opem.
Fortè aliquando cauâ pendens à rupe, ſub imum
Fercula mittebat fune ligata ſpecum:
Tinnuláque oppleto ſuſpenderat æra caniſtro,
Aera, propinquantum tinnula ſigna dapum:
Cùm petijt ſaxo ſtyx tintinnabula; ne qua

Diſceret

Disceret allatos hospes ab ære cibos.
At nihil orce sapis, dum tinnula percutis æra:
Percussa audiri clarius æra queunt.
Fac tamen, vt nullo Benedictus ab ære vocetur:
Ieiunium poterit muta vocare fames.

XIII.

In Sacrilegam manum, quæ CHRISTVM cecidit.

Annæum stanti quondam Christo ante tribunal,
Insontem manus est ausa ferire genam.
Sisyphe pone tuas, Ixion exue pœnas,
Omnis in hac debet viuere pœna manu.
Sed facilem sceleri pœnam cur imprecor? ipsum
Tale sibi facinus maxima pœna fuit.
Scilicet erubuit DEVS inter verbera, quando
Militis in dextra debuit esse rubor.

XIV.

Imago B. ALOYSII, in Crucem intenta.

A Crucis aspectu, Gonzaga pendet imago,
Ipsa, quod archetypon fecit, imago facit.

XV.

S. MENRADVS, familiaribus coruis vsus.

Gratuita Menradus aues cùm pasceret esca,
Quam sibi de dapibus dempserat ipse suis;
Alituum venêre greges ad prandia iussi,
Turbáque nutricem visit alumna domum.
Venit & assuetus furtis, licitásque poposcit
Iam melior rostro coruus hiante dapes.

Sed

Sed quernas vbi latro sudes in inerme patroni
Impius illisit térque quatérque caput,
Concidit ille pius defectus sensibus hospes,
Et volucrum altrices succubuêre manus.
Interea de more redit ieiunus ad escam
Coruus; at in manibus pabula nulla videt:
Assilit ergo frequens, & blandus adambulat; & quam
Sæpè datam meminit, poscit alumnus opem.
Iámque latus rostro, iámque alâ verberat; ipsas
Officijque manus vngue iocante monet.
Parcere Menrado si fustis noluit, isti
Debebat saltem parcere fustis aui.
Nunc non vna tibi, latro, hæc fuit, impiè, cædes,
Mactasti insontes fuste faméque duos.

XVI.

Puerulus IESVS, gratiæ plenus.

Cùm Deus humana promitteret omnia genti,
Quæ vel habet tellus, quæ vel olympus habet:
Obstupuit nimio turbatus homuncio voto,
Nec sibi sat laxos est ratus esse sinus.
Non capit, ô Superi mea vestram angustia gazam,
Nec breuis effusis sufficit arca bonis.
Componi poterunt hæc votis dona duobus:
Sit sinus hic maior, gaza sit ista minor,
Cauit vtrumquè DEVS: dum per compendia, paruo
Omnes in pueri corpore clausit opes.

XVII.

Beatissima VIRGO, & S. ELIZABETHA.

Virgo parens IESV; genitrix Ioannis Elisa.
Felix quæque suo pignore mater erat.
Magna sed ante alias fuerit licet vtraque matres,
Vtraque prole suâ debuit esse minor.

XVIII.

Angeli infrà, circaque pedes Beatissimæ Virginis adpicti.

Libera sublimi portatur in æthere Virgo,
Et colit impositos subdita Luna pedes.
Aligeri circáque volant, infráque ministri;
Ne mirare; suprà nemo volare potest.

XIX.

S. VVINALOCIVS, mare siccans, & aridam irrigans.

Stabat in Oceani fugiturus littore; sed nec
Nauta, nec in sterili littore nauis erat.
Quo tendemus? ait, Vuinalocius: Impedit omnem
Seu defecta ratis, seu maris vnda viam.
Sed licet obstet, ait: pedibus tamen æquora nostris
Omnia reiectâ peruia puppe dabo.
Æquoris inde manu Vuinalocius increpat vndam,
Et refugo hinc atque hinc paruit vnda salo.
Vitrea dixisses insurgere mœnia vidit,
Qualia Erythræo surgere turba mari.
Transijt ergo pedes, mirantibus æquoris vndis,
Inque suum redijt transita lympha vadum.
Ad loca sed post quàm Vuinalocius arida venit,

E squallente nouas puluere dixit aquas.
Quis nouus hic Moses? Vbi lympha est, lympha recedit:
Nulla vbi lympha fuit, lympha repentè fluit.

XX.

Ad Beatissimam Virginem, pro infantulo dormiente excubantem.

Sopiti bona claude parens duo sidera nati:
Orbis habet solos, te vigilante duos.

XXI.

Imago Pueruli IESV, verissimè lacrymantis.

Cernere siquis auet rorantia numinis ora,
Lapsáque per madidas viua fluenta genas:
Cernat Apelleis hæc ora natantia guttis,
Tinctáque diuinis ora putabit aquis.
Quàm similes ars fecit aquas? hanc flere tabellam
Siue DEVS vidit, siue tabella DEVM.
Imò suos iterum si numen funderet imbres,
Crederet hæc imbres esse tabella suos.

XXII.

S. BARBARA Virgo, Mart.

Barbaricæ mihi nomen erat gentile puellæ,
Id genitrix nomen iussit, id esse pater,
Sed dum vita meos ostendit publica mores,
Mentitum nomen se videt esse meum.

XXIII.

S. IODOCVS, annonâ diuinitus missâ pascitur.

Arcta fames, vacuæque grauis penuria mensæ

Aui-

Auia deserta cinxerat antra casa.
Regius exul ijs Iodocus agebat in antris,
Pulsabátque pia perditus astra prece.
At quia dura fames spem vincere perstitit omnem,
Atque manus nullam præbuit vlla stipem.
Terra rogatus opem! sed opem negat arida tellus.
Imploratur homo! sed nihil audit homo.
Audijt vnda precem: nullóque repentè magistro
Misit pane graues ad famis antra rates.
Verterunt elementa fidem! sitientibus olim
Vnda dabat potum; nunc dedit vnda cibum.

XXIV.

Statua S. PETRI, assiduè lacrymantis.

Ecce genas! longi monimenta perennia luctûs!
Fundit adhuc veteres forma superstes aquas.
Innumeris peccasse putas hunc noctibus! vna est:
Noctem vnam innumeri iam doluêre dies.
Hei mihi! quàm longè, Petre, differo? Plurima noxa
Nox fuit, & pœna vix fuit hora mihi.
Erramus. Mea, Petre, tuis iam culpa querelis
Conuenit, & lacrymis iam tua culpa meis.
Commutare decet. Lacrymas ego fundere pergam:
Parcere tu lacrymis incipe, Petre, tuis.

XXV.

Beatissima VIRGO, stellis ornata, & filiolum vlnis complexa.

Stella humeros, & mitra caput, licet, aurea cingat:
Implent dona meos nobiliora sinus.

XXVI.

Anachoreta anonymus, difficili aquatione vsus.

Sueuerat assiduus longinquo ex amne, remotum
In magale suam ferre sititor aquam:
Denique pertæsus, ripâ decreuit in ipsâ
Contiguam lymphis ædificare casam.
Hæc meditans, haustum referebat ab amne liquorem;
Iámque extremus, ait, tu meus esto labor.
Alteram enim Phœbus, cùm lucem ostenderit orbi,
Non eris à laribus lympha remota meis.
Dixit, & obuersus cœlestem vidit Ephebum
Obseruare suos, & numerare gradus.
Attonitúsque rogat, quæ caussa subegerit ipsum
Sollicitè positos dinumerare pedes?
Ille, quot inquit, habet solennis aquatio passus,
Tot sua quisque tuus præmia passus habet.
O numera! duplicabo gradus, ait alter, & haustas
Littore ab extremo ferre placebit aquas.
Longius inde duplo solitas contendit ad vndas:
Visúsque est duplo iam labor esse minor.

XXVII.

Beatissima VIRGO, ab Angelo salutata.

Mortali cœlestis Aue *cùm lingua puellæ*
Diceret, ô signum grande salutis Aue!
Erubuit mutata genas vultúmque puella,
Et sua in obiectum lumina fixit humum.
Conuenienter humi, Virgo tua lumina figis,

Omnia

Omnia sunt oculis inferiora tuis.

XXVIII.

Angelus, Beatissimam Virginem salutans.

Virginis ora sacer cùm talia cerneret Ales,
Qualia nulla hominis viderat ora prius:
Ad socios conuersus, humi procumbite, dixit;
Terra aliquid, Superi quod venerentur, habet.

XXIX.

Simeon Stylita.

Quæ noua sublimi libratur in aëre moles?
An rediuiue tuum Phœbe colosson habes?
Stat Simeon, oculísque videt sublimibus astra,
Excelsóque humilem sub pede ridet humum.
Nulla dies illum, nox cernit nulla iacentem,
Nec cernit soles ille, nec astra sedens.
Stans videt vsque diem, videt vsque recedere noctem,
Stánsque aliam noctem, stánsque redire diem.
Sic vnam per lustra premit plus dena columnam,
Et Simeone prius fessa columna fuit.
Nubibus ex altis mortalia despicit: & se
Siue aduersa supra, siue secunda, videt.
Iam cingare licet Simeon à nubibus istis;
Clarus in his orbi nubibus esse soles.

XXX.

Christvs ad ingratum hominem, die Natali.

In stipulâ sectóque puer dum vagio culmo,
Me colit obnixo rustica turba genu.

Stellata toties ego nunc tono maior ab aula,
Maiorémque minùs me tamen illa colit.
Ingenio cogam: si non nisi parua coluntur,
Ad stipulas infans ergo redibo meas.

XXXI.

Imago Beatissimæ Virginis.

Pingeret ipsa suos si iussa modestia vultus,
Virginis hæc huius pingeret ora sibi.
Hinc, puto, Cœlicolis est tanta modestia, possunt
Illam de vultu discere, Virgo tuo.

XXXII.

ZENO Anachoreta ab Angelo reficitur.

Ibat inexplicitι nemoris per deuia Zeno,
Quale tuum fertur, Creta, fuisse nemus:
Et neque iam gnarus quo tramite pergeret vltrà
Et neque qua demum parte rediret, erat.
Interea cœpêre simul discedere vires,
Et gelidi nullum robur habere pedes.
Esca viatori deërat simul omnis, & vnda,
Inque via nullam viderat erro viam.
Opportunus ibi sublimibus ales ab astris
Attulit in grauido munus vtrumque sinu.
Ille diu dubius panem præferret, an vndam?
Suauis enim & panis, suauis & vnda fuit.
Sæpè iube Zeno vires succumbere; morbum,
Talis vbi est medicus, vel simulare velim.

XXXIII.

Ad B. MAGDALENAM in charta lacrymantem.

Seu tumulum fratris, seu Christi busta reuisis,

Seu

Seu notos Domini procidus ante pedes:
Tota mades lacrymis, & in omnibus vna tabellis
Assiduo pictos imbuis imbre sinus.
Quando voles fletus, bona Magdali sistere pictos?
Cùm facies viuis vestra madebit aquis.

XXXIV.

S. LAZARVS, ante ianuam diuitis abiectus.

Lazarus informi deformis ab vlcere, paruum
Oratum à magis ciuibus ibat opem:
Venit ad ingentem postremò diuitis aulam,
Certam ibi pellendæ spem ratus esse fami.
Ebria enim sonuit calicum aula trahonibus: ipsæq;
Exundante fores immaduere mere.
Ergo parare preces, & vota mouentia, perstat
Esuriens potas Lazarus ante fores.
Hîc quamuis stridente vapor nidórque culina
Plurimus immensas proderet esse dapes,
Exiguæ Cereris micam tamen ille poposcit;
Quæque petita fuit mica, negata fuit.
Crudelem attoniti Dominum fugére Molossi,
Et parcam auersi deseruêre domum.
Spectatóque pedum mananti pure, iacentem
Ante ægrum placidi procubuere canes.
Et simul exserta blanda propetasinate lingua
Certarunt laceros lambere quisque pedes.
Quis docuit mores in auaris ædibus istos?
A[illegible] estro certè non d[illegible] hero.
[illegible] non emigrat esse[illegible]
[illegible] sit canis esse pius.

XXXX.

XXXV.

Puer IESVS, ſupra ſuum Nomen inſiſtens.

Ipſe tuum inſiſti, IESV pulcherrime, Nomen;
Stare loco nuſquam nobiliore potes.
Nomen enim, famulo quod adorant poplite reges,
Solùm infra dominos debuit eſſe pedes.

XXXVI.

CHRISTVS, ſpinis coronatus, ad hominem.

Mitia quòd cingant implexi tempora ſentes,
Cœleſtéſque tegat ſpinea ſilua comas!
Includenda nouo mea ſunt mihi tempora ſepto,
Paullùm vt ab humanâ ſint mihi tuta manu.

XXXVII.

S. VVVLMARVS, crepitaculo ad cænulam vocatus.

Silua erat, & vacua VVulmarius incola ſilua,
Et comes in ſiluâ nemo ſecundus erat.
Solus ei patrijs germanus ab ædibus, omnem
Sæpe miniſtrato pane ferebat opem.
Sed quoties veniebat opem laturus, vt alter
Eminus, allatas ſciret adeſſe dapes;
Inſonuit rauco ſtridore, famémque citauit
Penſilis ilignâ malleus in tabulâ.
Hoſpes ibi, quamuis aureque vndæque ſuſurros;
Facundáſque libens aure probaret aues,
Germano pulſante tamen, de valle reuerſus
Stridentem tabulæ cœpit amare ſonum.
Et, licet, inquit, aues cantârint ſuauiter omnes,

Mallei

Malleus accinuit suauius iste mihi.

XXXVIII.

S. SCHOLASTICA, ritu columbæ in cœlum euolans.

Vltima clausisset cùm fata Scholastica, tolli
Candida confestim visa columba fuit.
Quam Benedictus vbi conspexit ad astra volantem,
Nunquam alias cupijt Dædalus esse magis.

XXXIX.

S. SEBASTIANVS, ad sagittarios tortores.

Brachia siluestri religantur inermia trunco,
Adstrictósque tenet barbara silua pedes,
Ipsa etiam careant mea ne præcordia silua,
Penè aliam siluam vestra sagitta facit.

XL.

S. CLARA, ferculum Eucharisticum præ se ferens.

Prætentum gestas ipso præ pectore solem,
Iam benè te Claram dicere virgo potes.

XLI.

S. LANDELINVS fontem eliciens.

Cùm fera Santonica squallerent prata saburra
Siccáque fontanas terra negaret aquas:
Perculit elato sitientia tesqua bacillo
Hospes, & in baculi verbere pondus erat.
Imperium nam terra viri mirabile sensit,
Fundere prompta omnes, quas peterentur, opes

Auxilium rogat illi siti: neque terra recusat,
Seu danda vnda foret, seu mera danda siti.
Dixisset se velle merum; mera vina dedisset;
Mellea dixisset flumina, mella daret.
Optasset terra lac iret ab vbere; iisset
Lacteus insuetis humor ab vberibus.
Tandem vndam optanti, tellus dedit illicet vndã
Gratior hac illi melle meróque fuit.
Nunc scio, cur tellus tam prompta profuderit vndas;
Nam percussa graui verbere, fleuit humus.

XLII.

Pueruli IESV fuga in Ægyptum.

Vix ingressus erat vicini Regna Canopi
Bethlemius profugâ cum genitrice puer.
Vndiq; fracta Stygis crepuerunt monstra; ruentésq
Obstupuêre suos fana profana DEOS.
Sic totus placidi tremit orcus ab ore puelli!
Quid, quando iratum viderit orcus, aget?

XLIII.

CHRISTVS fune ligatus, ad mortales.

Brachia perplexus constringit inermia funis.
Atque iniecta duplex vincla lacertus habet.
Terra timere mei iam desine fulminis iras,
Nulla queo vincta stringere tela manu.

XLIV.

IESVS infantulus, in sinu beatissimæ Virginis.

Hunc ego sæpè sua poscebam à matre puellum,

Quem

eret vlna suo.
; & illum
u.
n à prole parentem,
ante pedes.
hæsit.
e suam.
m; negat iste paren-

vterque dabit.
natérque sequeris.
sequêre puer.

Virginis, filium
is.
vis pingere nato,
lbo minus.

nis fontem

tertia potum,
da labra diem,
cumbere vires,
vigor:
plaga inhospita cir-

s ille plaga.
erere Sabbas,
tis erat.
in valle paludem,
Stagna-

Stagnabat nullus vallibus ulla palus.
Vertit ad aërias postremò lumina nubes,
Nulla in ijs signum nubibus unda dabat.
Fleuit, & è lapsa salierunt flumina gutta.
Nescieras fontem tam propè, Sabba, tuus.

XLVII.

Ad beatissimam Virginem in tabula depictam & cœlitibus, puero que Iesu cinctam.

Virgo, tuas circum placidè considere plantas
Aetherium famulo cum grege cernis herum.
Ergo tuum bissena, licet, caput astra coronent:
Cingunt serta tuos nobiliora pedes.

XLVIII.

S. TECLA, Virg. Mart. inter feras picta.

Tuta feras inter iam pictas viuit imago,
Vixi inter veras olim ego tuta feras.

XLIX.

B. MAGDALENA, ad Crucem procumbens.

Magdalis vt fixo moribundum in stipite vidit,
Quod quondam Assyrio lauerat imbre caput:
Et validis penetrata pedum vestigia clauis,
Pérque decussatas brachia tensa trabes,
Stipite penderem humili si brachia, dixit,
Ferrem ego nunc palmis oscula, Christe, tuis.
Scala foret, peterem terebrati pectoris antrum;
Abluerémque meis vulnus hians lacrymis.
Stans ego mulcerem madidis duo genûa labellis,

Nunc

Nunc possum extremos prendere flexa pedes.
Malo pedes, ah malo pedes! pars corporis ista,
Iam didicit lacrymis ima fauere meis.

L.

S. KVNEGVNDA, inter ignes illæsa.

Testatura viro saluum Kunegunda pudorem,
In candente libens vomere fecit iter.
Exploratorem sed vbi pede contigit ignem,
Non fuit in plantâ sensus, in igne fuit.

LI.

APOLLONIVS Anachoreta.

Nil aderat, nisi turba frequens, & plurima siluæ
Robora, & in siluâ nil nisi multa fames?
Solus in hac siluâ, turbâque, faméque Sacerdos
Magnanimâ turbam voce famémque stitit.
Quippè manus cælo cum tenderet, illa iubetur
Quaslibet esuriens poscere turba dapes.
Ille volema petit Syrio dependula ramo,
Auditúsque statim poma volema videt.
Mala alius raro sibi munere Persica poscit,
Persica confestim mala cupita capit.
Hic sibi vina rogat Campano Massica prælo,
Campanóque bibit Massica vina cado.
Hic niueos optat, mollique siligine panes,
Continuò optanti missa siligo fuit.
Pæstani placeant violaria naribus horti;
Dentibus hæc potuit silua placere magis.

LII.

In imaginem B. AGATHÆ.

Alternius viden' vt grassetur in vbera tortor!
Carnificésque ferant secta papilla manus!
Nec fluat humor adhuc! Dubitat natura, mamillas
Candidus has deceat, purpureúsne liquor.

LIII.

De fœdere inter cœlum terramque icto.

Discordes animos cœlúmque solúmque gerebant,
Et nulla audita mentio pacis erat.
Fœdera sed post quàm dare mutua venerat ales,
Terra suam caussam dixit, & astra suam.
Quippe pater terris, & mater defluit astris,
Res vtrisque pari iure cupita locis.
Lis decisa fuit; coïerunt fœdera. Nostris
Iussa nouum terris astra dedêre patrem.
Astris terra nouam pacta est dare libera matrem:
Sic coïêre lucro fœdera penè pari.

LIV.

De S. CATHARINA Senensi, spinis coronata.

Spinoso Catharina sibi cùm tempora serto,
Et vepribus septum cerneret esse caput.
Cingite crudeles mea, dixit, tempora, vepres.
Non mea serta mihi, sed tua, Christe, dolent.

LV.

S. GVTHLACVS, ex Rege, Anachoreta.

Patria regalis, Guthlacé, palatia tecti,
Et quicquid rerum, quicquid opúmque fuit;
Ipsa Semiramij fastigia denique fastûs,
Diceris æquoreæ posthabuisse casæ.
Scilicet obsessam pelagi spumantibus vndis
Esse tibi censes regia tecta, petram.
Hîc in pane dapes, hîc potum quæris in vndam;
(Quanto erat in veteri lautior esca domo!)
Squamigeros alto tamen vndique ab æquore pisces,
Pennigeró sque vides pransus adesse greges.
Accinit ista tuæ turba inter prandia mensæ,
Adnatat ad placidos illa caterua pedes.
Nempe tuæ cupiunt mensæ nunc esse ministri,
Qui prius esse tuas se meminére dapes.

LVI.

Ad CHRISTVM Dominum, in ludo spinis coronatum.

Ludit adhuc lictor tua circum tempora, Christe;
Ah! quid aget, quandò serius esse volet?

LVII.

NATHANAEL, orci insidijs petitus.

Vt clausi penetrale laris reseraret, & arctas
Panderet eluso Nathanaële fores,
Institit infernus, licet vsque occumberet, hostis
Vsque nouâ cautum fallere fraude senem.
Altera namque subit, mox altera, & altera in ora.

Ora suis credit congrua siqua dolis.
Hác pueri in laruam; in laruam hac subit arte virilem,
Deprehensúsque tamen virque puérque fugit.
Mox venit vt pistor, mox vt pistoris Agaso,
Et m x quod pistor, mox quod Agaso, facit.
Iámque grauem ducens senis ad magnalia mulam,
Personat [illegible], opem, mulio clamat, opem:
Mula ait, ingenti succumbit onusta canistro,
Porge manum; panes fert mea mula tuos.
Audijt orantem senior, foribúsque reclusis
Extulerat primo limine penè pedem.
Ora tamen noscens Plutonia, risit; &, emptos
Hos mihi, ait, panes hoc crucis ære volo.
Monstratúmq; manu crucis obijcit indice signum,
Et cruce, tota Ceres illa soluta fuit.

LVIII.

De milite ad CHRISTI tumulum excubante.

Vrgeat impositum licet ossa recondita saxum,
Et tumulum armato sæpiat hasta metu.
Ossa tamen fugiunt rupto rediuiua sepulcro,
Et stupet elusas irrita tumba seras.
Et pauidus custos abiectis diffugit armis,
Quémque prius tumulum sepserat hasta timet.
Nunc alio surgente times tibi funere, custos?
Plus olim incipies ipse timere TVO.

LIX.

HERACLIDES, Cruce serpentem fugans.

Ora lauaturus putealibus arida lymphis,
E stagnante senex fonte trahebat aquam.
At pia, quo Phlegethon deluderet hospitis ora,
Clam demersa suis imbuit haustra dolis.
Ergo venenatis vbi vasa reduxit ab vndis,
Admouitque haustris arida labra senex,
Hydria deformes habuit conspecta colubras,
Vt propè nescires hydria, an hydra foret?
Sensit adesse Stygis ludibria sueta; nec ipse
Ludere consueta distulit arte stygem.
Nam ducta cruce signat aquam; cruce perculit hydram,
Excussoque bibit vana venena metu.
I nunc, & liquidos, ait, infice vipera fontes,
Quando eris hydra mihi; claua erit ista tibi.

LX.

De puero Iesu duodecenni, inter Beatissimam Virginem, & B. IOSEPHVM medio.

Stat puer, & geminum sibi iungit amore parentem,
Et geminus puerum stringit amore parens.
Illa tenet dextram pueri, tenet ille sinistram,
Dignus vtérque manu tali, & vtroque manus.
Restat adhuc, video, pueri ô pars tertia restat.
Nemo pedes prensat: da mihi, Christe, pedes.

LXI.

De Eodem, inter beatiſſimam Virginem, & S. ANNAM medio.

Huc genitrix natum trahit; huc trahit Anna ne-
Illa ſibi totum flagitat, illa ſibi (potem,
Ah differ, bone, differ adhuc decidere litem!
Litis ego tantæ tertius actor e o.

LXII.

IOANNICIVS Eremita, cui menſtruum victum paſtor ſerebat.

Arcano ſpelæi loco ſibi legerat exul,
Conſcius arcani nec niſi paſtor erat:
Is nullum exilij pro cauſsâ crimen habebat,
Maxima nî crimen cura ſalutis habet.
Multa ibi ſuſpirans, lacrymans ibi multa; dicabat
Sideribúſque ſuas cœlitibúſque preces.
Aſt vbi ter denas ſolis dedit orbita luces,
Curuauitque arcus altera luna ſuos.
Menſtrua ieiuno conſueuit pabula paſtor,
Et venæ pactam ferre fluentis opem.
Hinc auide lunam ieiunus, & aſtra videbat.
Longa fames illum fecerat Aſtrologum.

LXIII.

De S. CÆCILIA, tribus vulneribus ſauciata.

Ter tentata meâ fuit in ceruice ſecuris;
Et collo toties indita plaga meo.
Nec veteri nocuêre tamen tria vulnera formæ.
Magna ſed in plagis lucra fuêre tribus.
Nam quo ſueta prius fulſere monilia collo;

Nunc

Nunc tria purpurei flumina fontis eunt.
Illa nimis paucas habuere monilia gemmas,
Hoc quota fonte cadit guttula, gemma cadit.

LXIV.

De Cœlite iuxta B. CÆCILIAM picto.

Dum digitis pangit Virgo modulantibus odam,
Nobile diuinas plectit ephebus ebur,
Virginis illa modos cantando vincere certat,
Certat & istius vincere Virgo modos.
Pergite vterque diu contendere, pergite: vestri
Dummodo ego cantus arbiter esse queam.

LXV.

Anachoreta ANONYMVS, iracundiæ medicinam quærens

Cùm toties animi Therapeutes ferueret irâ,
Inceptis quoties turba molesta foret.
Sæpè sibi legem Spartano more ferebat.
Qualiacumque forent, ferre, tacere, pati.
Mox tamen ac rediit noua lux, noua bulliit ira,
Et mens Spartani nescia moris erat.
Ne qua proin' iterum violentior ira subiret,
Clam deserta volens fugit in antra senex.
Tandem, ait, (ad strepera dum murmura considet vnda)
Exulat hinc ira turba ministra mea.
Dixit, & immergens sitientem in flumine testam,
Fregit ad occultam vasa caduca petram.
Impatiénsque petra succensuit, & superi! inquit,
Hîc etiam petra est ista molesta mihi.

Ergo itidem hinc fugiam. turbámque petrámque.
Quid erras?
Non tibi turba; tibi tu fugiendus eras.

LXVI.

De flagellis, à milite in tergum CHRISTI intentis.

Picta quod elatis stringuntur lora lacertis,
Libratísque instant pendula flagra minis.
Nullo terga tamen violant innoxia tactu;
Criminis ipsa sui diriguêre metu.

LXVII.

CHRISTI corpus, in maternis brachijs depositum.

Eheu, flebile munus! imperatos
Crudeles oculi parate fletus.
Defecta cubat in sinu parentis
Formâ lugubre decolore pondus:
Squallenti coma pectitur vepreto,
Et sparsus faciem cruentat humor,
Languent ora, labat supina ceruix,
Et tuber laceros renudat artus,
Fossi vulnera pectoris fatiscunt;
Diro est dextera sauciata ferro,
Ferro saucia laua, & efferatis
Stant vestigia perforata clauis.
Qui sicco potes hæc videre vultu,
Sicco cernere nil merêre vultu.

LXVIII.

De Senis Anachoretæ ridiculo consilio.

Fictilis ex humili pendebat fornice trulla,
Cui sua consuêrat credere mella senex.
Illa fami cœnas, & prandia suêta parabat,
Lautitiásque siti quaslibet illa dabat.
Nec tamen hoc victu consumpta erat olla diurno,
Multa, sed in lucro copia mellis erat.
Ergo sibi locuples temere dum creditur, istæc
Vendita quantum, inquit, mî dabit olla lucrum,
Fœtam diues emam conflato ex ære bidentem;
Fœta bidens totum mî dabit vna gregem,
Inde boues, & tota boum inde armenta dabuntur;
Inde domus; magnæ denique verna domûs.
Qui si verna dolis fuerit vernilibus; illi
Sic vernile meo fuste dolabo caput.
Elatóque senex baculo ferit inscius ollam,
Pertusoque cadit mel simul omne cado.
Elicuit Moses duplici sibi verbere lymphas,
Elicit hic vno verbere mella sibi.

LXIX.

Ad Christvm, felle potatum.

Christe rogas gelidam labris arentibus vndam;
Sed datur imbutum fellis acore merum.
Barbara si vitæ nolebas parcere turba,
Cur saltem extremam non miserâre sitim?

Perge tamen: potus madeat licet omnis aceto,
Fiet in Ambrosio melleus ore liquor.

LXX.

Ad Eundem, in cœlum redeuntem.

Astra per immensos quaris tibi, Christe, recessus:
Sic humus ergo oculis sorduit ista tuis?
Scilicet astra placent! aderunt, si manseris astra;
Nam quocumque loco manseris, astra facis.

LXXI.

S. EPIPHANIVS Phœnix, aquæ fontem effodiens.

Horrida per nemorum, per & inuia & auia Phœnix
In sterilem demum venerat hospes agrum:
Nusquam ibi per valles currebant flumina, nusquam
In vacua felix herba virebat humo.
Vidit eam, miseratus, humum; raptáque bipenni
Currere iussit aquam; iussa cucurrit aqua.
Iussit in indocili noua nasci germina prato,
Germina in indocili nata fuêre solo.
Expectabat adhuc plaga barbara; siqua iuberet
Fundere plura sinu, fusáque plura forent.
Noluit ille dari sibi plura, sed omnia fusis
Hinc mihi sunt herbis, hinc data, dixit, aquis.
Hunc potuit vilis locupletem reddere lympha,
Optima nos inopes reddere vina solent.

LXXI.

De imagine S. CAROLI Borromæi.

Carolus hos oculos, hac Carolus ore ferebat,
Assiduas faceret cùm pia lingua preces.

Cùm

Cùm ſacra mortali fulgerent tempora mitrâ,
Et patrio ſtaret purpura nixa pedo.
Nunc alios vultus gerit, altera Carolus ora,
Carolus ætherio pulchrior in ſolio.
At nondum, ô Superi vobis ea pingimus ora;
Noſtra nihil veſtri terra coloris habet.

LXXIII.

De IOANNE Patritio, qui beatiſſimam Virginem ex aſſe hæredem fecit: Ad Illuſtriſſimum HENRICVM Principem, Templi Mariani conditorem.

Patritios cenſus, auríque talenta rubentis,
Craſſeáſque pius Ciuis habebat opes.
Sed ſpes nulla viro natorum, nulla nepotum,
Quos patrij hæredes ſcriberet aſſis, erat.
Verſus ad aſtra proin' ſterili cum coniuge, Gazis
Monſtrate hæredem, vos, ait, aſtra, meis.
Monſtrârunt hinc aſtra Petrum; Petri inde gemellum,
Cœlituúmque alios inde, alióſque duces.
Ante alios etiam magni monſtrata tonantis
Mater erat, ſolo Virgo tonante minor.
Ciuis & hos vbi vidit, & hos: Hîc, inquit, haberi
Quilibet ære meo dignus, & aſſe poteſt.
Tu tamen, o Virgo, ſuperis ex omnibus, hæres.
Dignior iſtarum ſola videris opum.
Tantùm oſtende locum, cupias vbi templa locari:
Ære meo fieri templa iubebo tibi.

Hoc,

Hoc, ait illa, loco; quo, dum polus arserit æstu,
Videris hibernas manè iacere niues.
Vidit, & educto magna ad fastigia templo,
Esse sibi hæredem Virginem ab asse iubet.
Nunc tua, magne, parem, princeps, in Virginis ædem
Dextra suas fudit, non numerauit opes.
Ergo quid hæredes putat hic sibi viuere nullos?
Hæredem exempli te videt esse sui.

LXXIV.

S. ATHANASII innocentia, mirabiliter ostensa.

Hic erat ille, locis exclusus ab omnibus Exul,
In quem iurati mundus & orcus erant.
Cui post quàm pars nulla fuit super orbis in orbe,
Præbuit occultos tumba paterna lares.
Vna viri prohibet subscribere syllaba nomen,
Quâ modicè Graio distat ab Athanato.
Athanatus tantisper erit. Quem teste nefandus
Insontem studuit perdere ciuis anu.
Hunc ea dum falsor traducit adultera probro,
Ereptique reum vana pudoris agit:
Criminis auctorem digito monstrare iubetur,
(Nulla vnquam digiti tam bona culpa fuit.)
Stabat enim Athanato quidam omnia & omnia dispar,
Quam dispar Thanato vix erat Athanatos.
Hunc anus intento digiti indice monstrat: &, hic est,
Hic violentus, ait, prædo pudoris, hic est.

In latus

In latus hæc dixit mulier conuersa sinistrum,
Ad dextram adstaret cùm latus Athanatus.
Risit hic, &, caussam nihil est opus, inquit, vt orem.
Hoc mea patrono caussa eguit digito.

LXXV.

De imagine S. MATTHÆI, Euangelium scribentis; alato cœlite iuxtim adpicto.

Seria in albenti Matthæus scribere charta,
Mansuróque parat tradere magna libro.
Non procul alati species expectat Ephebi,
Inque manu nigri vasa liquoris habet.
Sola caret pennâ Matthæi dextra: sed adstat
Aliger, hinc pennam scriptor habere potest.

LXXVI.

S. BAPTISTA in tabella.

Adstantem digitos intendis mutus in agnum:
Non poteras clamans dicere plura mihi.

LXXVII.

De S. HIERONYMI lacrymis & fame.

Illyrici viden' vt longæuus Dalmata cœli
Verberet impacta pectora nuda manu!
Seu grauis affusas illi sitis imperet vndas,
Siue fames positas suadeat vlla dapes;
Ille famem pergit lacrymis restinguere fusis;
Ille grauem viuo diluit imbre sitim.
Ecce, tenet lapidem compresso dextera pugno,
Iratúsque notat liuida membra silex.

Et flagra

Et flagra fessa iacent, tergóque iterata minantur.
Arcanúsque gemit muta per ora dolor.
Et tamen illud adhuc veniunt Sirenes in antrum,
Bethlemiúmque subit maxima Roma specum.
Ipsa Venus Venerísque venit lasciua propago,
Nec Silicem visum, nec flagra visa timet.
Perge ferire; Venus si visa timere recusat,
Flagra, flagro certè tacta timere volet.

LXXVIII.

De CHRISTO duodenni puerulo, docente.

Cecropiæ vestros seruate Platonas Athenæ,
Nomina Socraticæ magna tacete scholæ.
Vósque Stagirei cessate docere nepotes,
Nos potuit paruus plura docere puer.

LXXIX.

S. BAPTISTA puerulo CHRISTO pomum offerens.

Vilia dona puer blandissime tolle; sat illa
Contactu facies tu preciosa tuo.

LXXX.

S. ÆGIDIVS à Ceruâ pastus.

Antrum erat, obscura longè domus auia silua,
Nulla vbi nec farris spes, neque frugis erat.
Huc seu defectas premeret sitis arida fauces,
Seu grauis Aegidio pergeret esse fames.
Vbere distento veniebat cerua; datóque
Lacte famem sueuit pellere, lacte sitim.
Hac dum fortè petit reparanda pascua lacti,
Fertur in impastos territa cerua canes.

Continuò

Continuò clamare Viri, latrare Molossi,
Inque feram dentes, inque feram ire pedes.
Quos peterent deprensa fera vestigia montes?
Spes profuga in nullis montibus vlla foret.
Abderet in dumos ingentia tergora? dumi
Deprensa fierent certa Macella fera.
Aegidium petit ergo. Fuge nusquã aptior vsquam
Vllus erat Cerua creditus esse locus.
Venit, & ante pedes seruata quieuit alumnos,
Securóque ipsos terruit ore canes.
Nulla operam nutrix felicius vlla locauit:
Lac dedit, & lacti vita repensa fuit.

LXXXI.

Vox Avari moribundi, ad hæredes.

Momentum vixi, morior victurus; & illuc
Solus, nescio quò, non rediturus eo.
Nunc hæres, quicumque mea successerit arca,
Hæredem ille mea se sciat esse via.

LXXXII.

In Caluam mortualem, in charta depictam.

Ossa patent, geminíque oculis extorribus orbes,
Ruptáque conuulsi septa molaris hiant.
Cæsaries nusquam est: vacat area depilis, & quæ
Vultu inerat nuper plurima, nulla caro est.
Auribus auris abest: vacuóque sub aggere, fractus
Ossea pro naso mœnia nasus habet.
Quisquis es, hanc huius licet oderis icona monstri,
Archetypon monstri tu tamen huius eris.

LXXXIIII.

MARTIVS Anachoreta; fœminarum conſpectum fugiens.

Campanis vagus ibat in viretis
Cultor Martius, & cliens Tonantis:
Qui noctes vigil, & vigil diurnas
Largis fletibus exigebat horas.
Et curis ſimul omnibus, profanâ
Sirenum fugiebat à catervâ.
Hinc ipſi neque fœminas, neque ipſum
Vllis cernere fœminis licebat.
Quod Siren vbi reſciit, puellis
Vna ex omnibus impudica Siren,
Hunc verò, hunc ego Martium videbo;
Rumpatur, licet, hunc, ait, videbo.
Confeſtim mulier per impeditas
Cliuorum ſalebras, viam capeſſens
Inceſſu temerario cupiti
Ad magalia Martij propinquat.
Et quærens hominem videre vidit.
Sed vix viderat illum; & ecce in illo
Iuſſa eſt ilicet interire viſo.
Vna eſt fœmina, quæ videns periuit:
Sed quot fœmina viſa iam peremit?

LXXXIV.

In tabulam hominis inter inferos depicti.

Aemula Lethæi color exhibet ora camini;
Viſa proinde ſibi ſeque tabella timet.
Ora flagrant, patulóque horrent informia rictu,

Et per

Et penè in muta clamor ineſt tabulâ.

Ah, quas flamma edet quondam phlegethontia voces?

Si picta has voces edere flamma iubes?

Iunge tuam tabulæ clamanti, quiſquis es, aurem:

Ipſa ſibi clamat, Væ; tibi verò, Caue.

LXXXV.

In tabulam hominis inter purgatorios ignes depicti.

Iugis in ambuſto cunctatur lacryma vultu,

Carnificémque timet tangere gutta rogum.

Aſpice tu flammis hunc circumſtantibus imbrem,

Et lacrymas noſtris imbribus adde tuas.

Non ſatis eſt vnus contra hæc incendia riuus,

Iunge tuum; hic auctis indiget ignis aquis.

LXXXVI.

S. Martinianvs, fœminæ conſortium per æquor effugiens.

Igne ſemel Veneris iam penè crematus, eodem

Degeret vt porro tutus ab igne ſenex;

Aequoream petijt nauta cum remige rupem,

Silua vbi nullius bacca vel vmbra fuit.

Nulla ibi nec Cereris, nec veris copia; fructus

Sola ſuos illic parturiebat hiems.

Defuit ipſa loco ſalientis gratia lymphæ,

Inque vndis nullum repperit vnda locum.

Ergo laboranti comes, & rerum omnium egenti

Nauta ſtatam pacto lintre ſpepondit opem.

Nam, ter vbi reuehetur, ait, tibi Luna, vehetur

Lintre meo toties vnda Ceréſque tibi.

Hæc

Hac ope gauisus, nullas sibi porro timendas
In medijs flammas esse putabat aquis.
Ecce tibi! surgunt luctantibus aquora ventis,
Euersaque ruunt in maris ima rates.
Vna simul rapit vnda senes, omnésque vorago
Vna simul pueros haurit, & vna viros.
Sola viros inter, déque omni clade virorum
Enatat è victo salua puella mari.
Illa procul scopulum rabidis vbi vidit in vndis,
Et scopuli in canâ rupe sedere senem:
Remigio manuum, tunicáque natante patronam
Certatim petijt iam propè mersa petram.
Vidit adesse senex; notaque pericula flamma
Vt fugeret, medium per mare fecit iter.
Illa, quid, oro, times in inermi Virgine? saluis
Incutiam nullos naufraga Virgo metus.
Ille secus, si Virgo, inquit, nulli vlla noceres,
Non tot mersisses vna puella viros.

LXXXVII.

In tabulam hominis, inter cœlites depicti.

Cœlicolis oculos hos esse tabella putauit,
Sed quàm longè alij cœlitum erunt oculi?
O oculos æquare color si posset eosdem!
Aspectu fieret charta beata suo.

LXXXVIII.

De S. PAVLLA Romanâ.

Desereret domina cùm Paulla palatia Romæ,
Ausa Palæstinas fœmina malle casas:
Contemni mirata suos est Roma penates,

Exti

Exteráque à Paulli mœnia nepte peti.
Exilium tibi quæris, ait. Sed fallitur: Exul
Esse putabatur fœmina; Roma fuit.

LXXXIX.

S. MONICA, filium Augustinum deplorans.

Illa ego sum Libyco genitrix à littore prolem
Ad Ligurum fines vsque secuta meam.
Traxit amore sui soboles quæsita parentem;
Ah qualis soboles tunc mea visa mihi?
Indiderat mores diuersos error ab illis,
Quos olim didicit me genitrice puer.
Sæpè, quid vsque adeò, clamabam, deneger erras?
Degeneri gratus tunc tamen error erat.
Sæpè preces illi miseranda manúsque tetendi,
Ille manus semper reppulit, ille preces.
Desperata mihi poteram tunc penè videri,
Et cùm defunctâ prole perisse parens:
Ambrosij sperare piâ nisi voce iuberer;
Cui toties vni tam grauis vna fui.
Ah quoties, serua mihi perdita pignora, dixi?
Ah quoties dixi, pignora redde mihi?
Dixerat ille diu; mihi se mea pignora nunquam
Nec rapuisse suâ nec dare posse manu.
Denique victus; abi, sobolem, quam quæris, habebis;
Tot lacrymis illam viuere cogis, ait,
Credidi: & , ecce, mihi proles mutata reuixit,
Atque ipsâ melior me genitrice fuit,
Iam pariant vteris alia sua pignora matres:
Pignora dum lacrymis sint ita parta meis.

XC.

XC.

In imaginem CHRISTI pueruli, matri valedicentis, & à IOSEPHO ad opus auocati.

Matutina simul micuerunt sidera, natum
Ad fabrile pater sedulus urget opus.
Ah satis est! alios puero addere parce labores;
Maximus est, matrem deseruisse, labor.

XCI.

De Eodem, ad mensam precante.

Virgo fabérque capit modica dum fercula mensa,
Christe prais solitas ore manúque preces.
Iam viles epulas licet ipsa culina ministret,
Hâc fieri in mensa nobilis esca potest.

XCII.

Ad Eundem, segmenta conuertentem.

Cadua cur verris plebeij fragmina ligni!
Non sunt ista crucis segmina, Christe, tua.
Nobiliora cadent ex illo fragmina trunco,
Illa volet nemo verrere, ferre volet.

XCIII.

De Eodem dormiente; & beatissim Virgine iuxta vigilante.

Dormit in angusto soboles secura grabato,
Tu tamen excubias anxia mater agis.
An metuis, furtim sua ne reuocetur ad astra?
Te vigili, astra tuus iam sua natus habet.

XCI

XCIV.

B. IGNATIVS, morborum cœlestis Medicus.

Extento pede saucius paratum
Iam Loiola ruebat in sepulcrum;
Cum Petri manus improbam remouit
Asserto procul à cliente parcam.
Quare ager simul ac reuixit, agros
Secum surgere iussit; hinc malarum
Magnos cadere febrium calores,
Hinc cæcas oculis abire, noctes,
Cancros serpere, liuidásque tabo
Lethali vetuit nocere pestes.
Quid morbus docuit? iuberet agros
Nullos surgere, nî fuisset ager.

XCV.

CONRADVS Franciscanus, Beatissimæ Virginis alumnus.

Prauia Francisci dum per vestigia nitens
Ardua Conradus quærit ad astra viam.
Munus ab astrorum reginâ tale poposcit,
Quale Palæstini strinxerat vlna senis.
Nec mora; mater adest Eois clarior astris.
Clarior atque ipsâ matre puellus adest.
Tende duas, Conrade, manus; cape munera dixit,
Et mea sollicito munera conde sinu.
Ille manus, simul ille sinus, simul omnia tendit;
Nunquam aliàs domino promptior vlna fuit.
Tunc pueri tractare manus, tunc ora tueri,
Tunc superis licuit basia ferre genis.

Tunc prensare genu, tunc brachia nectere collo,
Terrarum dominos tunc religare pedes.
Non capit ipse sui Conradus gaudia voti,
Miratúrque vlnis tanta licere suis.
Et potes hanc, ô Mater, ait, dimittere prolem?
Et potes à tali cedere Matre puer?
Hoc mirum, Conrade, tibi est? mihi mirius hoc est
Quod puerum matri tu redhibere potes.

XCVI.

In oculos cœlo defixos.

Stant oculi, & fixo spectant sublimia nutu,
Nescio quid nostro pulchrius orbe vident?
Pergite, quicquid id est, spectare, ô pergite, sursum
Terra nihil pulchri, quod videatis, habet.

XCVII.

De Viatore Hierichuntino, à prætereuntibu destituto.

Ambulat incauto dum per loca deuia passu,
Fertur in hostales inscius erro globos:
Hi captum sternúntque solo, crebrísque lacessunt
Tuberibúsque caput, vulneribúsque latus.
Ille sed exanimi miserandus voce laborat
Inclamare piam prætereuntis opem.
Audijt hinc mystes clamantem, hinc assecla myst
Auxiliaturos hos ratus æger erat.
Verùm mysta fugit; mysta fugit assecla. Quic quid
Latro facit sicâ, fecit vtérque fugâ.

XCVIII

XCVIII.

De Eodem, Samaritæ ope adiuto.

Semianimum vidit Samarita, iacere cadauer,
Festinámque tulit, quam dare quiuit, opem.
Nam post quàm ingentes plagarum aduertit hiatus,
Admouit medicâ sedulus arte manus.
Excepítque sinu, lenique perunxit oliuo,
Et calido fouit vulnera lota mero.
Mox vbi manantes repressit sindone riuos,
Membra laboratis intulit ægra toris.
I leuis, æger ait, méque aspernare sacerdos,
Profuit auxilio nunc caruisse tuo.

XCIX.

B. NICOLAVS Heluetius.

Nicoleos inter patria Acroceraunia, quondam
Durior ipse suis rupibus hospes erat.
Nam tepidis rupes pastæ sunt imbribus illæ,
Et gelido potæ rore aliquando petræ.
Ipse tamen solus mortales abnuit escas,
Et quascumque dares, abnuit ille tamen.
Quattuor vsque fuit vita illi abstemia lustris:
Nulláque tot lustris cognita mensa fuit.
Prandia nulli illum viderunt quærere Soles,
Nulla illum seram pascere Lunam famem.
Astra dedêre dapem ieiunis faucibus. Isto
Contentus, dices viuere, & ipse penu.
Interea lacrymis idem fuit ebrius. Isto
Tu quoque contentus viuere fonte potes!

C.

VENERIVS Eremicola; à Coruo dimensum diurnum accepit.

Collectam stagnare vides ex imbribus vndam!
Hospitis hac huius temperat vnda sitim.
Noli illum Cressa tentare liquoribus Vua,
Irritare nequis nectare, melle nequis.
Si qua sitis torret, vocat ille è nubibus imbrem:
Nescio quid cœli gratius imber habet?
Lautitias inter maiores herba putatur;
Et rude censetur mensa secunda pyrum.
Solus ei portat coquus omnia fercula Coruus,
Omniáque è solo fercula pane coquit.
Auolat hic illi, cùm cœna est hora, minister,
Allatóque iubet pane domare famem!
Nullus, ais, tendit cur nostra ad prandia Coruus?
Ille alias illuc tendere cernit aues.

CI.

B. MAGDALENA, in obscuro specu delitescens.

Quid me saxa loci tenebrosi squallida? quid me
Conscia nullus luminis antra iuuent?
Quærere mortales absistite. Sidera quæro:
Spectari solâ sidera nocte queunt.

CII.

De tribus Anachoretis, liberalibus duobus, vno præparco.

Intima tergemini nemorum coluêre sodales,
Mica quibus panis vix super vna fuit.
Iam vicina penu metuente premebat egestas,

Cùm neque cogendæ spes stipis vlla foret.
Vtque magis superare penum penuriâ posset,
Est ea mendica mica petita fami.
Continuò Cereris data micula cessit egenti,
Stípsque ea secum omnem sustulit vna penum.
At querulas verbis stomachantibus edere voces
Clam socijs ausus de tribus vnus erat.
Vix tamen impenso cum pane recesserat hospes,
Vbere quando Ceres pane repensa fuit.
Mula tuos etenim tulit altera, & altera Corbes
Et fuit in gemino plurima corbe Ceres.
Tertia quin etiam ventura erat, inquit Agaso,
Ferre, sed impositum fessa nequibat onus:
Tertius è socijs, sua plecti hîc murmura sensit,
Mula tulit panes certè, ait, illa meos.
Cauta famem metuit Mula, inde venire negauit,
Nam parcum in dando te scijt esse cibo.

CIII.

De Conuiua Euangelico, à Nuptijs eiecto.

Ambrosias hospes peteret cùm sordibus escas,
Nec laceram ferret regia mensa togam.
Iussus ab intactâ procul est abscedere cœnâ,
Perpetuámque intra viscera ferre famem.
Insuper æterna septas caligine noctes
Tectáque sulphureas inter habere domos.
Vtraque res doluit, quòd & incenatus abiret,
Et quòd in ardentem est iussus abire rogum.
Has tamen vt cœpit pœnas contendere; dixit,
Non dolet ista mihi flamma, repulsa dolet.

CIV.

HELENVS, famem insperato subsidio depellens.

Incultos Helenus penetrauerat aduena lucos,
Nullum vbi mortales vlli habuêre domum,
Vix calcata feris ibi semita: sola per illos
Aërium lucos ala secabat iter.
Nulla loco speranda dapum solatia, nullum
Pensile frugiferis pondus in arboribus.
Hic Heleno insultare Fames: hîc arida mortem,
Aut aliquid grauius morte parare sitis.
Sed delusa Fames inopino munere sensit
Fercula ab ignota lata venire manu.
Illa fami non nota manus vel venit ab astris,
Vel manus æquè astris illa benigna fuit.
Quippe simul panem tulit, & simul attulit vndã,
O panem, ô vndam, quam manus illa tulit!
Vina dares, vinum præ tali sperneret vnda:
Ambrosiámque dares, sperneret Ambrosiam.
Ergo Fames, piger huic porrò, inquit, tollere panem,
Compensant tantæ si mea furta dapes.

CV.

BB. IGNATIVS & XAVERIVS, iuxta Sphæram Geometricam depicti.

Europam tenuit Loiola, Xauerius Indos,
Et duo sub Socijs regna duobus erant.
Cur extra terram nunc ergo locantur vtramque?
Orbis vterque Viro paruus vtrique fuit.

CV.

CVI.

De SENE, eiusque mirabili victu.

Obscuri nemoris longæuus cultor amabat
Præ quocumque suum Sole diéque nemus.
Cæsaries & barba Seni: nix candida: sed mens
Candidior barbâ Cæsariéque fuit.
Ille casam quoties pietate flagrante subiuit,
Repperit in paruo candida liba penu.
At pietas cœpit cùm fessa tepere, farina
Deterioris ei cœpit adesse Ceres.
Demum vbi vecordem labefecit culpa senectam,
Omnia furfurei fragmina panis erant.
Aduertens mutata Senex alimenta, suásque
Primaui toties panis ab esse niues.
Et versum magis atque magis nigrescere panem,
Nigror, ait, mores exhibet iste meos.
Credideram panem me cernere semper: in ipso
Nunc video speculum pane fuisse mihi.

CVII.

De Voto infelici IEPHTHÆ GALADITÆ.

Elatos patria quondam ducturus in hostes
Has Superis fecit Dux Galadita preces.
Victori patrijs qui primus ab ædibus ibit
Obuius; ille DEO victima primus erit.
Nec mora; signatis Socium rapit agmina votis
Ammonijsque minas vindice Marte domat.
Victor vbi redijt, datur obuia prima parenti
Filia: Iam victus maluit esse parens.

CVIII.

S. AVXENTIVS, rupis inquilinus.

Sublimi quem rupe vides, Auxentius ille est,
Quem suus alta inter nubila carcer habet.
Ille peregrinis fuit omnibus omnia, & hospes
Et pater, & morbis omnibus Hippocrates.
Quippe oculis olim effusa caligine septis
Iussit ab offusa nocte redire diem.
Iussa dies rediit; iussaque abière tenebræ,
Et data lux, melior luce priore, fuit.
Ille luem iussit, febrímque recedere, cessit:
Ille valere pedes: conualuêre pedes.
Denique cùm Medicus venienti cuilibet esset,
Ipse sua Medicus noluit esse fami.
Nam, licet Ars fuerit reliquos depellere morbos,
Hunc tamen Ars, inquit, non pepulisse, fuit.

CIX.

De Biuio Hominis, per litteram Pythagoricam expresso.

Qua Samij partita Senis se littera pandit,
Hâc humana duplex semita pandit iter.
Totum vtriusque vocant diuortia tramitis orbem,
Consitus hic spinis sit licet, ille rosis.
Qua libet ire, potes: sed iter modò mollius, olim
Ah quoties spinis durius illud erit?

CX.

Epigramma votiuum, ad B. ALOYSIVM, in graui ægritudine.

O tutela meis, Aloysi, plurima rebus;
O querulas inter magna medela preces!

Cerui

Cernis vt incluso meritum caput ardeat æstu!
Creber vt arcano seuiat igne dolor!
Vastat vtrimque tenax alterno tempora punctu,
Omnia ceu terebre perpete morbus acu.
Vruntur geminis oculorum sedibus orbes.
Víxque hærent vacuo lumina bina sinu.
Cogitur à pactis animus diuortere Musis,
Et nequit assuetas soluere lingua preces.
Iam calamos posuêre manus, posuère libellos,
Pieriámque sitis iam meá nescit aquam.
Longas esse vident vigilantia tædia noctes,
Praque ipsis longas noctibus esse dies.
His quoque plura fero: nequeo sed plura referre,
His auferre tamen tu quoque plura potes.
Ille quidem non sum, cui dones multa: sed ille
Certè ego sum, cui tu tollere multa queas.

CXI.

De S. APOLLONIA Virg. Mart.

Vt placeant, emptis aliæ se dentibus ornant;
Vt placeam, dentes Christo ego vendo meos.

CXII.

De S. AMATO, cui orcus annonam surripuit.

Tertius impranso consuerat Vesper Amato
Cum medico vilem ferre liquore dapem:
Nec pactus sibi plura dari: sed & ipsa solebat
Sæpè negare sua fercula pacta fami.
Inuidit tamen hanc Auceps phlegethontius escam,
Allataque dolos struxit auarus aqua.
Nam mentita gerens prædonis schemata Corui

Inuolat inuia peruia tecta casa,
Vtque cibi lancem reperit, lymphaque cululium,
Mox pede vertit aquam, mox rapit unde cibum,
Latus eo damno subrisit Amatus; & ecce
Viuere ieiunum Styx, ait, ipsa docet.
Perge licet, rape, tolle dapem; nihil orce nocebis;
Quando dapem prabes, orce nocere soles.

CXIII.

Ad beatissimam Virginem, turture filium redimentum.

Vix tua dum dederas Solymao pignora templo,
Illâque de gremio cœperat Ara tuo,
Cùm tibi mutatis eadem redimenda columbis,
Qua vis dum dederas, reddere dona iubes.
Reddita confestim precio sunt omnia pacto,
Turturéque est proles tota redempta tibi.
Nescio quis dederit, sed quisquis reddidit illam,
Ah precium mercis nesciit ille sua.

CXIV.

De tædio mortalis vitæ.

Non ita quassa gemunt dubijs Carchesia ventis,
Non ita Myrtoo fracta carina vado,
Qualiter assiduas inter mea vita procellas
Aut gemit, aut gemitus non nisi fessa premit.
Exanimi iam tota metu superata recumbit,
Desperátque sua naufraga vita rati.
Lumina iam tollit viso procul humida cœlo,
Charáque lugubri littora voce vocat.
Iámque preces Superis, & vota natantia signat,

Turbida

Turbida signatas iam rapit vnda preces.
Altera decessit nondum vdis lacryma malis,
Altera in humectas cùm subit vnda genas.
Tristitia partem pars excipit altera; cuius
Sæpè nequit caussam noscere, sæpè modum.
Mox gaudere cupit, mox amens gaudia temnit:
Mox, quæcumque prius spreuit, habere cupit.
Sæpè vocat mortem; mortémque audita recusat,
Et lacrymas, voto si potiatur, habet.
Nescio cur mortem putet hæc sibi vita timendam,
Ipsa sibi potius vita timenda foret.

CXV.

Ad ANNAM Prophetidem, in tabulâ depictam.

Iam Christo lacrymaris Anus grandæua puello:
Flere potes viso iustius, Anna, Viro,

CXVI.

De Manu, CHRISTO colaphum infringente.

Ferrea cùm dominum pulsaret dextera, ferrum
Quàm cupiit Vires non habuisse suas?

CXVII.

De S. BENNONE, templi claues in vndas abijciente; ad Imperatorem templo arcendum.

In sacra ne rueret vetiti penetralia templi,
Per non concessas Cæsaris ira fores,
Proijcit æratas in cerula flumina claues
Visurus Latios aduena Benno lares.
Iussa fidem præstare, fidem optima præstitit vnda,

Et commissa tenax condidit ara sinu.
Custodem sed Benno simul remearat ad amnem,
Clauiger in fido littore piscis erat.
Abstrusámque libens vda intra viscera clauem
Bennonis reduces exspuit ante pedes.
Insidias iam terra tuis struat inuida gazis,
Quod seruare voles, mergere, Benno, potes.

CXVIII.

S. PELAGIA pœnitens: ad hominem.

Per mea continuis imber ruit ora fluentis.
Caussas, inquis, habes. Tu quoque forsan habes.

CXIX.

De imagine ALPHONSI RODRIQVES S.I. vbertim lacrymantis.

Alphonsi lacrymas, & ora crebris
Qui perfusa videris esse guttis,
Non illas sceleris putate magni,
Nec mentis male conscia pauentes
Mæstis ex oculis salire testes.
Nam quicquid lacrymauit ille, quicquid
Vel luxit, gemuitue creber, omne
Vni Numinis imputauit Aulæ.
Huc suspiria semper, ora semper,
Semper lumina, lacrymásque semper,
Semper vota, precésque semper, horis
Pernox perdius omnibus tetendit.
Hac vna sibi cùm videret olim
Annis pluribus exulandum ab aula.
Et nondum neque gaudijs licere

Immor-

Immortalibus intereſſe; nondum
Cœli Ciuibus obuiare; nondum
Victrices neque Martyrum phalangas,
Felices neque Virginum cateruas,
Purarum neque mentium ſerenas
Seſe poſſe perambulare ſedes,
Tunc illos gemitúſque lacrymáſque,
Singultúſque profudit, & peroſus
Exul viuere, geſtijt cupita
Ad conſortia commigrare vita.
Nunc voti reus, vſque & vſque gaudet,
Et voti reus, vſque & vſque ridet.
Ipſius tamen hæc Imago, dum ſe,
Voti non rea, conſpicit relictam
Cum mortalibus, vſque & vſque plorat.

CXX.

Ad Milites impios, à CHRISTO proſtratos.

Turba ſupinato ruis vndique territa vultu:
O foret hæc ſceleris maxima pœna tui!

CXXI.

De B. IOSEPHO Anchieta, auiculis mirabiliter imperante.

Heſperij peterent cùm barbara littora myſtæ,
E Socijs ager pluribus vnus erat.
Ille ſuum externo Phœbeiæ lampadis æſtu,
Internóque vri queſtus ab igne caput,
Quæſijt in prora, ſiquidem daret angulus, vmbram,
Nulla ſed in prora partibus vmbra fuit.

Quæſijt

Quæsijt in puppi, nihil umbra puppis habebat,
Summa sed vrebant Solis & ima faces.
His cupiens Ancheta malis succurrere, solam
Aëra per medium tendere vidit Auem.
Vidit; &, i Socias, ait, i citò quærere cohortes,
Aligeráque redux cum legione veni.
Dicta probauit Auis; celeríque citatior Euro
Cognatum properat quærere iussa gregem.
Milléque mox Socijs comitata reuertitur Alis;
Mille sequi visa, mille præire ducem.
Mille supra, & totidem iuxtáque infráque habebant,
Omnis ad Ancheta turba vocata preces.
Hæ simul expassis factâ testudine pennis
Desuper in tostas incubuêre rates.
Et procul inde diem, & lucem pepulêre diei,
Dum quæsita ægrum tangeret umbra caput,
Scilicet hæc fierent vt Conopea repentè
Ancheta artifices esse coëgit Aues.

CXXII.

In funere CAROLI, optimi Principis.

Carole qui nuper comitatus pluribus ibas,
Cui famulos semper vidimus esse greges.
Cur Superos nunc Solus adis? Scio, Carole: Tecum
Nemo pari potuit currere ad Astra gradu.

CXXIII.

S. ANASTASIA, cum libro vacuo depicta.

Quaritis, in vacuo quid spectent lumina libro?
Quicquid vbique solet Terra videre, vident.

CXXIV.

Ad S. PETRVM, cum gallo gallinacio depictum.

Assiduo cur, Petre, madent tua lumina nimbo?
Omnis abest oculis culpa. Sed Ales adest.

CXXV.

Ad CHRISTVM, in cunis iam Cruci deuotum.

Dant tibi prima Crucem, puer, incunabula paruam,
Illa sed est humeris magna futura tuis.
Matrem quare puer, crudeles desere cunas;
Esse in Materno Crux nequit vlla sinu.

CXXVI.

S. IACOBVS NISEBENVS, flauos puellarum capillos in canos vertit.

Hîc vbi vicinos timuerunt Mania Persas,
Mania præsidio tuta Iacobe tuo,
Marmoreo (vt memorant) putei de margine quondam
Aemulus Alpina bullijt humor Aqua,
Fortè puella comis ibi multa fluentibus ibat
In malè conditos turba soluta iocos.
Nec Veneres illa viso senis ore Iacobi

Conti-

Continuare suos erubuere Sales.
Punijt effrontes igitur senis ira puellas,
Et subitas Voto vindice fecit Anus.
Mox venis abiere leues arentibus vnda,
Inque liquore statim desijt esse liquor.
Et nitidi cœpere repente senescere crines,
Et vetulas vertex Canus habere Niues.
Quas vt in alterius capite altera, & altera vidit,
Horruit à forma quaque puella sua.
Quippe sibi Priami est nutrice annosior illa
Visa, sibi senior Nestoris illa socru.
Grandæuam Pyrrha se credidit vna proneptem,
Effœtam Nioba credidit vna nurum.
Denique præcipitem capitis pertæsa pruinam,
Damnatas texit cana puella comas.
Vidimus à Canis alios albere capillis,
Erubuit Canis sola puella suis.

CXXVII.

Beatissima Virgo, ad Reges mortales.

Vestra meis, Reges, diademata subdite plantis;
Nobiliora meum debet habere caput.

CXXVIII.

De CHRISTI pueruli incunabulis.

Pauperie squallent pueri incunabula: nullas,
In gremio Matris dum cubet, optat opes.

CXXIX.

De S. GREGORIO Thaumaturgo, lacum in aridam vallem conuertente.

Exciterat funesta duos in prælia fratres

De

De malè diuiso lis agitata lacu.
Squammati pecoris magnos lacus ille fouebat,
Pascua versantes inter opima greges.
Sæpè trahebatur discordi è gurgite præda,
Ad non plebeiam præda paranda gulam.
Hinc, quæcumque lacus pars fratri cesserat, illa
Visa sui fratri pars minor Assis erat,
Ergo omnem sibi quisque lacum deposcere frater,
Inque lacu solidum quærere quisque lucrum.
Tentauere quidem componere fœdera multi,
Fœderis impatiens frater vterque fuit.
Iungere Gregorius discordes denique iussus,
Nunquam, ait, hæc fratres vnda coïre sinet.
Vt coëant ergo discordia corda, rebellis
Vnda prius toto tota, recede loco.
Dixit; & ecce noui res visa simillima Monstris
Tota statim tota vanuit vnda lacu.
Iámque lacus mera vallis erat: iámq; arida tellus,
Quæ prius vndoso gurgite plena palus.
Mox stagni patuere sinus, viridíque sub aruo
Squamigerum vidit nauta salire pecus.
Nec rate iam voluere peti, nec arundine pisces,
Insidiante capi sed potuere manu.
Continuò fratres coïerunt ambo. Coïre
Non potuere, priùs quàm daret vnda viam.

CXXX.

S. SABINA Martyr, cœlum suspiciens.

Astra quod erecto Telluri præfero vultu,
Suspice, si caussam noscere, Terra, cupis.

CXXXI.

CXXXI.

S. GERTRVDIS Virgo, manibus pectus constringens.

Illecebras, ah Terra, tuas promittere cessa,
Impleuit totos altera gaza sinus.

CXXXII.

Ad CHRISTVM puerulum, in tabula depictum, & pomum è mortis arbore decerpentem.

Pullulat è putrido funesta cadauere planta,
Parce puer tenera tangere poma manu.
Imò, puer propera mala tangere poma: nequibunt
Illa semel dextra tacta nocere tua.

CXXXIII.

PETRO CANISIO ægrotanti optata auicula capiendam se obtulit.

Cùm Senio Morbóque grauis iam fracta nequiret
Ex humili Petrus membra leuare toro,
Poscere iussus erat, si quas pallentia vellent
Non fastiditas ora probare dapes.
Et data quæque forent: seu præda petita fuisset
Fluminis ex vndâ; fluminis vnda daret.
Seu turunda foret; turunda parata fuisset:
Seu mansum peteret, præbita mensa forent.
Fortè poposcit Auem. Mox omnia quæritur Ales
Per fora; Venalis nulla sed Ales erat.
Desperanda Seni iam cœna erat illa; cupita
Per Vitreas intrò cùm volat illa fores.
Cœna ea Turdus erat, pingui-ue simillima Turdo,

Aut

Aut certè, qualem vouerat ager, erat.
Illa ter, illa quater per inane cubile pererrans
Ambijt humanas cœna futura manus.
Iussa proinde capi; subit agri capta palatum,
Nusquam alibi Nidum maluit esse sibi.
Vili Petre potes cœnare, vbi sedulus aër
In tua non emptas fercula mittit Aues.

CXXXIV.

S. NICOLAVS Tolentinas, in Crucem intuens.

Fixa licet spectare Crucem mea lumina pergant,
In Cruce non possunt illa videre Crucem.

CXXXV.

B. IGNATIVS in templo Mariano inter preces peruigilat.

Ante Sacram Loiola studet dum flebilis aram
Peruigiles tota fundere nocte preces,
Pendula destitui cœptabat fomite lampas
Et vacuum Templi nox operire tholum,
Quæsijt ergo diu, exhausta Loiola lucerna
Vnde nouus posset suppeditare latex.
Mox, liquidi siccetur, ait, mihi Lampas oliui,
Hanc meus ex oculis qui fluit humor alet.

CXXXVI.

Ad IACOBVM BIRVVAM S.I. Oeconomum Religiosum, & mirè Sanctum.

Speratam quoties auara messem
Eluso seges horreo negabat,
Aut Vindemia parcior Falerni
Vix vllam dabat Amphoram Lyai;

Et queuis inopúmque diuitúmque
Mœrebat domus, ac sibi propinquum
Credebat penus imminere fatum:
Tu lato Socijs Iacobe vultu
Victum pluribus vberem ferebas.
Nam te paupere Cella sub Ministro
Cella ex omnibus vna, nesciebat
Nec parcam segetem, nec imminuta
Permisit cumulum emori farina.
Sed quamuis Cadus his, & his abundos
Praberet sitientibus Culullos,
Durauit tamen Amphora, & meracis
Nunquam desijt esse fœta Nimbis.
Cesset Vinea, Vinitórque cesset,
Cessent Arua, segésque cesset: vno
Dum curabitur horreum à Iacobo,
Vltro Massico in horreum, vltro in vnam
Est Vindemia transitura Cellam.

CXXXVII.

Imago CHRISTI lacrymantis.

Fundere iam sicca lacrymas didicêre tabella,
Dedíscunt artem lumina nostra suam.

CXXXVIII.

Ad Discipulorum, noctu à CHRISTO refugientem.

Ne Dominum comitere, fugis, vestémque relinqui
Nudáque iam solâ corpora nocte tegis.
Sic tectus rubor, inquis, erit Nil proficis! ipsa,
Sit licet atra, tuâ iam rubet vmbra fugâ.

CXXX

CXXXIX.

De P. IACOBO REMO S.I. Viro sanctissimo, & defunctorum mirabili patrono.

Hic est ille Senex, Iacobus ille,
Cuius perpetuo rigata fletu
Illa incendia sunt, quibus pianda
Sub terræ gremio cremantur Vmbræ.
O quantas (simul vt profunda nigro
Nox inuoluere cœpit astra peplo)
Quantas, ô Superi, subire sensit
Vmbrarum lacrymantium cateruas?
Adstabant foribus, manúsque mutis
Tendebant miserabiles querelis:
Seu votis Superos vocaret ille,
Seu pernox tacitum cubile crebro
Impleret gemitu; genúque flexo
Subiectæ trabis Asserem grauaret;
Seu somno grauis aridos Iacobus
Duro in robore collocaret artus,
Seu quicquid faceret; subibat illa
Vmbrarum lacrymantium cateruæ;
Et nunc ausa piacula longis
Absoluenda sacrum rogare flammis:
Nunc ieiunia velle, diluendis
Nunc orare suis flagella culpis:
Nunc exposcere lacrymas, rigando
Quem terra in gremio ferebat, igni.
Et quicquid petiisset illa, & illa
Vmbrarum lacrymantium cateruæ,
Oratus dabat impigrè Iacobus.

Et

Et fusis oculi utriusque nimbis
Iussos obruit expeditus ignes.
At iam desijt ille lacrymare:
O quos ignibus alteros rigandis
Vmbra tam poterunt habere nimbos!

CXL.

De Angelis in stabulo visis.

Cœlicolas quæ caussa polo discedere iussos
In malè sarta casæ tecta migrare iubet?
Nimirum patriâ dum filius exulat Aulâ,
Patria nunc famulos non alit Aula greges.

CXLI.

De S. CHRISTOPHORO.

Limina Christophorus stellata viderat Aula
Grandior, ad vastam limina parua domum
Nam breuis angustos arctauit ianua postes,
Proceróque minor porta Gigante fuit.
Territus ergo, poli caperet me Regia, dixit,
Ianua mensura si foret apta mea.
Vtendum ingenio est: humero tenus altior exto,
Pérque humiles ceruix non sinit ire fores:
Ite aliquis, strictóque caput diuellite ferro,
Corpore transiri porta minore potest.
Ocyus excelsa caput à ceruice resoluit,
Et minor, abiecta sidera parte subit.
Ingenium in magno quid quæris, turba, ce-
bro?
Plus sapit abiecto Christophorus cerebro.

CXL

CXLII.

De studio Anachoretarum, in corpore afflictando.

Bella, quibus crudo multamus terga flagello,
Iratásque cuti cogimus esse manus.
Thebaicis olim bellata fuêre colonis,
Et per Niliacos infremuére specus.
Nuda alibi stimulant setosi pectora villi,
Nudum alibi torquet ferrea zona latus.
Deijcit hunc rigidus centeno pondere thorax,
Vinctáque crudelis circumit ossa chalybs.
Vlcerat hic fixis exermia membra vepretis,
Atque dolet, quoties caussa doloris abest.
Calcat hic immotis eadem vestigia plantis,
Stánsque solet noctem, stánsque fugare diem.
Incubat hic saxis; hic hiantibus excubat antris;
Hibernas inter decubat ille niues.
Iste siti sua labra; fame hic sua viscera torquet:
Hic gelido mergit membra praustа lacu.
Et tamen emersis redeunt incendia membris,
Terreat illiso mox nisi terga flagro.
Quid querimur nostris? Priscorum verbera confer,
Esse meros dices seria nostra iocos.

CXLIII.

De S. BENNONE Thaumaturgo.

Siqua Machaonias superarunt vulnera vires;
Vulcera pæoniam si pepulêre manum,
Si nihil exhausto profecit Cosmus aheno,
Si tetram timuit vis medicata luem;
Currite, Benno luem fugat, & leuat vlcera Benno,

Tactâqu

Tactáque gratuito vulnera Benno iuuat.
Sæpè videt claudos lento subrepere tractu,
Quos iubet erecto mox properare gradu.
Sæpè manum tacito videt intabescere letho,
Oratúsque manum viuere Benno iubet.
Lumina quin etiam longis damnata tenebris
Cogit in amissum Benno redire diem.
Cedere sæpè febres; deliria cedere cogit,
Pœnè prius præbet, quam petat æger, opem.
Ite alij, & precio medicatos vendite succos:
Hunc medicum gratis, quem vocet, æger habet.

CXLIV.

De S. GVILLIELMI Metamorphosi.

Heroum pertæsus opes Guillielmus auorum,
In deserta suam transtulit antra domum.
Longus ibi tunica cataphracto in tegmine fleuit,
Purpurea quicquid riserat in tunicâ.
Nam prauincta chalybs illi circundare colla,
Et lorica reum cœpit ahena latus.
Sepsit & hamatus præcordia conscia thorax,
Et grandi gemuit cassidis ære caput.
Horrebátque pedis deformi tibia nodo,
Et merus in toto corpore carcer erat.
Viuere non piguit tam tristi in carcere? dices:
Nescio: sed scio, ibi non piguisse mori.

CXLV.

De PIORE, etiam sororis aspectum refugiente.

Iam longùm abfuerat Pior, oblitúsque suorum,
Nec matris tulerat nec patris ora Pior.

Absenti

Absenti (quid enim non ausit fœmina?) fratri
Destinat impensas cùm Soror ægra preces.
Et, simul ægra meum mihi fratrem videro, dixit,
Aegra statim viso fratre valebo soror.
Hîc, quid agas, frater? contemnes vota precantis?
Durior Armenijs esse serêre feris.
Parebis? Veneris tibi visa recurret imago,
Quæque semel fuerit visa, videnda diu est.
Ambiguus Pior ergo diu, quò tenderet, hæsit:
Demum ait, hac illam callidus arte petam.
Mox spectanda suæ sic præbuit ora sorori,
Mutua ne quà oculis cerneret ora suis.
Clausit enim geminis oculorum lumina valuis,
Obiectáque sibi condidit illa manu.
Ne sis ægra, meos vis, inquit, cernere vultus,
Æger ego ne sim, nolo videre TVOS.

EPIGRAMMATVM

LIBER SECVNDVS,

DEIPARÆ

VIRGINVM

VIRGINI,

SACER.

PROGRAMMA
AD
MAGNAM VIRGINEM
DEI MATREM.

VIRGO *Parens, geminos Orbis Regina per Orbes,*
Et Magnâ, quamuis Maxima, Prole minor:
Altera Virginibus mihi parta Volumine Musis
Virgineo cupiunt degere tuta sinu.
Prima tuus iam natus habet. Tu proxima nato
Mater es: hoc igitur proxima carmen habe.
Sint maiora licet multorum carmina: Maior
Carminis vllius nulla Patrona fuit.

I.R.

VIRGINVM CHORVS PRIMVS.

I.

Virginitas ostentis comprobata.

SEV temerata neget Genialis fœdera lecti;
Seu probet intactos nupta Virago toros;
Astra fidem faciunt, patronáque Sidera clamant,
Et mentita stygis probra tacere iubent.
Innuba, seu quærat primæui Virgo pudoris
Indicium; indicium Virginis, ara facit.
Ipsa fuisse viris si corpora casta negentur,
Casta fuisse viris corpora, tumba probat.
Inde sub illæsis teritur lamna ignea plantis.
Inde repentino flore virescit humus.
Inde fluunt viuis tumulata liquoribus ossa,
Inde carent longo membra sepulta situ.
Rideat humanos Virgo benè conscia testes.
Cùm deerunt, cœlo vincere teste potest.

II.

Deiparæ Virginitas tribus lilijs monstrata.

Edere signa volens Mariani Mysta pudoris,
Prodigijs fertur signa dedisse tribus.
Ter baculo percussit humum; testésque futuros
Ter de percussa surgere iussit humo.
Surrexêre statim ter iussi surgere flores,

Liliáque è triplici prosiluêre sinu.
Virginis istud, ait, fœcunda est Lilium: & istud
Virginis indicium parturientis habet.
Tertius enixa flos matris adumbrat honores,
Flore sed hoc ipso purior illa fuit.
Obstupuit tot monstra Fides; &, pergere cessa,
Cessa, ait: ostentis res stabilita sat est.
Nî satis est, baculo perge omnem cadere Terram,
Tota tibi fieri Lilia Terra volet.

III.

FRANCISCVS vrticas vertit in rosas.

Terra nobilis Vmbria propago
Franciscus, decus Vmbriæ perenne,
Insuetus Paphias vbi fauillas
Imis gliscere sensit in medullis;
Crassa projciens moras Abolla,
Hortensem fugit impigre in palæstram,
Et nudus vocat hostem, & insolentem
Audax corporis improbi iuuentam
Vrticas rotat inter, ac licentem
Illis vindicat, increpâtque flammam.
Vrticam tamen ille dum supino
Incumbit grauis obteritque tergo,
Vrticam fieri repentè versa
Sentit nobile lilium figura.
Sic Francisce, licet vepreta quæras,
Et sentes tibi carduósque, norunt
Vrtica tamen & vepreta, quali
Franciscum deceat cubare lecto.

IV.

IV.

DOROTHEA THEOPHILO rosas è coelo promittit ac mittit.

Cana gelu, & niueis hiemabant arua pruinis,
Et nemus amissas flebat, & hortus opes:
Cùm moritura, Crocos & odori lilia prati,
Et placitas ibat carpere Virgo rosas.
Hîc Iuuenis risítque rosas, ridénsque poposcit,
Nec mora, quas risit, quasque poposcit habet.
Nam puer ex astris, ipsis formosior astris,
Portat odorato munera verna sinu.
Hæc, ait, Elisijs tibi Lilia mittit ab hortis,
Ah malè ludibrio risa puella tuo.
Ille probat donum; pueri probat ora, sed hortos
Præ pueri dono, præ pueri ore probat.
Parce tuas iam, Virgo, rosas mihi mittere, dixit,
Cernere tota horti malo roseta tui.
Dixit, & in strictos benè credulus irruit enses,
Æstiuúmque subit coelo hiemante nemus:
Res noua! qui flores Astrorum risit, & hortos;
Huic iubet ostensum Numen vtrósque dari.
Ergó-ne iam luimus, cùm spreta capessimus? inquit,
O vtinam, quisquis spreuerit astra, luat.

V.

SIRENVS contra Sirenes ab coelite defenditur.

Lasciuos vbi se Sirenus inter
Aetna feruere deprehendit ignes,
Et nullis opem ab imbribus, Venite

O rores gelidi! inquit, ô liquores,
O Euri Zephyríque: vósque lenti
Qui terræ gremium rigatis, imbres!
Et quicquid gelidum vsquam, & humidum vsquam est,
Huic illabere pectori, liquatur;
Huic aspergere corpori, crematur.
Infelix Acheruntia paludis
Obsessum calor vstulat; meæque
Absumit meditullium medullæ
Vix hæc desierat rogare; iámque
Rores & Zephyros, & auram, & imbrem
Et quicquid gelidum vsquam, & humidum vsquam est,
Vastatis videt aduenire membris:
Dum cœlestibus elegans ab aulis
Læuum vulnere non dolente Ephebus
Flammati lateris reclusit antrum,
Et clausum Veneris peremit æstum.
Id Vulnus fuit vnum. At illud vnum
O quot Vulnera vulnus interemit?

VI.

FABER Castus, ferrum cadens impunè tractat: lapsus, vstulatur.

Casta per incudem dum brachia versat Apelles,
Exercétque pius sueta metalla Faber.
Forcipe erecta domitos impunè per ignes
Errat, & hibernas æstimat esse niues.
Quin etiam tollens vndante metalla camino,
Inserit in nudas ipsa metalla manus.

Quippe

Quippe nequit tactos ignis violare lacertos
Virgineo ſeptos quos videt eſſe gelu.
At ſimul admiſſum patrauit crimen Apelles,
Cœpit edax artus vrere flamma reos.
Tunc ignem faber eſſe alium credebat: at ignis
Idem erat; idem alium ſenſerat eſſe fabrum.

VII.

BRIGITTA Virgo Aram tangit, & Ara vireſcit.

Explorantibus admouetur Aris
Teſtatura ſuum Brigitta, nullo
Tactum crimine conſcio, pudorem:
Hîc arentis vt aſſeris ſeniles
Et longâ carie ſitúque adeſas
Ara contigit expiantis oras,
Cœpit ſurgere plurimus vireti
Cum vernâ decor hîc & hîc iuuentâ:
Frondebant virides, ſtupente templo,
Secta quercubus aridis Tabellæ:
Et quod iam ſenio grauante roſum
Cœptâret malè verminare lignum,
Viuâ conſtitit ebrium medullâ.
Et ſucci modò diues, & liquoris
Deriſit veterem ſuam ſenectam.
Aude, ſi potes, ô ſceleſta, talem
Aude carpere lingua caſtitatem!
Tollas Virginibus reis patronos,
Et tollas fora, Iudicéſque tollas,
Ara abſoluitur à loquente Virgo.

VIII.

Iuuenis lusurus, Annulum imagini B. Virginis indit: quem illa digito contracto recipit.

Lusus erat Iuuenum, quo pondus inane pilarum
Poscitur alterna, reijcitúrque manu:
Hos inter preciosa vni radiabat Iaspis,
Aureáque inclusas pala ferebat opes.
Hic, (ne sparsa pila deformi gemmula nauo,
Aut humili fieret sordida pala luto:)
Exuit Hesperium digitis ludentibus aurum,
Securo cupiens dona reposta loco.
Exigui iuxta suberant Sacraria templi,
Magnaque effigies Virginis intus erat:
Hîc aspecta puer miratus imaginis ora,
Certè, ait, hac auro est digna puella meo.
Exemptâmque suo depromens pollice gemmam
Inserit arrectum Virginis in digitum.
Non renuit donum porrectus Virginis index,
Sed citó contractis excipit articulis.
Quod puer vt sensit, serua aurum, ait, optima custos
Pulchrior in digito fit mea gemma tuo.
Nunc ego dum pueris puto me colludere; mecum
Non pueros video ludere, sed Superos.

IX.

VVALPVRGIS Virgo in tumulo sudat perenne oleum.

Quà VValpurgis habet sepulta tumbam
(O tumbam nimis, ô nimis beatam!)

Illac

Illac marmore manat è perenni,
Imò è Virginis ossibus, perennis
Nimbus perpetua saluber vnda.
O qualis (DEVS!) ille nimbus vndæ?
Quàm morbis bonus, & cupitus ægris?
Quàm sanis preciosus? incolísque
Felix omnibus, accolísque nimbus?
Illum præ Syrio placere succo,
Illum præ Solymo probari oliuo,
Iurat Teutonis omnis ora; iurat
Quisquis Teutonis est propinquus oræ.
Serua Roma tuas vetusta limphas.
Nos, quam tu tibi vana vendicabas,
Nobis Virgine gratulamur vndâ.

X.

BERNARDVS è Deiparæ imagine lac impetrat.

Virgineo stabat signum venerabile Templo
Indita cui magna forma parentis erat.
Hic solitam Bernardus opem dum sedulus optat,
Tergeminúmque leui murmure dicit Aue,
Ter vocat ætheriæ portam blandissimus Aulæ,
Ter stellam æquoreæ cernuus orat aquæ;
Denique, Mater, ait, magni fœcunda Tonantis,
Incipe te Matrem Virgo probare meam.
Sic ait, & niuei respexit ad Vbera signi,
Vberéque è niueo lacteus imber ijt.
Qui medium flexo post quàm Aëra transijt arcu,
Arida Bernardi fluxit in ora liquor.
Ille diu dubius, dum dulcibus imminet vndis,

Credidit Hybleo mella pluisse mero.
Victa sed Hybla fuit. Nectar quoque credidit: illa
Nectare sed dulci dulcior vnda fuit.
Hac tandem, hac inquit, Materni est gratia lactis,
Claude tuum, iam sunt pectora pota, sinum.
Imò age, pande sinum: da pluribus Vbera, Mater;
Nos quoque lactantes, paruula turba, sumus.

XI.

AGNÆ Politianæ tumulus manat iugi rore.

Si quem Cypridos vstulant calores,
Aut iactis agitat Cupido tædis,
Huc ad Virgineos reuisat imbres,
Imbres Virginis ad Politianæ.
Stillant iugibus arida ossa guttis,
Et Viuo pluit Agna humata rore.
Qualem nulla dedit Cilissa fusis
Nubes imbribus optimus liquorem;
Nec Roma (licet insolens Latinis.
Rursum sparsio fiat in theatris,)
Talis per cuneos, patrúmque possit
Vllus per odium meare riuus.
Nam riuum, modò quem putamus Agnæ
Humecto fluitare de sepulcro,
Certo certius est, venire cœlo.

VIRGINVM CHORVS SECVNDVS.

XII.

Virginitas per luctam defensa.

Virginitas vt tuta suos armetur in hostes,
Iussa sit in pœnas ingeniosa suas.
Nam seu blanda premant Cythereiæ bella puellæ,
Mox sua terga ferit Virgo, Venúsque perit.
Siue puer Gnidio tela ignea dirigat arcu,
Tela per effusas dissipat illa preces.
Seu tacitè insidias alias paret, illa repugnat,
Insidiásque alijs excipit insidijs.
Inde pudor paribus paria arma repercutit armis,
Atque ignes alio fortior igne ferit.
Cumq; repulsa Venus redit vsque rebellis & vsque,
Ipse flagris reducem verberat vsque pudor.
Scilicet ipsa Venus, quæ sint sua præmia, nouit,
Inde redit toties ad flagra, digna flagris.

XIII.

S. THOMAS Aquinas titione fœminam fugat.

Ingenuos Thomas cùm viueret inter Ephebos,
Castior ingenuos inter Ephebus erat.
Sæpè siquidem pueri Venus ora modesta probauit,
Sæpè probata tamen condidit ora puer.
Denique dum puero, Venus arcto in carcere sentit
Ostia captandæ nulla patere fugæ.
Idaliam festina iubet properare ministram,

Quæ

Quæ solito pectus fallat inerme dolo.
Térque quatérq; manus illi intulit improba; at ille
Reppulit illatas térque quatérque manus.
Nec tamen illa, quater discedere iussa, recessit,
Sed quater, atque iterum est ausa redire quater.
Quid faceret? clausus vetat illum erumpere postis,
Ipsáque, præ clauso poste, puella vetat.
Aequorea spectaret aquas è rupe profundas
Lapsus ab æquoreâ rupe subiret aquas.
Cerneret Aetnæos Siculis à montibus ignes,
Iret in Aetnæas, igne stupente, faces.
Pugnaret iaculo, iaculi si tela videret;
Si foret hasta, manu rapta statim hasta foret.
Arcus adesset, eum caperet puer obuius arcum;
Vidit fortè focum; præbuit arma focus.
Elatóque puer debellat torre puellam,
Et Veneris flammam altera flamma necat.
Cur hodie talis tum rara est pugna? puella
Desijt, an talis desijt esse puer.

XIV.

IACOBVS Anachoreta, ne à fœmina vratur, ipse se vrit.

Impia mentito plangebat pectora questu,
Deceptura pium spurca puella senem.
Tende manus, inquit, tacitóque medere dolori:
Nam moribunda grauis pectora morbus habet.
Audit; & inde cauere Senex Venerem optat; & inde
Tollere serpentem membra per ægra luem.
Nempè, ait, à Medico nisi tangitur ægra, necatur,
Et Medicum, simul ac tangitur, ægra necat.

Altera

Altera culpa mihi grauis, altera culpa puellæ,
Vtraque consilio est culpa cauenda meo.
Ergo salutiferi ceroma poposcit oliui,
Et tetigit dextrâ pectora nuda manu.
Sed simul exemplo rediuiuus Scæuola magno
Misit in ardentes brachia læua rogos.
Vtraque dum gemino sic arsit camino,
Arsit maiori dextera palma foco.

XV.

FRANCISCVS in Niuibus volutatur.

Cùm purum Stygio calore corpus
Vrgerent Veneres Cupidinésque,
Et plures Venus, & Cupido plures
Primis ignibus admoueret ignes,
Franciscus gelidas cupiuit vndas:
At nullas habuit December vndas.
Nam stabat glacialis, & gelatas
Velabat niuium pruina terras.
Quas cum cerneret ille, mox seuerus
Hibernas ruit vltor in pruinas.
Et ventis hiemantibus, niuoso
Persultat generosus in theatro.
Hic frigente manu, sibi Ministros,
Hic de vellere candicante Vernas,
Hic natos sibi format, hic nepotes.
Sed dum tollere cogitat nepotem,
Magno frigore congelatus, ipsum
Ignarus propè sustulit parentem.

XVI.

XVI.

BENEDICTVS in vepribus se versat.

Quà Valles super inuias propinquis
Rupes aëria minantur astris,
Squallenti Benedictus in recessu
Cùm tetro Veneris flagraret aestu,
Voluit vindice corpus in vepreto,
Et spinas vagus inter atque sentes
Iam costas premit, & lacessit ossa,
Iam plantas domat, & cruentat ora;
Hinc tergum ferus vrget, hinc lacertum,
Et fusi calido cruoris imbre
Arcanas iubet interire flammas.
Ne molli iuguleris in Roseto,
In tali, Pudor, incuba Grabato.

XVII.

IGNATIVS vndis, alterius Venerem plectit.

Ardentem stimulabat amor funestus alumnum
In vetitos spreto tendere iure toros.
Resciuit Loiola viam, temeréque ruentem
Sedulus instructis excipit insidijs.
Pons erat, atque inter gemina diuortia ripa
Stagnabat gelido pigra lacuna vado.
Has Loiola subit, collo tenus abditus, vndas,
Quà Iuuenem vidit non procul ire viâ
Et, miser, inquit, abi, luxúque calesce nefando,
Frigoribus flammas his ego plecto tuas.
Ille simul clamore, simul stupet ore lauantis.

Eri-

Frigidiórque ipso penè lauante fuit.
Parce piare meos istis, ait, amnibus ignes,
Quos ego iam lacrymis sponte piabo meis.
Mox, quibus externum Iuueni Loiola calorem
Depulit; his ipsis se calefecit aquis.

XVIII.

AMMONIVS ne à Venere vratur, pedes amburit.

Curuato quoties minatus Arcu
Flammantes Veneris puer sagittas
Materna iaciebat è pharetra,
Arsit terra caloribus; nec vna
Sese feruere sentiebat Aetnâ.
Tunc cœpêre nouis adusta prunis
Sparsas pectora postulare lymphas.
Tunc Ammonius vnus inter omnes,
Ne quo castus adureretur astu,
Non riui petijt meantis vndas,
Non imbres gelidos, nec alsiosi
Incensus glaciem cupiuit Hæmi;
Sed ne quo tamen vreretur astu,
Diuersum cecidit lubens in astum,
Nam fracto puerum vt fugaret arcu,
Nudos ignibus vstulauit artus.
Hæc est ars noua! Ne cremeris igne,
Ipsum quærere, quo cremeris, ignem.

XIX.

BERNARDVS lacu suos ignes restinguit.

Cra videt temere Bernardus vt obuia Nympha,

Obuia

Obuia Bernardus penè per ora perit,
Nam penitus peruasit edax scintilla medullas,
Tactáque funestus scripsit in ossa color.
Ille quidem tacitum generosus pertulit ignem,
Et nocuo constans Victor in igne fuit.
Vastauêre tamen magis ac magis omnia flamma,
Et domito venit maior ab igne vapor.
Tum querulo Bernardus opem clamore poposcit,
Pectora vt afflato spargeret vsta gelu.
Fortè videns glacie stagnantem cominus vndam,
Hac, ait, ardores molliet vnda meos.
Insiluítque ferox, & toto corpore mersus
Defendit medico membra cremata lacu.
Has Venus in thermas si sæpè lauanda veniret,
Non ita Baianis semper egeret aquis.

XX.

IOANNES Bonus, assulas sub vnges infigit, & dolore voluptatem vincit.

Gentiles Bonus inter inquilinos,
(Vici[illegible] licet amne, Minciòque
Per ripas, per & efluente pontes,)
Ardebat tamen impotentiore
Quàm si Mulciberi caleret igne.
Non lympha liquor obuius, nec aura
Ventorum, licet vberes, iuuabant.
Quo se verteret, vsitata noto
Quem defendere nollet ars ab hoste?
Defendit dolor insolens. Acutas
Primores agit assulas sub vngues.

His telis

His telis pugil obuias fatigat.
Incursu miserabili columnas.
Tum verò fugere omnis ardor, omnis
Fractis cedere viribus voluptas.
Sulcaret Venerem licet cruentus
Saeuc tigridis aut leonis vnguis,
His nullos tamen vnguibus putaret
Impressos Venus esse sauiores.

XXI.

APELLES Virgo faber, candenti ferro fœminam profligat.

Artifices dum folle cauo faber excitat ignes,
Et victore domat metalla foco,
De Phlegethontæo prorepit fœmina furno,
Fœmina, cui Stygius flabat ab ore vapor.
Vicinúmque petit funestâ lampade pectus,
Quâ prius intactum lampade pectus erat.
At faber vt sensit peregrina incendia prunæ,
Non, ait, iste meo prodit ab igne calor.
Conuersúsque videt (monstrum furiale) nocentem
Fœminam, ad incautum ponè subisse latus.
Méne, ait, ergo tuis, fornax, petis improba flammis?
Ipsa etiam flammis faxo petare meis.
Effrontémque ferit candenti fulmine frontem;
Stridentémque reo mergit in ore facem.
Non tulit illa iocum; sed adusta repentè refugit,
Erubuítque sua frons inhonesta notas.
Fœmina ne qua fabro posthac aude esse molesta;
Scis qualem incudem possit habere faber.

XXII.

XXII.

ANONYMA Virgo è BRIGITTÆ familia pedes adurit, ne aduratur.

Insons è grege Virginum puella
Quòd vano nimium periculosam
Audiret Iuueni placere formam:
Vssit suppositis pedem fauillis.
Emersere repentè pustulaque,
Et puris sanies, cruórque cruris,
Et nidor pedis, & dolor tumoris,
Hac flamma pepulit puella flammam.
Dextram Mutius vrat, & stupenda
Porsennam patientiâ triumphet,
Vstus Scæuola; dum puella plures
Ambusto pede sauciârit hostes.

XXIII.

ANONYMVS Iuuenis in prunas abijcitur, vt amorem triumphet.

Insidias Iuueni tendebat fœmina casto,
Phædra suo quales struxerat Hippolytho,
Ille quidem Venerem, sæpè indignatus abegit,
Sæpè sed eiectam, sæpè redire videt.
Quid, Iuuenis, tandem faciam, impatientior inquit,
Eminus à tergo, & cominus instat amor.
Omnia conari pergit Venus. Omnia pergat.
Hippolythus redeo, si mihi Phædra redit.
Me fugiente, diu nequijt mala vipera pelli;
Experiar, quid me non fugiente queat?

Inde

Inde diem Iuuenis veniendi dicit, & horam,
Dictáque iam Veneri cœpit adesse dies.
Illa venit. Sed operta videns vestigia prunis,
Et sola candenti strata calere foco:
Et super ardentes Iuuenem decumbere primus,
Consortémque sui se esse iubere tori:
Omnia conati perterrita desijt: vltróque
Inuitata licet, desijt illa tamen.
Nempè torum timuit, retróque relapsa refugit,
Impatiens calidi Sponsa toralis erat.

XXIV.

FRANC. XAVERIVS sanguinem eiectat, horrore obiectæ Veneris.

A sudore Xauerius diurno
Vix olim modica potitus vmbra
Nocturnum ruit æger in soporem:
Confestim Stygiæ mouentur Vmbræ,
Circumstant Veneres Cupidinésque,
Et spurcis animant torum figuris.
Queîs obnititur ille dum figuris,
Et turbas Venerem Cupidinémque
Impugnat cubito, ferásque pellit
Sopitis licet artubus cateruas,
Ingens assiduo statim duello
Erumpit rosei cruoris imber:
Et nares per, & ora per, soluto
In lectum ruit impotens meatu.
At pugnam Venus arduam perosa
Damnauit pluuiæ ruentis imbrem,
Et non fulmine, sed cruore victa.

Nocturnæ

Nocturna properauit è palæstra.
Sed cur imbre Xauerius rubente
Perfudit Venerem? Rogas? Habebat
Omnes iam Venus antea colores,
Vnum non habuit Venus ruborem.

VIRGINVM CHORVS TERTIVS.

XXV.

Virginitas per mutilationem seruata.

Forma pudicitiæ comes olim fida, petulcis
Vt laqueos factam se videt esse procis:
Ipsa sibi bellum facit indignata, suamque
Sæpè notat frontem vulnere, sæpè genam.
Inde modestæ sibi laniarunt ora puellæ,
Tutus vt in læso viueret ore pudor,
Inde aliæ telis oculos hausere cruentis,
Frustra suis aliæ trunca tulêre labri..
Illa caput rasit, quásque olim sedula gemmis
Struxerat, euulsas iam cupit esse comas.
Illa verecundas irato vulnere nares,
Et quodcumque Venus posset amare, secat.
Denique iam cupiunt deformes esse puellæ,
Séque oculis Iuuenum displicuisse, placet.
Esse iubes vultus formosos Virginum? amare
Formosos vultus desine, semper erunt.

XXVI.

XXVI.

NICETAS linguam in Venerem euomit.

Vt Iuueni Cæsar Nicetæ bella pararet,
Bella, quibus Cypriæ signa tulere faces,
Blanda Semiramij violaria quæsijt horti,
Stratáque Pæstanis Amphitheatra rosis.
Hinc aderant modicæ folijs pubentibus vmbræ,
Hinc aderat strepera non graue murmur aqua.
Mollia subter erat de Coa stragula tela,
Subter erant niuei plumea valla tori.
Iussit in hoc Iuuenem resupinum astringere lecto,
Sericáque in captos indere vincla pedes.
Et Tyrio iussit distendere brachia texto,
Ille Prometheas credidit esse Seras.
Inde Theatrali de Scœna fœmina prodit,
Incensura suo fœmina quidque foco.
Tunc Iuuenis violas odisse; & poscere vepres,
Tunc gelidas inter stragula velle niues.
Vrticas tunc malle rosis; tunc floribus vndas:
Stratáque plumigero plumbea præ thalamo.
Et, validi si robur, ait, Samsonis haberem,
Heroâ caderent vincula rupta manu.
Nunc manibus quia tela meis aliena negantur,
Tela mei dentes ingeniosa dabunt.
Ergo secat mediam Dens pulcro vulnere Linguam,
Inque genas Veneris frusta cruenta vomit.
Erubuit non sponte Venus, profugúmque repentè
Rettulit à casto victa pudore pedem.
Dentis hic error erat: quo morsu tangere Linguam
Se ratus est, illo tacta puella fuit.

XXVII.

ANIANVS oculum, quo fœminam vidit, exsculpit.

Incautos Anianus in vagantem
Obtutus malè fixerat puellam.
Mox facti memor; institit profanum
Magnis fletibus increpare vultum.
Ac ne per subitum inscius calorem
Funestas ageretur in fauillas,
Quid pœnas, ait, exigo minores?
Non est, non satis est mihi, salacem
Solis fletibus expiare flammam.
Vindictas decet exigam Viriles,
Et magno sceleris pares. Repentéque
Armatis manibus sibi minatur,
Erronémque oculum seuerus vltor
Infestis trahit Vnguibus. Nec illo
Quicquam lumine deinde vidit, vna
Quo sat viderat antea in puellâ.

XXVIII.

LVCIA oculos, quibus placuerat, effodit.

Obuia miratus visæ Rex ora puellæ,
Lucentésque duas casta per ora faces:
Protinus exarsit, formámque petulcus honestam
Institit apposito sollicitare metu.
Territa Virgo metu, fœdíque Cupidine regis,
Confudit niueas picta rubore genas.
Hinc pro Rege timor stetit; hinc pro Virgine virtus,
Cedere nec patiens ille, nec illa fuit.

Lis

Lis decisa fuit postremo magna; Timorem
Victor vbi elusum iussit abire Pudor:
Nam moritura prius, quàm consensura, parauit
Ambiguo Regem fallere Virgo dolo,
Quæ tibi pars, inquit, nostra placet optima forma?
Quam tibi cunque veles; opta, & habebis, ait.
Ille, Oculi placuêre. Oculos, illa inquit, habebis:
Parua mora est; voto, Rex potiêre tuo.
Ferte citi cultros. Cultrisque stupentibus hausit
Ipsa suâ praceps lumina bina manu.
Quæ placuit nostri pars, inquit, corporis, hæc est:
Iam potes vsque oculis pascere vota meis.
Horret in audaci mutatos Virgine vultus
Rex: neque iam in læso, quod probet, ore videt.
Seruaret cum Virgo oculos, Rex perdidit: & cùm
Perderet illa suos, repperit ille suos.

XXIX.

LVCIA eadem in eodem facinore, bis laudanda.

Sensit casta suos placere vultus
Astanti temere puella Regi,
Et pertæsa suam pudica formam.
Quid vultum placet, inquit, inter omnem?
Vultum, Rex, oculi, inquit inter omnem.
Iratis subito puella telis
Dilectos rapit è genis ocellos.
Quos cùm mitteret erutos Tyranno,
Iam securius, inquit, hos amabis.
Et quamuis oculis carebo raptis,

Dum sim Lucia, Luce non carebo,
Sed Rex eruto & hinc & hinc ocello,
Credebat duo rapta de sereno
Phœbi sidera Cynthiaque Cœlo,

XXX.

AGATHA mamillas amittit, ne pudorem.

Virgo Sicana viro toties optata, refugit
Optantem toties Virgo Sicana virum.
Ergo minax Prætor violenta voce puellam
Ad sua cunctantem iura venire iubet.
Illa, minæ nihil, inquit, agent. Infestior ille,
At meus hic, inquit, non nihil ensis aget.
Illæ, nec Ensis aget. Simul ergo laborat vterque,
Ille suas vires, illa probare suas,
Lictorum glomerata ruit manus vndique; & vndique
Adstantum innumerus Carnificum numerus.
Vna puella tamen numero circumdatur illo,
Vna per innumeras prompta perire manus.
Siue oculos, inquit, ferro præbere iubetis,
Ferro oculorum ambos euacuate sinus:
Siue genas, sulcate genas: seu pectora vultis,
Pectora quo vultis nuda ferite modo.
Siue manus, truncate manus; seu brachia habete
Brachia: siue pedes vultis, habete pedes.
Nemo pedes voluit tortorum; brachia nemo:
Nemo manus; nemo pectora; nemo genas.
Sola mamilla fuit pœnis optata scelestis;

Sola data in pœnas ergo mamilla fuit.
Sectaque crudeli sunt vbera forcipe: Credo
Nulla tibi, Iudex, vbera tacta prius.

XXXI.

GARILEPHVM, virum castum, fœmina curiosè aspiciens, excæcatur.

Neu quam fœminei obuius videret
Fallacem Carilephus oris vmbram;
In siluas ijt, auiásque rupes
Ignoti vagus inquilinus antri,
Sed dum fallere eum puella certat
Mentito malè curiosa sexu,
Per siluas, ait, inuiasque rupes
Ibo fœmina, fœminam videbit
Vasti tetricus inquilinus antri,
Quamuis tetricus vsque sit, videbit,
Mox accingitur, & stola virilem
Fallaci super inijcit lacernam
Et lucos per, & inuias per Vmbras,
Occurrit fugienti; & intuendam
Se præbet renuenti; & intuendum
Silua fœmina quærit inquilinum.
Sed vix cœperat ille eam videre,
Et mox desijt illa se videre.

XXXII.

APOLLONIA dentes Virginitati impendit.

Niliacos dum Nympha toros illecta, recusat,
Et pluris thalamis omnibus Astra facit:
Carnificum pugnos, & ahena fulmina palmæ,

Per geminas sentit crebra tonare genas.
Non tremefacta tamen clypeo vim depulit vllo,
Sed propria malas cassidis instar habet,
Ergo ruunt penitâ vulsi de sede molares,
Osseáque è fracto decidit ore seges.
Crediderat tortor, Thebanus altera sulcis
Semina Cadmeâ jacta fuisse manu.
Penéque iam timuit, ne stragem vltra cruentam
Surgeret è tali Messis ahena satu.
Nil metue ex isto ferratum semine: Messem
Auratam è tali crescere dente decet.

XXXIIII.

EVPHEMIA & MARGARITA Virgines sibi nares detruncant.

Purpureas vbi casta genas Euphemia sensit
Et sua displicitis ora placere Viris;
Quid faciamus? ait; laqueos natura tetendit.
Ipsa suas facies fabricat insidias.
Qua me cunque vident, rapio male cauta videntes,
Obuiaque aspectus vulnerat ora meus.
Arte pudicitiam peregrinâ Virgo tuere:
Forma nocet: formam, Virgo, perire jube.
Dixit, & Ambrosium cultro festina labellum
Amputat; in nares vsque seuera suas.
Margaris hâc cernens defendi strage pudorem,
Admouit similes naribus ipsa minas:
Tum, licet informi squalleret vulnere forma,
Pulchrior ex illo vulnere forma fuit.
Si res supplicio tali plectuntur amatæ,
Pridem erat ipse suo dignus amore procus.

XXXVI

XXXIV.

BRIGITTA formam perdit, vt pudorem conseruet.

Vt pictis sibi vidit à labellis,
Et forma vitio periculosa
Lasciuam fieri Brigitta frontem;
Contendit prece seriâ: venusta
Multo vt tubere conderentur ora.
Nec vero Deus admouere pronam
Contentis precibus moratus Aurem:
Promisit dare tuberúmue gibbos,
Aut frontis maculas, cutisue næuos,
Aut quosuis cuperet Brigitta morbos.
Mox cœpit macies patrona totos
Et mœstus color occupare vultus.
Contactum quoque lumen impetrato
Virgo comperit emori veneno.
Et tunc credidit esse se venustam,
Postquàm desijt esse tam venusta.

VIRGINVM
CHORVS QVARTVS.

XXXV.

Virginitas cæde aut cædis periculo seruata

Iam stupet eneruem Venus esse Cupidinis arcum:
Iam Veneris gelidas esse Cupido faces.
Tot iaculo Iuuenes petit ille: tot illa puellas.
Fixa tamen nullo pectore tela videt,

Quippe

Quippe Pudor viso pueri fugit auius arcu,
Aut fugere arte nequit cùm Pudor, arte perit.
Hinc iubet è tectis in præceps ire pudicas
Et propè deprensas amne perire Nurus,
Hinc itidem stringit rediuiua Lucretia ferrum,
Patronáque fodit pectus inerme manu.
Antiochus rursum si balnea sordidus intret,
Inueniet Virgo, Democlis arte, fugam.
Scilicet ingenium est alijs, producere vitam;
Virgo fit in proprias ingeniosa neces.

XXXVI.

Pelagia, mater duæque Comites in vndas.

Mater vt hostiles timidâ cum plebe caueret
Insidias, sumptâ quæsijt antra fugâ.
Rescijt hostis iter, profugísque celerrimus instat,
Siue parans dono cogere, siue metu.
Ergo, licet fugerent cautè per deuia, semper
Pressa puellares pinxit arena pedes.
Ventũ erat ad vastas pendente crepidine lymphas.
Per quas nullius copia pontis erat,
Hîc hæsêre pares; genitrix, quid malumus? inquit,
Ponè ruunt hostes; ante morantur aqua.
Stamus? adest lasciua cohors tergóque minatur.
Pergimus? insanas obijcit vnda minas.
Mitior vnda tamen: si nescit parcere, mergar.
Sat mihi dum castas merserit, vnda dabit.
Et citius dicto, ruit alti in gurgitis vndas:
Debuit hac etiam turba scelesta sequi.

XXXVII.

XXXVII.

APOLLONIA vltro in ignes.

Pellaa sibi quondam vt in palæstrâ
Structos innuba Virgo vidit ignes,
Quos lictor ferus, & minax satelles,
Nî promitteret, vsque & vsque alebant:
Vanè creditis, inquit, vllam ab isto
Vinci posse Viraginem camino.
Lentum imò est mihi, iussa vimque vestram
Expectare; locum date, occupabo.
Et ruptis simul hinc & hinc catenis
Stridentes subit ipsa sub procellas.
I nunc, & minitare Cæsar ignes.
Iam te continuò nouos in ipsis
Dices cernere Mutios puellis.

XXXVIII.

PELAGIA Virgo Antiochena, præcipitio defensa.

Qua Pelagi gaudet socio cognomine Virgo,
Et Syrij patriam littus Orontis habet:
Illa verecunda quondam sibi conscia forma,
Insidiaturis fugerat ex oculis:
Fugerat illa quidem: sed mox videt illa, reuulsis
In patefacta procos tendere tecta feris.
Quid faceret? Stabat munito Regia saxo,
Regia sublimes turribus aqua minas:
Occupat hoc pauidi festina pudoris Asylum,
Vitet vbi hostiles iam propè capta manus.
Repperit intentus tamen illa cubilia prædo;
Ergo cubile aliud celsius illa petit.

Repperit illud item. Toties modò prodita Virgo
Effugiam per quod denique dixit, iter?
Nec mora: abit præceps summis è turribus: vnam hanc
Hostibus ignotam viderat esse viam.

XXXIX.

SOPHRONIA cultro suam castitatem à ludibrio vindicat.

Matronæ placitas iubebat ædes
Cingi milite Cæsar, & proteruo
Acciri sibi fœminam à ministro.
Quæ cùm rescijt imperata; paullùm
Mutato stetit impedita vultu;
Mox ficto Mulier pudica risu,
An sordes, ait, has laciniarum
Abstergi prius, induíque mundum
In nostro sinis alterum cubili?
Id verò licet, inquit: ô proinde
Totam corporis enoua, iuuentam.
Faxo, inquit mulier; rubere totum
Pectus purpureo videbis ostro.
Mox cultrum rapuit ferox, & alto
Pectus nobile verberauit ictu.
Et iam sanguine plurimo cruenta,
Qua nulli cupitis placere, dixit,
Hanc circumdate purpuram puellæ.

XL.

EVPHRASIA ingenio Virginitatem tuetur.

Ibat ad inscripta famosa cubilia cellæ

Flebilis

Flebilis è patria tracta puella domo.
Ecce furens animi, stimulante Cupidine currit
Infelix eadem Miles ad antra gradu
Incautámque procus molitur ludere Nympham;
Nympha sed incautum lusit acute procum.
Nam, violente meo parce, inquit, prædo pudori,
Et veniæ precium grande repono tuæ.
Tenta; & inerme meo line quoduis vngui e pectus
Illæsum à quouis vulnere pectus erit.
Vnge pedem, pes tutus erit: latus vnge, valebit:.
Vnge femur, spernet vulnera quæque femur.
Ipsa Machaonij documentum ero prima liquoris,
Fraudis erit iugulo pœna luenda meo.
Inde suum clausâ de pyxide promit oliuum,
Et sua mendaci colla madore linit.
Huc, ait infestum vibra valido impete telum,
Elusura tuas sunt mea colla minas.
Iussit. At ille graui iugulum ferit arduus ictu,
Deceptóque caput territus ense secat.
Quæris adhuc, vires habeant quas vnguina, miles?
Seruandæ vires virginitatis habent.

XLI.

MICHAEL VERINVS, castissimus Iuuenis, ne Virginitatem amittat, vitam amittit.

Verinus, puer innocens, Ibera
Nuper gloria nobilis Iuuenta,
Cùm letho propior videret omnes
Desperasse Machaonum cateruas:
Aut porro superesse tam malignis.

Vnam à Cypride febribus medelam:
Vnam se Podalyrij modesta
Victuram negat indoles per horam.
Abscedant Veneres; Cupidinúmque
Infames, ait, exulent cohortes:
Quæ cùm tot noceant bonis; mihi vni
Si prodesse velint, malus videbor.

XLII.

IACELINA Virgo Appula, per mare effugit.

Cogeret inuitam ne quis sibi nubere, fugit
Appula nequicquam fratre sequente, soror.
Sed fugiens prærupta subit iuga; magnus vbi altum.
In mare de celsâ margine saltus erat.
Hîc stetit; & longè despectans æquora; fratrem
Hâc, ait, iratum rupe cauere potes.
Longius ire vetat fugientem ripa puellam!
Longius at certè ripa volare sinet.
Mox volat immenso delapsa per aëra saltu,
Quà via vix oculis antè data vlla fuit.
Hâc delapsa ferum sicco pede permeat æquor,
Et maris attonitas libera calcat aquas.
Post quàm, Christe, tuis pressisti Nerea plantis,
Virgineos nouit iam Mare ferre pedes.

XLIII.

Virgo inter Eburones è Rheno euadit: proci duo merguntur.

Iussa pudicitiam didicit defendere lympha,
Et Venerem peragunt ipsa elementa ream.

Cernis

Cernis, vt è Rheni metuendo littore praeceps,
Altera patronas Claelia tranet aquas?
Ne fallente puta pede sic cecidisse: ruinam
Ipsamet optauit spontè puella suam.
Nulla ope cùm posset turbam euitare salacem,
Praebuit hanc illi denique Rhenus opem.
Sed quâ turba procax ereptos sensit amores,
Arte suos; illâ perstitit arte sequi.
Nam duo conscensos ausi propellere lintres,
Exceptam medijs eripuêre vadis.
Illa memor, si castam, inquit, permittitis. adsum:
Sin prohibetis, aquas, ecce reuiso meas.
Et simul insiliens repetitas Virgo sub vndas,
Subruit obscœnam vindice calce ratem
Demersisque procis, natat omnem impunè per amnem,
Quis sensum has lymphas non habuisse putet?

XLIV.

Virgo Mantuana in Mintium Amnem.

Mincius Andinis vbi iam conterminus aruis
Ausonias curuo ponte coronat aquas,
Illic riuali iactatam turbine Nympham,
Firmiùs illo ipso ponte stetisse ferunt.
Nam ferus instabat furijsque vrgebat adulter.
Inde viam claudens ensibus, inde fugam.
Illa tamen, si inquit, non est quò viua recedam.
Certè erit hic aliquid, quo moritura cadam.
Continuò de ponte, minas risura procaces,
In patrios fluctus libera Virgo ruit.
Territus ille fugâ; cur te ipsa miserrima mergis?

Mincius est, inquit, quò peritura cadis;
Vorticibus magnis trahit ille rapítque natantes.
Mincius est: Amnem, stulta puella, time.
Illa, nihil metuo mersuri gurgitis iram,
Ira pudicitiam dum tueatur, ait.
Nulla locum sperent in tali incendia Nympha,
Quæ minimas toto subruit amne faces.

VIRGINVM CHORVS QVINTVS.

XLV.

Virginitas in fornice illæsa.

Prostat vbi patulo Siren inhonesta theatro,
Et titulum cella figit amica sua.
Sæpè Nurus illuc & honesto corpore Nymphas
Impia raptari Iudicis ira iubet.
At pudor in cella manet inuiolabilis; & se
Non exspectatâ sæpe tuetur ope.
Nam quæ visa sibi est nullos habitura patronos,
Sæpè Viros habuit, sæpè puella feras.
Altera nunc Vrso, nunc altera tuta Leone,
Tertia, (quis credat?) Milite tuta fuit.
Hæc aliâ defensa viâ, quem pura subiuit,
Purior ex ill fornice rursus ijt.
Obstupuit noua monstra Venus. Mea lustra quis, inquit,
Facta pudicitiæ crederet esse scholam?

XLVI

XLVI.

Virginis ANTIOCHENÆ, & Christiani militis mirabilis pugna.

Flebat in Idalio captiua puella cubili,
Innumeris vbi erat ianua septa procis:
Quæ pius vt sensit discrimina miles; eidem,
Quam non sperauit virgo, parauit opem.
Limen enim pacto vanale præoccupat auro;
Et prior infames hac subit arte fores.
At procul ingresso perterrita milite Virgo,
Fugit; ab aspectu ceu fugit Agna lupo,
Quem malè cauta fugis? quòue inscia Virgo recedis?
Non ego, ait, capti prædo pudoris ero.
Consilio fugitura meo; prius abiice vestes
Cauta tuas: vestes indue virgo meas.
Illa dolos, castæque timens ludibria formæ,
Sueta sua differt ponere lina stolæ.
Vix demum thoraca suis inuita papillis
Iungit, & inuitâ ponderat arma manu.
Induitur contrá muliebri cyclade miles,
Prolixóque Syram syrmate verrit humum.
Hîc ego, miles ait, mentita puella manebo:
Tu fuge mentito vera puella viro.
His fugit illa dolis, Iuuenem sed barbara visum
Amissæ pœnas pendere turba iubet.
Aduolat hîc virgo, iam virgine fortior: Adsum
Sola fugam cepi: sola piabo fugam.
Ille secus: nihil ista, viri, nihil ausa. Patraui
Crimen ego: solus puniar, inquit ego.
Illa rogare magis: magis ille refellere, Crimen

Credat

Credat vterque suum, nî probet esse suum.
Vllâne tam pulcram meminerunt secula litem?
Postulat absolui neuter; vterque timet.

XLVII.

DARIA per Leonem à LENONE defenditur.

Iam Daria trahi impijs Tyranni
Cœptabat violenter à ministris:
Iam Lenonibus vndiquaque septum
Spectabat lacrymabilis Theatrum.
Et quò imbellis, ait, puella tendis?
Quò infelix raperis? potes penates
Olim viua subire tam profanos?
Quid differs, misera interire? dixit
Plorans talia: cùm repentè liber
Erumpens caueâ Leo ferina
In turbam ruit vltor impudicam.
Fit latè fuga. Nemo iam minister,
Iam nemo manet in statu satelles.
Dilapsis igitur timore turbis
Perstat vindice præda cum patrono;
Et castam fera fœminam: feramque
Noscit fœmina casta: seque clamat,
Lenones timuisse, non Leones.

XLVIII.

LVCIA nec ab igne, nec in fornice violatur.

Illa Syracosia virgo pars maxima famæ,
Lis vbi de forma, déque pudore foret,
Iam Lenæ raptata manu, cùm proxima fœda

Inscriptas Veneris cerneret esse fores.
Horruit infamem sceleris locum: &, Ergóne castus
Ingredietur, ait, tale cubile Pudor?
Fige puella solo vestigia, fige; profanas
Rectiùs ante fores emorieris, ait.
Mox immota stetit: Mox tracta potentiùs illas
Fortior in fixo restitit illa gradu.
Iniicit ergo furens violentos turba rudentes,
Sed nullo impelli Virgo rudente potest:
Inde boues, inde addit equos. Sed Virgo ligatos
Inde stupere boues, inde coëgit equos.
Turba igitur flamma circumdit edace puellam;
Sèd nihil illa sui flamma caloris habet.
Mox pice, restinctum mox ignem sulfure pascit,
Sed neque pix ignem, sed neque sulfur alit.
Quas ardere voles, remoue hac à Virgine tadas:
Quas cupis extinctas, huic, Venus, adde faces.

XLXI.

COLVMBA Virgo ab Vrso custoditur.

Ferrato licet Vrsus occupatum
Sese Murice cernat, & grauanti
Colli robora prapedita millo:
Lenones tamen inter atque Lenas
Vim casta fieri videns Columba,
Effracta volat Vrsus è cauerna,
Et millum simul, & simul morantem
Abrumpens violentior catenam
In turbas ruit, horridusque cœpta
Disturbat iuuenum impudentiorum:

Et pro Virgine dimicans, petulcos
Cogit cedere Iudicis ministros.
Nullos Virgo procos timebit vlla,
Quam talis comitabitur catella.

L.

MARTIANAM Virginem repentinus paries tuetur.

Leonem fugeret cùm Virgo modesta sequentem,
Et traheret lassos iam superanda pedes:
Quid misera restaret adhuc? iam penè premebat
Vltima virgineæ syrmata leno togæ.
Tenderet expassas prædonibus obuia palmas?
Capta foret palmis præda trahenda suis
Præcipitem saltu, peteret generosa ruinam?
Nulla, in quam rueret, tam propè vallis erat:
Ardua se in rapidos vndarum spargeret amnes?
Nusquam erat in plano ripa nec vnda solo.
Ergo precata Deum, timido petit arma pudori,
Nec Deus auersâ reppulit aure precem.
Incipit enato tellus increscere vallo,
Et paries fata surgere grandis humo.
Disclusitque repentè duos. Iamque illa timere
Desijt: incipit leno timere sibi.
Maniaque vt subito crescentia circumspexit,
Quæ sobolem hanc peperit tam citò Mater? ait.
Festino fuge leno gradu: locus iste minatur:
Penè erat, & factus tu quoque murus eras.

LI.

CATHARINA Sueca per ceruum liberatur.

Tranquillo nemorum Catharina per æquora passu
Fortè tuos ibat visere, Roma, lares:
Cùm conspecta viris (quanquam fugisset) amantũ
Insidiaturos cœpit habere greges.
Iàmq. adeò comitante globo iuuenumq. canumque
Acer in ignara terga ruebat eques.
Huius vt insidias postico è puluere vidit,
Nec sibi concessam per sola plana fugam:
Sidera, clamat, opem: date opẽ cita sidera clamat:
Lenta suam tellus ferre moratur opem.
Finierat, cùm bina leuans sublimia ceruus
Cornua, vicino tramite carpsit iter.
Ille canes, dominosque canum per deuia traxit,
Cornigeram peteret cùm sibi quisque feram.
Sic elapsa manu, in tutum Catharina profugit,
Vsa patrocinio, ceruе puella tuo.
Sidera cur Tauros seruatis, & Astra Leones?
Dignior hic vestro Ceruus honore foret.

LII.

AGNÆ pudor ab Angelo vindicatur.

Romæ infamia dedecúsque Vestæ,
Et tu Maxima, quæ vigil fouebas
Aeternas Capitolij fauillas:
Agnam cernite virginem, aut decennem,
Aut si grandior illa, tredecennem:
Quam cùm cernere vesta, vósque vestæ
Vnam cœperitis procul ministræ:

Vester

Vester, (si pudor vllus est in vlla)
Aspecta pudor erubescet Agna.
Hanc cùm barbarus ad pudenda Iudex
Prostantis raperet theatra turbæ;
Vna omnes Iuuenesque Iudicesque
Et turba probra, consciásque cella
Cælo vindice terruit puellas.
Nam stabat comes Aliger, latúsque
Stricta Virginis ambijt machæra.
Ingressus tamen alter est & alter;
Et si quis super alterum alterúmque
Aut audax nimis, aut nimis proteruus
Castæ irruperat in cubile Nymphæ,
Illum terruit Aliger, rotato
Iussum protinus euolare, telo.
Sed vicit Iuuenis procaciori
Omnes nequior vnicus cachinno:
Sexcentis ait, ambiatur hastis,
Quot Cadmo neque fabulosa sulcis
Tellus parturientibus profudit:
Irrumpam tamen, inquit, & meo omnes
Cogam cedere milites amori.
Vix hæc dixerat impudens, ruitque
Pulsis obuius hinc & inde turbis.
Iam Cellæ propè limen, & propinqua
Iam vestigia Virginis tenebat,
Cùm viso attonitus repentè cœpit
Oppallescere, & obrigescere artus,
Et vertigine agi, & labare genua,
Et prono exanimis iacere vultu.

Iride miser, atque fabulosos
Cadmi spernere milites labora:
Casta cum Pudor est tuendus Agna,
Non Cadmi tibi milites, sed ipsos
Cœli occurrere milites videbis.

LIII.

ANDRAGISYNA sponte deformatur, ne contaminetur.

In thalamos genitor Natam iubet ire iugales,
Serus uti Nupta munere fiat Auus.
Patritios poterat bona dos spondere maritos.
Et formosa illis vel sine dote foret.
Abnuit illa tamen. Pater imperat, abnuit illa.
Forma iubet: formam negligit illa tamen.
Ergóne vultus, ait, castam vetat esse decorus?
Efficiam, tutus possit vt esse pudor.
Cernua mox Superos vda prece flagitat omnes,
Mutet vt infelix ora decora color.
Nec mora; tota subit sanies squallorque per ora,
Et faciem reddit ruga senilis anum.
Vndique pallor inest: flaui periêre capilli,
Nullaque iam in tota Virgine Virgo fuit.
Tum neque forma Viros, neque dos dedit illa Maritos:
Et propè se Patrem noluit esse Pater.
At simul ac vidit tutum sibi Virgo Pudorem,
In secura prior transiit ora color.
Repperit hanc artem, qua Patrem cogeret. illam.
Vis iterum turpem cernere? Quare Virum.

LIV.

THEOPHILÆ pudorem Angelus defendit.

Magni flammeus Aliger Tonantis
Furto viderat improbo Clientem
In ludos veneris rapi puellam,
Quam riualibus hinc & hinc amantum
Cum cingi studiis, & impudentes
Iamiam cerneret inuolare turmas,
Occurrit citus: adiúmque telo
Vindex obsidet ostium trisulco.
Nec cessit tamen omnis improborum
Conatus Iuuenum: sed vnus ipsos
Audax aligeri subit per enses.
Extemplo iubet Ales incitato
Infandum caput interire telo.
Nec posthac alius subiuit. Vnus
Dum ferro cecidit, cecidit omnes.

LV.

VVILGEPHORTIS Virgo barbæ miraculo castitatem tuetur.

Bello nobilis ore VVilgefortis
Laudatæ metuens virago formæ,
Vt matura viros iuberet omnes
Speratis procul abstinere tædis:
Constans poscit opem beatiores,
Quotquot nouerat, incolas Olympi.
Formam cedere, Cœlites, iubete,
O formam, Superi, periculosam.
Non Maura cutis abnuo colorem:

Non

Non qualem patrio calore tostus
Cognata gerit Aethiops in umbra:
Non siquid magis atrum & inuenustum,
Tetrumque illepidumque, sordidumque
Tellus abdidit vspiam nouerca:
Nullum respuo monstrum: abire solam,
Hanc solam, ô Superi, iubete formam.
Audit vota pium pudica Numen,
Et monstri similem repentè cogit
Mento crescere nesciente barbam.
Hic horror fuit insolens: Sodalis
Notam agnoscere noluit Sodalem:
Et Mater sobolem, & Soror sororem,
Et vultu voluit seueriori
Ignotam Pater abdicare prolem.
Demum se quoque virginem vel ipsa
Barbatam potuit timere virgo.
Sic quanto hæc propior viro est puella,
Tanto tutior à viro est puella.

VIRGINVM
CHORVS SEXTVS.

LVI.

Virginitas per se ipsa clara.

Externis etsi titulis ornata triumphat
Virginitas, & opum grandius agmen habet:
Non eget ipsa tamen titulo, neque diuite fuco,
Sed superis etiam Sola placere potest.
Non ita Narcissi felicia germina candent,
Non ita Sidonio murice lana rubet:

Et

Et minor est Violis odor, & minor est Hyacinthis,
Et minor Hesperijs indita forma Rosis.
Illa fuit quondam Terris incognita; nosci
Nunc eadem & Terris nunc quoque cœpta coli est.
Sed quoniam est oris cœlestibus edita; seruat
Ingenium; & patrios pergit amare lares.
Quid mirum est igitur stygios si repperit hostes
Virginitas? styx à virgine victa fuit.

LVII.

BERNARDVS ab hospita inuasus, ingeniosè defenditur.

Visus adhuc puer esse quidem Bernardus; at vnus
Pulchrior è pueris omnibus esse puer:
Cùm stygiis afflauit eum Venus improba tædis,
Qualibus afflatus non fuit ille prius.
Nam sibi, nescio quam, subrepere Thaida sensit,
Virgineúmque dolo sollicitare latus,
Fallere sed cautum nequiit deprensa pudorem,
Thais: ab intacto fœmina pulsa toro,
Fœmina pulsa semel, semel indignata recessit.
Vsque repulsa dein, vsque reuersa fuit.
Vsque tamen reducem vt puer vsque repellere hostem.
Vltima sollicitus quæsijt arma, pudor.
Ecce! repentinis horrere latronibus ædes,
Clamat, & armatas in caput ire manus.
Illa, Latro non sum, submisso murmure dixit,
Non solet in nostras Latro subire domos.
Ter clamata Latro; negat ipsa ter, esse Latronem

Ip-

Ipse iterum sociam ter sibi [illegible] poscit opem.
Hoc vbi ter sociam rupit clamore quietem,
Præstitit oratam turba vocata fidem.
Accurrensque, torum Vigili face circumit omnem;
Sed fugit admotam fœmina latro facem.
Tolle tuam tibi, turba, facem: Puer iste videri
Clarius à nobis iam sine luce potest.

LVIII.

CATHARINA Senensis, coronam spineam gemmeæ præfert.

Stellifera Catharina duas è sede coronas
Viderat, à Christi pensilem vtramque manu.
Sed spinis fuerat grauis hæc, grauis altera gemmis;
Non illis precium, non decor vnus erat.
Oblatam cape, Christus ait, Catharina, coronam,
Seu placet ista tibi, seu placet ista, cape.
Munera quis dubium gerat inter talia votum,
Grandibus vt gemmis malit habere vepres?
Aude aliquid, Catharina, manus protende: quid hæres?
Iniice serta tuis gemmea temporibus,
Sustulit ambiguum Catharina dextera votum,
Da mihi, ait, tactu serte probanda meo.
Ac simul iniectis ruit in vepreta lacertis
Impositaque premit nobile sente caput.
Plurimus inde cruor per tempora & ora cucurrit:
Nec tamen optauit gemmea serta sibi.
Non hæc serta dolent, sint quamuis spinea, dixit,
Sunt facta attactu mollia, Christe, tuo.

LIX.

MVSA Virgo infantula, B. Virginem spectat.

Iam tunis, puto, commodum relictis
Castis Musa iocata cum puellis,
Inter sidereos videbat orbes,
Primam Numinis eminere Matrem.
Illi Sidera, Luna, Sol, & omnes
Erronum socij orbium, sub imis
Nutabant pedibus; suum exerentes
Magnis ambitionibus nitorem.
Mille illam aligeri, gregesque mille
Stipabant iuuenum elegantiorum.
Quos illa & iuuenes, & orbium orbes
Et lucem iuuenum, orbiumque lucem,
Oris sidere, luminumque binis
Extinxit radiantium pyropis.
Talem paruula virginem puella
Cùm iuxtà attonito videret ore;
Laudauit niueam modesta formam,
Contempsitque suam puella formam.
Et tales, ait, ô beata tales
O semper liceat videre vultus?
Inflexit bona virginem puella;
Et mox (ô noua res!) puella cœpit,
Post quàm viuere desiit, videre.

LX.

OTHILIA Cæca nascitur: à Christo oculis donatur.

Edita cum primam speraret Othilia lucem.

In

Iussa statim prima luce carere fuit.
Nam geminos caligo recens turbabat ocellos,
Velabatque duos Noctis imago sinus.
Tacta salutifero sed post quàm est Virgo fluente,
Auctorata suo paruula virgo Deo,
Diffugêre caua fuscati luminis vmbræ,
Et subijt pulsâ plurima nube dies.
Non sine causa oculos illi natura negârat,
Debebant medico à nobiliore dari.
Nec sine caussa oculos dedit illi numen: vt essent,
Quos lacrymis posset perdere virgo suis.

LXI.

THERESA Angeli spectatrix.

Gentis gloria Betica Theresa,
Quamuis gaudia cælitum frequenter
Non parca biberis meraca voto,
Vt præ delicijs tuis, profana
Posses gaudia nauseare vitæ:
Quis sensus tamen ille? quis? (fatere,)
Quis tunc? quis fuit, ô Theresa, sensus?
Cum nullâ nebulæ iocantis vmbra
Illum è Cælicolis beatum Ephebum,
(Quouis sidere pulchriorem Ephebum!)
Iuxtà incedere, iuxtà adambulare,
Iuxtà alludere cerneres? & illam
Lanæ Cæsariem aureæ videres?
Aut illos oculorum vtrinque soles?
Aut illud decus oris? aut fluentis
Illos syrmatis extimi tumores?
Aut illos manuum tenerrimarum

Bellos articulósque, dactylosque?
Aut quicquid fuit elegans in illo
Quouis sidere pulchriore Ephebo.
Quis tunc, quis fuit, ô Theresa, sensus?
Certo certius est, Theresa, nullum
In sensu tibi tunc fuisse sensum.

LXII.

S. STANISLAVS Euchariſtiam ab Angelo & B. BARBARA Virgine impetrat.

Optabat Iuuenis diuinum Sarmata Mystam,
Porgeret Ambrosiam qui sibi Mysta dapem:
Nullus erat. Rursusque oculos animũque retorsi
Sed sacra qui ferret pabula, nullus erat.
Vertitur ad Superos. Neque Barbara defuit illi,
O nunquam ad nostras Barbara Virgo prece
Hanc circum Aligeros videt; & cœlestia circũ
Aligeras ad se fercula ferre manus.
Hæsit in ambiguo, magis huc spectaret, an illuc?
Digna oculis Virgo; dignus is Ales erat.
Sed dubiam litem munus cœleste diremit;
Dignum oculis illud munus vtrisque fuit.
Cùm tamen inde Ales, cúmq; inde recedere Virg
Ille procul nostris vellet, & illa, plagis.
Hîc oculis iterum cupientibus Aethera cernens
Se nimium est tardos questus habere pedes:
Nam nisi pondus iners Iuuenem tenuisset, a
Vsque recessuros ille secutus erat. (Ast
Ite tamen, dixit, sine me: dum Munera detis
Tanta mihi; dabitis semper & Astra mihi.

Tu quoque, ne noceas, istam mihi sæpe negato
Ambrosiam tellus; Barbara sæpe feret.

LXIII.

MARTHA hospita Christi, Virgo, hospite Virgine felix.

Ieiuno quoties dapes Magistro
Condit sedula Martha lautiore;
Nullis sumptibus abstinet, nec vllos
In Cœna precium fugit labores.
Sed largam licet instruat culinam,
Et de diuite comparare censu
Exquisita labores esculenta:
Affectu tamen illa largiori
Impensas superat dapum, & culinæ
Fumantis precium vnico triumphat.
At nec fercula delicatiora,
Nec cultum huic placet hospiti cubile,
Sed quæ Virgine degit in cubili,
Hunc Virgo trahit hospitem. Nec esse
Vllo maluit hospes in cubili:
Vllum aut maluit hospitem cubile.

LXIV.

THARSILLA & AEMILIANA Virgines in cœlum inuitantur.

Lumina ad Eoos languentia verterat ortus
Tharsilla, in casto mox moritura toro.
Ecce tibi! videt omne loco discedere Cælum,
Et Superum innumeros inde venire greges.
Mille ibi Cælitum, variata per agmina, turmæ,
Mille ibi Virginei visa theatra chori,

Mille itidem voces, itidem discrimina vocum;
Vox tamen ex illis gratior vna fuit,
Vox erat illa, Veni. Veniam, illa celerrima dixit
O vtinam! nulla est, est mora nulla, sequar.
Sic abitura, videt memorem restare sororem;
Et, sinite hanc, inquit. Vox ait illa: sinam.
Mox Tharsilla: Soror, soror, ô comitare sororem:
Nescio quid pulchri visus Olympus habet.
Illa itidem, veniam: dixitque obijtque: vocante
Promptior ipsa etiam visa sorore soror.
Scilicet, aspexit cum sidera peruia Virgo,
Aegri etiam discunt accelerare pedes.

LXV.

SCHOLASTICAE Virginis Anima ad cœlum euolat, in modum Columbæ.

Stellatos Benedictus vt polorum,
(Questus multa gemensque) vidit orbes,
Longas exilij perosus horas,
Visa mœnia patria salutat,
Et votis cupit euolare, ab illa
In qua manserat exulum lacuna;
Portentum! videt illico migratam
Attolli niuea in modum Columba,
Charam ad mœnia patria sororem.
Tunc fletu gemituque duplicato
Illi supplicuas tetendit vlnas:
Cùm non inuideam, inquit, hoc sorori
Tam felix ite: hoc iter quid audes
Deserto, soror, inuidere fratri?

I fel

Ifelix tamen, inscieque fratre
Dilectos pete patria penates:
Celasti, fateor, fugam, euolasti:
Sed te, quâ sequerer viâ, indicasti.

LXVI.

CATHARINA Virgo Mart. lac pro sanguine fudit.

ncorum rabies iam fracta, furorque rotarum,
Et reliquum elusum fulmine pegma fuit:
ùm Catharina caput tibi denique sustulit ensis,
Cœpitque attonitum lacte madere solum.
uippe videns pugnas in virgine Terra viriles,
Lac nisi vidisset, crederet esse virum.

VIRGINVM

CHORVS SEPTIMVS.

LXVII.

Virginitas inter Coniuges clara.

mbiguam Salamandra fidem iam certa probasti,
Omnia victa tuo credimus esse gelu:
st quàm nulla vident tædarum incendia; tuti
Inter contiguos fæmina virque toros.
nc Siculas ridere potes, me teste, fauillas;
Hinc domitas inter repere salua pyras;
rnimus vt refuga timeant sua fœdera flammæ,
Dum quatit innocuas pronuba turba faces.
c neque Virgo viri vicino conflagrat igne,
Vir, neque vicino Virginis igne flagrat.
gidiora Pudor videt esse cubilia nuptæ,

Quàm videt hibernas Thracia silua niues.
Mutarunt Elementa fidem. Prius igne calebant
Omnia: nunc ipso frigus ab igne venit.

LXVIII.

S. IOSEPHVS in Coniugio Beatissimæ Virginis Virgo.

Virginis hic nupta, & Pueri maturus Alumni
In patria custos, exiliosque comes,
Iesseia de stirpe licet, Regésque, Ducésque
Cognati numeret sanguinis inter Auos;
Ipse tamen tanta tam clarus Imagine gentis.
Viuere plebeij maluit arte fabri.
Sed Iesseia pari cùm Virgo locanda Marito
Nusquam vllum posset Virgo videre parem:
Monstratus faber iste fuit demum indice Virgâ;
Coniugij ô quanti pronuba Virga fuit?
Arida iam fuerat, iamque omnibus orba medullis,
Parsque super verni nulla viroris erat:
Viuere tota tamen, rursumque virescere cœpit,
Cum fuit illa fabri Virga resumpta manu.
Quomodo enim potuit florescere talis in illâ
Virga manu? dices. Virgo erat illa manus.

LXIX.

PVLCHERIA Imperatrix Virgo Coniunx, fulcrum Imperij labantis.

Hæc est illa Virago, quæ labantes
Orbis fulcijt anxij ruinas;
Cùm nemo diadema, desitosque
Audeat populo leuare fasces:

Cùm

Cùm deesset venientium cruentos
Qui compesceret hostium furores;
Hæc Regum fuit ausa patriosque
Nullo sumere cum tumore fasces.
Hæc in legitimis puella tædis
Nunquam vllis vstulata flammis:
Sed Virgo in domina fouebat aula
Nupti perpetuum decus Pudoris.
Didones procul hinc, Amazonúmque
Abscedant temeraria phalanges;
Quisquis venerit hostis, hîc in vnâ
Magnum Virgine Cæsarem videbit,
Magnam in Cæsare Virginem timebit.

LXX.

CHVNEGVNDIS Imperatrix Virgo; per ignitos vomeres illæsa transit.

æsar vt exploret violati signa Pudoris,
Seruatamq; probat Virgo marita fidem:
perat vltrices ante ora profundere prunas
Ferreáque ignifero strata locare solo.
c, ait, obiectam calca pede Virgine flammam;
Flamma potest l æso dicere iura toro.
rgo nihil cunctata; metu discedere iusso
Instruit insontes ad noua bella pedes:
greditúrque auidas illæso calce fauillas,
Vsta minus, patrio quàm Salamandra foco.
soluetque reum calcata fauilla Pudorem;
Doctior in caussis nulla fauilla fuit.

LXXI.

ZACHARIAS Cerdo, Coniunx, Virgo, cælites ministros habet.

Nupta Coniugis immemor marito
Cùm Cerdo senuisset in cubili;
Seu vicos per & auios recessus
Seu cæcas vagus iret inter umbras,
Daduchos fugiens facesque, nunquam
Ancillantibus vsus est lucernis.
Sed ne noctibus ille nil videret,
Solem luxit ei sereniorem
Cælestûm globus ante ambulonum:
Hæc præcedere turba prodeuntem,
Hi stipare satellites morantem;
Hi, quacunque opus esset hanc togati
Præstabant operam viro ministri.
Reges cernite Cæsaresque, quales
Sint Cerdonibus anteambulones;

LXXII.

HENRICVS Virgo Imperator, Virginis coniux.

Qui dominos potuit sine fastu cernere fasces,
Cernuaque ante suos regna iacere pedes;
Qui digitos gemmis ardere; suumque modestus
Vidit adoratum gentibus esse caput:
Idem etiam socios sine sensu pertulit ignes;
Inque toro nullum credidit esse torum:
Res licet ingentis sit pectoris vtraque maior
Res fuit, in facibus non timuisse faces.

Hinc

Hinc plantis, Chunegunda, tuis, puto, flamma pepercit:
Parcere namque tuo sueuerat ante viro.

LXXIII.

Basilissa & Iulianus Antiocheni Martyres, Coniuges, Virgines.

Qua plenis Syrus alueis Orontes,
Festinas rotat inquietus vndas;
Hàc castum simul in cubile venit
Desponsi Basilissa Iuliani:
Spirant gratuiti repentè venti
Gratos naribus obuijs odores,
Non quos aut pluuia solent Cilissa
Aut messes Arabum, aut Eous imber:
Sed quos Elysium solet beatis
Cæli mittere ciuibus Rosetum.
Hanc huius Zephyri Virago post quàm
Afflatam Basilissa sensit auram;
Quæ tu cinnama, frater, aut amoma
Arcano seris, inquit, in cubili?
Ille, in Virgine, dixit, ista lecto,
Crescunt cinnama. Nil moror: perennem
Seruet lectulus, inquit illa, odorem,
Seruet cinnama, seruet hæc amoma.
Sensum nulla habuit peritiorem,
Quam quæ Virginei decus Pudoris
Seruandum sibi sensit ex amomo.

LXXIV.

CÆCILIA & VALERIANVS Martyres, Coniuges, Virgines.

Desponsi dum limen adit Geniale Mariti,
iam Fescenninos Virgo perosa iocos;
Arcuit à pacto Iuuenilia brachia collo,
Sponsatisque peti noluit ora labris.
Cœlite noster, ait, Pudor est defensus Ephebo,
Ille meos thalamos plecteret; ille tuos.
Dignior ille vnus riualibus omnibus: vnus
Ille tuâ formâ pulchrior; ille meâ.
Hanc, Valeri, si tu ipse cupis quoque cernere formam.
Cernere solo illam Virginis ore potes,
Annuit ille simul; simul æthere venit ab alto
Cæciliæ felix in penetrale Puer:
Aurea velabant generosum vellera pectus;
Fluxerat in niueos serica Ralla pedes:
Cæsaries radijs, vertex erat æmulus Astris,
Inque Oculis Luna flamma duobus erat.
Obstupuit Sponsus, thalamosque perosus, inhæsit:
Esseque conspectu Cœlite Virgo cupit.
Cœlicolæ possunt si visi reddere castos,
Nostra vident paucos secula Cœlicolas.

LXXV.

ROMANI ANONYMI Coniuges Virgines tumulo loquente produntur.

Par ô nobile Coniugum! Maritos
Quos Tarpeia putabat vrbs Amantes,
Cœli Regia Virgines sciebat.

Nam

Nam casti thalamum Pudoris vna
Nôrant, ciuibus inscijs, tenebræ.
At dum Virgine cogitat sepultâ
Sancti fœdera vir pudica lecti
Circumstantibus indicare turbis;
Et Nuptæ sibi, mortuæque cœpit
Seras Virginis explicare laudes;
Cœpit Virgo Virum sepulta, ab ima
Neu se proderet, admonere tumbâ.
Frustra dissimulas, vetásque castos
Virgo Virginis indicare mores,
Nam tali imperio tuo Maritus
Dum te prodere Virginem vetatur,
Te orbis credere Virginem iubetur.

LXXVI.

DALFINA, & ELZEARIVS Coniuges Virgines, à Christo puerulo interuisuntur.

Ad pacti Dalfina tori cùm pergeret vmbram,
Certa vel in nupto Virgo manere toro:
Iamque oculos casto cœpissent claudere somno
Hinc desponsa suos Virgo, Vir inde suos:
Arcanum subijt proles pulcerrima lectum,
Virgineo proles quæ fuit orta sinu:
Et placide sponsamque inter sponsumque resedit.
Cùm geminis Virgo tertia Virginibus,
Inscius obstupuit sua gaudia lectus; & ipsum
Delicias nequijt ferre cubile suas.
Visa nec est sponsis vlla altera gratior vmbra,
Horula nec breuior ducta soporis erat.

Optent formosam lasciua cubilia prolem;
Pulcrior in thalamo Virgine visa fuit.
Cur fugit ergo meum proles, aut ista grabatum?
Sterne torum similem, qui cupis hanc sobolem.

LXXVII.

MALCHVS à Nuptiis profugus, Leone defenditur.

Ne Malchus domino iubente tadas
Inuitus traheretur ad iugales,
Clam funesta cucurrit ad ferarum
Seruato profugus pudore lustra.
Sed vestigia perfuga secutus,
Stricto barbarus vndiquaque ferro
Inuentas herus obsidet cauernas.
Hic captus trepidare, déque fidis
Patronum vocitare Malchus astris.
Nec Malcho Deus abfuit: sed illam
Quà vindex herus ibat in cauernam,
Patronos iubet indidem iubatos
Hosti occurrere barbaro Leones.
Tum verò cupiebat ipse seruum
Nec quasitum herus esse, nec repertum.

LXXVIII.

S. IOANNES Virgo, in Virgine Christi sinu.

Iam Iuuenis patriâ Galilaus lege parabat
Fœdera perpetui pacta ferire tori;
Cùm placido aspexit iuuenem Deus ore maritum:
Iniectáque trahens ad sua castra manu,
O quicunque es, ait, melioribus vtere votis,

Restant

Restant Virginibus grandia dona meis.
Audijt ille simul, simul annuit. Inde profanos
Deseruitque toros, deseruitque domos.
Vtque patrem, & patriam: sponsamque torumque reliquit,
In Domino meruit Virgo cubare sinu.
Non piguit molles, ait, ergo relinquere plumas,
Quando cubare isto iam licet in thalamo.

LXXIX.

ANONYMVS Iuuenis Virgo Coniux orcum terret.

Iunctam fœdere Virginem iugali
Multis incolumem Maritus annis
Ipsa Virgine castior fouebat.
Hunc cum Tartarea Tyrannus Aula
Humana malus hospes in cauerna
Sensit cominus aduenire, cessim
In notas redijt Stygis latebras.
Hæc sunt virginis, hæc Pudoris arma?
Vnò cùm omnia terreantur Orco;
Vna à virgine territatur Orcus.

VIRGINVM CHORVS OCTAVVS.

LXXX.

Virginitas fugæ aut vestis præsidio tuta.

In proprio quondam cùm Virgo niteret amictu,
Assiduas patuit semper ad insidias.
Sæpè quidem instantem fugitiua fefellerat hostem,
Facta tamen sæpè est indice Veste palàm.
Sæpè etiam inuento venientem eluserat astu,

Sed

Sed rediit sumptus integer ille dolus.
Quid moror, ergo? inquit, si nec fuga proficit vlla?
Nec secura manet Virgine Virgo togâ?
Dixit, & abiectis muliebribus ornamentis,
Pro solitâ sumit mascula tela colo:
Pro mitra galeam; chlamydem pro cyclade sumit:
Vtque Virum fugiat, se facit ipsa Virum.

LXXXI.

ALEXIVS ab sponsa in exilium: ab exilio ad sponsam, incognitus reuertitur.

Læta Maritales dum Pronuba ventilat ignes,
Patritiosque iubet iungere Luna toros:
Sponsus ab illusa, sponsa fugit immemor, aula,
Et vagus extorres quæritat erro lares.
Patria sed profugum simul Aula notauit Alexin,
Omnibus in lacrymis vnus Alexis erat.
Iámque parens natum, iã sponsum sponsa requirit:
At nequit illa suum scire, nec illa suum.
Ah quoties genitrix reducem per somnia credit?
Exclamatque, Redit. Dum vigil instat, Abit.
Ah quoties sponsæ fallacibus imminet vmbris!
Vanaque dum reddit gaudia, vera rapit?
Ah quoties eandem dixit præsaga, redibit;
Iámque redisse vidit, nec redisse putat.
Nam veteres fallente redux subit ore penates,
Et forium notos decubat ante gradus.
Decubat, heu, lusus pueris, risúsque ministris!
Creber vbi veterem vernula cædit herum.
Proximus hîc sponsam videt, agnoscitque vocan-
Agnosci sponsa non tamen ipse potest. (tem.

Hic

Hic audit querula, neque curat, murmura turba,
Et toties fleri se, neque flere videt.
Tota domus memor est, & tota reposcit Alexin;
Se tamen immemorem solus Alexis habet.
Iam nihil est, patriam potuisse relinquere: plus est,
Quàm fugisse domo, sic rediisse domum.

LXXXII.

ANASTASIA à sponso profuga, Virum induitur.

Quò magè Anastasiam thalami petiere viriles,
Hoc studuit thalamos illa cauere magis.
Spemque pudica Viris incidat vt omnibus omnem,
Mutatis simulat vestibus ipsa Virum.
Inde caua spelaa fugit sub inhospita silua
Soliuagas inter dura colona feras.
His habitans per lustra locis compluria, nunquam
Spontè pedem clausas extulit ante fores.
Sed vigiles intus lacrymas de nocte profundens,
Assiduâ Veneris reppulit arma fame.
Nil opus est vestis, Vir vt esse putêre, virilis,
Te satis illa probat silua fuisse Virum.

LXXXIII.

ATHANASIA à Viro profuga, ad eundem ignota regreditur, & intacta moritur.

Hac exuta suam deserto Coniuge vestem,
Fœmina mentito desijt esse Viro.
Inde diu peregrina, mari terràque vagatur,
Assiduas Cœlo fundere sueta preces.

Nec diuersa dabat viduus documenta maritus,
Ipse sua oblitus coniugis ipsa sui.
Ecce autem; dum ferte innupta marita laborat
Ad loca securo tendere sacra gradu:
Perque canas valles, nemorumque per inuia currit
Obuia deserti Coniugis ora videt:
Vnam ambo tenuêre viam: simul ambo reuersi
Incoluêre vnam, plus duo lustra, casam.
Atque inibi cumulare preces, curaque perenni
Consuêrunt puras tollere ad astra manus.
Cognitus interea Coniux à Comparare semper,
Inscius at coniux Comparis alter erat.
Prodita res morte est. Quando se fæmina tutò
Prodere vult solâ prodere Morte potest.

LXXXIV.

IOANNES CALYBITA parentum incognitus hospes.

Ipse licet Patris Calybita palatia damnet,
Incola quæsito pauper in exilio,
Sæpè tamen Matrem noctúque diúque tuetur,
Absentémque audit sæpè videtque Patrem.
Proderit affectum patria fugisse quid inquit,
Si patria occurrunt tot simulacra mihi!
Præstat vt ostendam manifesta parentibus ora:
Hâc oculos plectam scilicet Arte meos.
Sarcinulas legit ergo breues, exulque relictam
In patriam, tectus paupere veste redit.
Hîc toto videt ore Patrem, Matrique videtur,
Nec tamen alternâ noscitur ille fide.
Præsentem quin ipsa parens auersa tuetur,

Eque

Eque suo pellit nescia vestibulo.
Sæpè suis aliæ Natis nocuêre parentes;
Tutus apud Matrem hanc tu Calybita manes.

LXXXV.

GLAPHYRA Virgo, ne Cæsari placeat in Virum abit.

Cùm ludibria barbarus minari
Nymphæ pergeret obuiæ Tyrannus,
Et Formam violentus in pudicam
Impuros oculi rotaret orbes:
Effugit Glaphyra, & modestæ, noto
Ne se proderet ipsa Virgo cultu;
Fiam Proteus, inquit, & salubri
Cæcum fascino Amasium occupabo.
Mox mendacibus enouata laruis
Sexum veste recondidit Virili.
Iam quærat, licet, inquit, & requirat,
Vnaque in Glaphyrâ laboret hostis,
Cùm vel reppererit, Virum videbit.

LXXXVI.

SYNCLETICA, vel APOLLINARIS, veste mutatâ fugit, redit: semper incognita.

Natiuos exosa lares Syncletica Roma,
Visere Bethleæ cœperat antra casæ:
At loca semotis vbi nacta est deuia vernis,
Mascula se sumpto vertit in ora sago.
Hîc implere sinum lacrymis, hîc plangere pectus,
Hîc olim pictas imbre lauare genas:
Flebilis hic itidem sua pignora quærere Mater,

Pigno-

Pignoráque orbatus quærere rapta Parens.
Multi illam vidêre Viri, vidêre Puellæ,
Sed nulli in visa cognita Virgo toga est.
Ipsa Patrem demum, peregrinum in veste reuisit,
Deseruitque iterum seu peregrina Patrem.
Ne mirare, alijs nosci non posse, parentes
Quando reperta suos fallere Virgo potest.

LXXXVII.

EVGENIA Virgo veste mortéque Virum ostendit.

Aemula cognatas mutaram fœmina vestes,
Totumque indueram mascula virgo virum.
Spes erat ignoto traducere tempora sexu,
Méque sacros inter dissimulare choros.
Sed deprensa, meum sum fundere iussa cruorem;
Mox mea sunt sæua colla resecta manu.
Sic fugiens cautes tunica fallente parentes,
Esse vir optabam; cùm reperirer, eram.

LXXXVIII.

MARINÆ Virginitas veste Virili tuta, in morte retecta.

Inter Siluicolas seueriores
Olim consilio Marina casto
Sexum fœmina debilem tegebat.
Nam flauos simul exulare iussit
Rasâ verticis area capillos,
Et peplum simul, & superba nota
A se syrmata purpura remouit.
Sed de veste barbaro cucullum,
Et crassæ tegetem induens Abolla

Sexum

Sexus æmula masculi, Tonantem
Longis fletibus anxiè rogabat.
Ausa est Hanc tamen, hanc Suum
Marinam.
Effrons dicere Adulterum puella.
Quid palles rea? nullo eges patrono.
Vestes indue proprias; easque
Vix sumes, & Adulterum puella
(Quamuis deieret illa peieretque)
Omnes Grammatici esse te negabunt.

LXXXIX.

EVPHROSYNA in Virum & Smaragdum versa, pudorem seruauit.

Euphrosynam matura toris Genialibus ætas,
Ipsaque cogebat nubere forma viro.
Iam clamatus erat plaudente Thalassio cœtu,
Iam de materno filia rapta sinu:
Iam permissa viro tædis lucentibus ibat
Per Fescenninos ducta puella iocos.
Ah fugerẽ, si qua vmbra fugã permitteret, inquit:
Ah fugerem, si quam mî daret hora moram.
Audijt Euphrosynæ votum Deus; atque puellæ
Obtulit hora moram; præbuit vmbra fugam.
Quippe rapit chlamydem malè custodita virilem,
Abiectâque vir est facta puella stola.
Hinc secura toros, patrisque ignota penates
Fugit; in inuento ditior exilio.
At sibi ne qua sui restaret imago, Smaragdi
In lacera cœpit nomen haberẽ toga.

Arseris

Arseris antè licet radiantibus ora pyropis,
Gemmáque purpureâ fulserit in tunica.
Pectora Chrysolithus, crinesque grauarit Iaspis:
Antè tamen nunquam tota Smaragdus eras.

XC.

HILDEGVNDIS insons Virgo, pro fure suspensa, diuinitus liberatur.

Ne Sexu pereat pudor retecto,
Tectam condere mascula laborat
Virgo prouida virginem lacerna,
Impostor tamen hanc vt indicauit
Furti viuere consciam viator:
Virgo crimina non patrata, fœda
Insons cogitur expiare furca.
Sed defensa Deo puella, mortem
Cœlo vindice depulit: gulamque
Iussus stringere funis innocentem,
Iussis restitit improbis: & insons
Collum stringere cũ abnuisset, ipse
Funis crederet esse se nocentem.
Sic in lite sua, puella funem
Ipso est iudice nacta iustiorem.

VIRGINVM CHORVS NONVS

XCI.

Virginitas amissa, & per pœnitentiam deplorata.

Femina quæ vanis flagrabat amoribus olim,
Certa lues iuuenum, perniciesque virum:

Nunc

Nunc melior sarcire Pudoris honorem,
Incipit assiduis fœmina suppliciis,
Altera proscribit solitas à corpore rallas,
Aemula Virginei fama futura chori.
Altera quo Cyprios in pectore fouerat æstus,
Id modò ploratu pectus inundat aquis.
Denique quas nuper res quaque cupiuerat, odit,
Et quas damnarat seria, sera cupit.
Ipse Pudor nondum amissus, cùm sæpè timeret,
Amissus cœpit tutior esse Pudor.

XCII.

MARIA MAGDALENA felicibus lacrymis crimen eluit.

Illa Palæstinis Mulier famosa theatris,
Quæ viuo dominos abluit imbre pedes,
Quæque pedum sparsis exterserat ima capillis,
Et super Assyrias euacuarat opes.
Illa suos iterat tumulo perterrita fletus,
Et posito corpus quærit herile genu:
Quid miseras frustraris, ait, mea vita, querelas?
Iam tolerare moras Magdala nescit: Vbi es?
Insonuêre caua repetito murmure valles,
Siluáque decepta voce reclamat, Vbi es?
Magdalis audito repetita murmure vocis,
Hîc, ait, hîc ego sum. Vox redit, hîc ego sum.
Sustulit hic oculos, aliquem visura loquentem:
Huc ait, ergo veni: Vox redit, Ergo veni.
Nescio, quò veniam! lamentis turbida, clamat:
Vltima reclamat Vox, Scio quo veniam.
Continuò rediuiuus adest ante ora magister,

Quæsi-

Quæsitosque cadit Magdalis ante pedes.
Quæris, in aspecto quid senserit illa Magistro?
Tota sibi sensus sensit abesse suos.

XCIII.

MARIA Aegyptiaca inter feras fleuit, quod inter homines peccârat.

Siluas inter, & inter horridorum
Iordanis nemorum vltimos recessus,
Nullo fœmina peruagata teste,
Noctes assiduo diesque fletu,
Et menses gemitu exigens & annos,
Et plures trieteridas, solutis
Lamentabilis hæsit in querelis.
Iam non fœmina, fœmina sed vmbra.
Aut germana fera, aut fera figura.
Canis hospida sorduit capillis;
Et rugis stetit horrida; extimisque
Informes digitis reflexit vngues.
Quæris, quis gemitusque lacrymasque.
Tantásque excierit dolor querelas?
Actam, è heu! meminit licentiorem
Quondam inter Pharij incolas Canopi
In luxu Sybaritico iuuentam.
Hunc luxum gemitúque, lacrymaque
Et ingi studet expiare luctu.
Nondum fœmina quæ sit illa, nosti?
Specta crimina lacrymásque, dices,
Morum fœmina talium, vel ipsam
Olim Magdalin audijt, vel ipsam
Certè Magdalis audijt Magistram.

XCIV. AR-

XCIV.

AFRA ignibus amorem expiauit.

Orta Cypra, Cypriæ vt faceret sacra impia Matri,
Arsit Vindelicis Afra Cupidinibus.
Sed melior, cum, Christe, tuos præferret amores,
Iussit abire tuas, fœde Cupido, faces
Non abière faces. Iterum illa recedere iussit,
Atque iterum iussa, non abière tamen.
Artem, ait, ergo sciam, quâ pellere Cyprida possim,
Est aliquid, Ciuis quod mea ferre nequit.
Illa timet lacrymas, aderit mihi lacryma. Flāmas
Illa timet, deerit iam neque flamma mihi.
Dixit, & in lacrymas simul iuit, & iuit in ignes.
Et simul in pœnas iuit vtrásque Venus,
Exilij est pertæsa quidem Venus: hic tamen omni
Interdictum vnda vellet & igne sibi.

XCV.

THAIS Alexandrina in foro exurit muliebrem mundum.

Pellea Pudor vrbis, & decora
Thais fabula dedecúsque forma,
Olim infamibus expedita castris,
Quem fœda in veneris ter exsecrando
Quæstum fecerat impudens theatro,
Abiecit sapientior, perosa
Hinc mundum muliebrem, & improborum
Omnes illecebras Amasiorum, &
Ventos vndique textiles stolarum, &

Coarum

Comarum nebulas laciniarum; &
Lenniscos miserabiles comarum; &
Compti verticis aream. Et profanis
Appendicibus aurium; & superbis
Armillis manuum valere iussis;
Fucati simul oris & coloris
Curam omnem: redolentiumque tempsit
Per sex iugera vestium liquorem.
Quicquid denique pessimus habebat
Quaesitum artibus; omne concitatas,
Admirante foro, egit in fauillas.
Arsisset super ipsa? ni cadentes
Ignem extingueret ipsamet per imbres.
Hic quaestum sibi maximum parauit,
Quaestum Thais vbi suum cremauit:

XCVI.

MACARIVS Romanus, deceptus Orci ludibrio lacrymis corrigitur.

Sponsus ad ignota nemora ibat inhospita silua,
Tactus adhuc nullis Coniugis illecebris:
Quippe toros exosus erat quos nobilis illi
Patritias inter Sponsa pararat opes.
Sed potuit Sponsam, Sponsaque relinquere Rom.
Sponsa tamen iuuenem Romaque non potuit
Nam Stygius furtim vestigia Prado secutus,
Blandaque deserta Coniugis ora gerens,
Vicino lacrymas simulare in vertice coepit
Et Viduam aetatem Sponso abeunte queri.
Proijcit inde procul Niuea sudaria tela;
Proijcit exuti serica suta pedis;

Ille doli incautus, dum paupere prodit ab antro,
Arte laboratas incidit in crepidas:
Velaque de niueo reperit subtilia texto:
Monstra, ait, in siluis qualia cerno meis?
Post videt arrectâ lacrymantem in rupe puellam,
Et malè conspectam, denique peius amat.
Iámque ibat; cùm vana oculos elusit imago,
Quam Stygiam sensit serò fuisse Strigem.
Tunc gemini properare perennibus imbribus amnes,
Et sceleris testes vndâ lauare genas.
Tunc crebri sauire in conscia pectora pugni,
Irataque caput tundere & ora manus.
Quas vbi conspexit lacrymas, mutata, vicissim
Cessauit lacrymas Styx simulare suas.

XCVII.

PELAGIA Antiochena, ex scelerum pelago, pelagus lacrymarum in veste virili.

Hic, qui vertice plorat in supremo
Arcti incognitus inquilinus Antri;
Is nomen Pelago gerit profectum,
Atque olim Antiochi superba ciues
Omnes vnica vicerat Puella.
Seu litem faceret pecuniosa
Auri pondere blandientis arca:
Seu formæ nitor, & vigor iuuentæ
Pugnam inter Syrias daret Puellas;
Illa, inquam, Antiochi superba cunctos
Rebus vicerat omnibus Puella.
Sed tam prodiga formæ, & auri, & arcæ,

Quàm castæ fuerat profusa famæ.
Nunc facti pudet: atque copiosis
Lasciuos oculos lauat fluentis.
Et luxûs veteris perosa gemmas
Quos dant lumina quærit Vniones:
Et iam crimina Vir piare pergit
Quæ se fœmina perpetrasse nouit.

XCVIII.

IACOBVS Anachoreta, è proco latro; è latrone lacrymator.

Iam placitus Superis, cælique simillimus hospes,
Et nullâ tactus labe Iacobus erat;
Cùm malè securus vicinum assedit ad ignem,
Vicinóque senex vstus ab igne fuit.
Virgo aderat, miserè lethæo obsessa colubro,
Virgo per illius sospes itura preces.
Ille orcum hospitio discedere iussit: & orcus
Humano iussus cessit ab hospitio.
Vix dum conualuit, Sene suppetiante, puella,
Et malè continuo cœpit habere Senex.
Cœpit enim, (ah, quid cœpit enim) malè cœpit amare:
Vixque procus fuerat, cùm quoque latro fuit:
Flagitij sed serò memor, subit abditus antrum,
Obruit effossâ seque superstes humo.
Inde sui vindex, iterum plorare laborat
In tumulo, quicquid riserat in thalamo.
Maius an esse malum queat, atque est fœmina: parcit
Orco insessa; Orco libera facta, nocet.

CIX.

XCIX.

MARIA Neptis Abrami; è fugâ ad lacrymas reuertit.

Extremos licet exularet inter
Nili siluicolas, senisque nosset
Insomnes patrui puella curas:
Effugit tamen; insciòque crimen
Effrons fæmina patruo patrauit.
Eheu fæmina! iam per ima præceps
Spretis ibat, & interibat Astris:
Et Cœli, Patruique, Tartarique
Et vitæ immemor, immemor, pudoris
Et famæ immemor, immemor salutis.
In quosuis Veneris ruebat ignes.
Rescivit Senior fugam; & secutus
Retraxit profugam è fuga puellam.
O quantis lacrymis & ille & illa
Hanc vnam luere institêre culpam!
Profecit tamen his & illa, & ille,
Vt porro Patruo nec illa egeret,
Nec porro Patruus fugam timeret.

C.

THEODORA à scelere in exilium; in exilio ad se rediit.

Vt thalami malè fida fidem Theodora fefellit,
Territáque est Orco vindice, teste Deo:
Erubuit fecisse scelus; puduitque videri,
Et serus toto vixit in ore rubor.
Impatiens igitur; memores spectare penates
Horruit, admissi conscia tecta probri.

Ipsa suos oculos, animique perosa latebras,
Quâ sese effugeret, quæsijt arte viam.
Abdita terrarum petijt loca: ibíque perennes
Ex oculis nulli cognita fudit aquas.
Semper ibi infesto planxit præcordia pugno,
Semper ibi in durâ pectora voluit humo.
Nec manibus vultum, nec destitit vngue capillum
Carpere; primæ suæ damna pudicitiæ.
Quin scutica tergū, & setis latera vtraque plexit,
Sicca fame torsit viscera, labra siti.
Supplicium, quæris, quantum hoc durauerit? Vt ne
Fortè perenne foret, penè perenne fuit.

CI.

TIMOTHEVS luit in Antro, quod peccauit in lecto.

Nec sua Timotheum potuit defendere silua,
Quin Veneri (ô animal!) peruia silua foret.
Illa casæ limen lacrymis obsederat, illa
Vicerat obstructam flebilis arte casam.
Nec cōtenta Venus cellámque, forésque casámque
Fallere, cella etiam blanda fefellit herum.
Sensit herus, modici cùm panderet ostia tecti,
Immodicas venis omnibus esse faces.
Et scrutatus aquas, quibus illos mergeret ignes,
Quæsitas nusquam cernere quibat aquas.
Vritur ergo miser, iamque vsque crematus & vs-
Elicuit feras ex oculis lacrymas. (que,
Talibus extinxit lymphis incendia. Nunquam
Arserat, vsus jis si prius esset aquis.

CII. MA-

CII.

MAGDALENA & AFRA in eadem tabulâ cum insignibus pictæ.

Magdalis insedit mediam, mediã Afra tabellam,
Illa suis lacrymis, ignibus illa suis.
Cur tabulâ, Pictor, contraria ponis in vna?
Et iuxta flammas vda fluenta locas?
Scilicet Afra suo ne picta cremetur ab Igni,
Picta suas illi Magdala iungit aquas.

CIII.

Adolescenti nobili de vouendâ Castitate deliberanti.

Non est, falleris, hæc beata, non est:
Credatur, licet, esse vita, non est:
Cæli spernere Numen; & paternos
Immortalibus anteferre nutus.
Seu farta tibi Patris è crumena
Indi pondera blandiantur auri:
Seu vena tibi diues é fecunda
Argenti cumulum flagellet arca:
Seu de Perside nobiles rapina
Promittat tibi res auita gemmas:
Seu demum Libycas auara messes
Vno prædia congerant acerno:
Non est, falleris, hæc beata, non est;
Quæ promittitur esse, vita non est.
Aurem seu patriæ tibi querelæ
Alterno feriant vtramque luctu,
Aut cani tibi verticem capilli,
Aut barba senium, pedúmque pronas

Ostendat miserabilis ruinas:
Et natos simul, & simul futuros
Tecum dictitet emori Nepotes:
Tu sicco tamen aude & lla & illa:
Et rursum illa videre vultu, & illa.
Quod si sollicito volaret vngue
Sparsos turbida Mater in capillos
Aut fuso faciem rigaret imbre,
Aut nato emeriti senile lactis
Infelix Anus exprobraret vber,
Aut siquem vehementior Parenti.
Maiorem exprimeret dolor furore:
Tu per tam querulos serenus imbres,
Quo te sidera traxerint, labora
Maternos super euolare nimbos.
Non est altera vita, vita non est
Quam dicunt tibi & ille & illa, non est,
Si ploret soror, & tener sub ipso
Instet limine frater, ac precantes
Collo tendere perseueret vlnas,
Et fratrem semel, alterúmque fratrem,
Nexis ingeminent vterque palmis,
Tu palmas super, & super morantes
Exi, quà potes, absolutus vlnas.
Obsistat simul, & retenta fidus
Inter brachia pendeat sodalis,
Et quò tu sine me sodalis? & quò?
Et me deseris? vsque & vsque clamet.
Et me deseris? vsque & vsque ploret.
Tu per brachia penduli sodalis,

Obsi-

Obsistant, licet, & morentur, etsi.
Sirenes tibi si liquata blanda
Porrecto mera poculo propinent
Et iam gaudia mille blandiantur
Deîn mille altera, dein secunda centum,
Deîn vsque altera mille, deinde centum
Deîn cum millia multa blandientur,
Eheu! copia tanta gaudiorum
Vnâ, quà minimè putabis, hora
Vana tota peribit instar vmbræ.
Quod si delicijs Puer salacem
Maternis moueat Cupido lusum,
Aut vitam temerariam iuuenta
Promisso malesuada fallat æuo;
Tu ne credulus immorare, (noto
Mendax secula decipit cachinno:)
Sed pectus tibi vel feris, vel ipsis
Durum præ scopulis habe marinis.
Quod si gloria pectori superbos
Demum immiserit arrogans tumores,
Et vel Murice barbaro nitentem
Vel Coo dederit labore Rallam.
Vel Sellas tibi lætior Curules,
Vel promiserit aureas honorum
Quorumuis tibi liberalis vmbras:
Hic tu verò iube repentè terras
Et vitæ dubias valere curas:
Hic Sirenas, & improbos, Amoris
Fucos cedere, Gloriæque fumos.
Abscedat Pater, anxiósque cesset

Mater perdere cum Sorore fletus,
Et frater gemat, & gemat sodalis,
Vnus tu gemitus habeto nullos.
Tum quassus licet orbis ingruentes
Extemplo sit iturus in ruinas,
Tu persta tamen, atque sempiternis
Nullas legibus antepone Leges.
Nam quæ vita animum solet tropæis
Immortalibus auocare, non est,
Non est, falleris, illa Vita, Mors est.

EPIGRAMMATVM

LIBER TERTIVS,

B. IGNATIO

SOCIETATIS

IESV

CONDITORI

SACER.

PROGRAMMA AD B. P. IGNATIVM.

Cœlitibus Loiola nouum decus addite; Nostrisque
Eoum terris Occiduúmque iubar;
Hæc mea Signa tui, quantumuis parua, Clientis,
Non tamen ingrati signa Clientis habe.
Nam tua, cùm patrios fugerem, hoste sequente, penates,
Ad quæ confugerem tu mihi Castra dabas.
Auspicijs ibi tela tuis versare; pióque
Infernas didici fundere Marte manus.
Ignotásque diu, iam tandem tramite noto
Quas tibi monstrarunt Sidera, calco Vias:
Hîc quemcunque bibo laticem Permessidos vndæ,
De Loiolæo non nisi fonte bibo.
Quare vt prima Deo, vt Magnæ altera Carmina Matri,
Tertia sic meritis danda fuere tuis.
His mea Patronis tribus omnem Musa dat Assem:
Musa, quot hæredes pauperis Assis habes?

I.

Inuersum Hominis Studium.

DVceret vt certos Deus in stata Regna Colonos,
Quadrupedes Terrã iussit habere feras.
Piscibus & vastis Pelagi dedit æquora Phocis,
Et Stygis inferno tradidit antra Ioui.
Aligeram iussit regnare per aëra gentem,
Cælestes hominem quærere iussit opes.
Pars rata cuique sua est: Piscis natat: euolat ales;
Includuntque Iouem Tartara: Terra feram.
Solus homo sedes, quas quærere debuit, odit:
Et quæ debuerat spernere regna, petit,
Nam vagus & terrã scrutatur, & occupat vndã;
Et quicquid Terram est inter & inter Aquam
Turritisque leues infestat molibus Auras,
Nec timet in nigros Ditis abire specus.
Nitimur in vetitum: vt nobis persuadeat Astra.
Nulla Deus nobis suadeat Astra; Vetet.

II.

Aleator impius in stygem abreptus.

Fortè pares Calicum furtim coiere trahones,
Cura quibus, præter vina, fritillus erat:
Ludit vterq. sed huic malè iacta Canicula nũmos
Tollit, & huic implet tessera Coa sinus.
Ergo furens animi, iam desperante crumenâ
Surgit, & vltrices vertit in astra minas.
Nõ erat Ara procul, veteri Ara sed inclyta cultu,
Felicémque super pendula imago trabem:

Hîc sacra funesta contaminat ora saliua;
Pœnam, ait, amissi tu dabis Ara lucri.
Dixit, & inferno simul adfuit vltor ab antro
Qui labra Tartareis impia mersit aquis.
Pergit ibi potare miser: sed ludere cessat:
Nam post quàm subijt Tartara, Serius est.

III.

Aurea & versatilis domus Neronis.

Ebria potantem quæ viderat Aula Neronem
Trinacrij retulit vitrea monstra Senis.
Aurea nam volucri decurrit machina tecto,
Et tereti positas circumit orbe dapes.
Sub pede gēma volat, laqueárq. trabésq. rotātur,
Assiduóque fugit mobilis Aula gradu.
Hîc noua vicinas transcurrunt sidera mensas,
Hîc madidos ridet luna iocosa toros.
Murrhinaque armatus modò perula terret orion,
Gorgoniásque timent sigmata pota comas.
Scorpio quæsitis modo proximus imminet escis,
Et super intactos præterit hydra cibos.
Mentitúsque fugit per gemmea fercula phœbus,
Et vocat alternam præcipitátque diem.
Nemo sed aurata discumbere gestijt Aula:
Aureo enim in tecto Ferreus hospes erat.

IV.

DIOGENES Herculis statuam ligneam coquendis lentibus admouet.

Nota sibi Cynicus dum lustrat, tecta cachinno
Pascat vbi [illegible] paupere lente famem,
Arida per vacuam circumfert ora culinam

Si qua

Si qua sit in Cynicam viua fauilla dapem.
Hîc gelidos horrere videt sine torre penates,
Et nusquam emerito ligna parata foco.
Auxilium rogat ergo Deos. Fortè Herculis illic
Stabat in excelso lignea forma tholo.
O bone, bissenis (ait) olim exercite monstris,
Lens decimus debet tertius esse labor.
Diceris olim Apros, olim vicisse Leones,
Nunc etiam Lentes vincere disce meas.
Et simul Alciden frigentibus admouet ollis.
Subiectóque pedes Herculis igne cremat.
Illa Focum flamma, illa Cocum calefecit, & ollas,
Et Cynicas eadem denique flamma fabas.
Lerna quid Alcidæ, quid cetera monstra dedistis?
Clarior à victis lentibus ille fuit.

V.

De Eodem aliud.

Iam Nemeæus erat sublatus ab Hercule terror,
Et ferus Arcadica valle peremptus Aper;
Iam stabulis exhausta sitis infamia: & hospes
A. Diomedeis nemo timebat equis.
Nusquam Cacus erat: Nusquã Stymphalides vllæ,
Et Stygijs nusquam cerberus in foribus.
Nullus Lernea restabat sibilus hydræ,
Hesperijs nullus iam Draco in excubijs:
Cùm sua Diogenes, miserando in prandia voto,
Mollire admotas quæreret igne fabas.
Ligna tamẽ deerant, quæ dũ vsq. requirit & vsq.
Herculis emeriti ligneæ signa videt.

Præcipitansque foco, noua subdit pabula flammis;
Herculeꝭ sic lentes supetiante coquit.
Omnibus in monstris sudaueris, inquit; in istâ
Te sudare tamen plus ego lente puto.

VI.

CAROLO Cæsari Augusta spectandam se præbet.

Vindelici Cæsar famosa palatia campi
Hesperio visum venerat vsque sinu:
Exhibuit spectanda oculis Vrbs omnia tantis,
Et monstrauit opes ambitiosa suas:
Hîc cœlo aërias æquata cacumina turres,
Hîc inter pictas aurea templa domos:
Septáque Castrensi sublimia mœnia vallo,
Plenáque non vano bellica tela metu.
Hic Corcyrei mirácla recentia prati,
Hic inter patulas inuia tecta fores.
Nunc liquidos fontes, sparsúmq; per aëra rorem,
Ludicra nunc prisco munera mixta ioco:
Rursus opes, seu Lyda quibus Cimmelia Crœsi,
Siue quibus Crassi nobilis arca fuit.
Quæ licet ingentes, tamen erubuere videri,
Cùm, quas spectabat, vinceret hospes opes.
Frustra Augusta cupis magna hic ostendere: solo
In speculo Cæsar Magna videre potest.

VII.

Amico intimo, Romam euocato.

Mutuus inter nos tanti viget vsus Amoris.
Iuret vt hoc oculos te caput esse suos,

Nunc

Nunc te Roma iubet, sine me, contendere Romam,
Méque meis oculis sena carere iubet.
Mitius ô magna mihi gens irascere Roma,
Et me nox sine me, Roma, vexire sine.
Abnuis? Hic potero tamen absens dicere; Romam
Cerno: Data est oculis Roma videnda meis.

VIII.

De Eodem aliud.

Cùm doleam, nequeo fugientem flere Sodalem,
Caussa subest, oculos abstulit ille mihi.

IX.

LVSITANVS in obsidione Diensi dentem pro telo habet.

Arx vbi Memnonias arcebat Ibera Phalanges,
Alternóque frequens ibat ob hoste cruor,
Ferrea consertum spargebat Iberus in Indum
Flumina, glandifero fulmina parta tubo.
Nec casso tonuere metu: sed sparsa cadebant
Certius ac Getica torta sagitta manu.
Nam quot tela tubus, tot habebat funera cāpus,
Sæpe simul strages glans dabat vna duas.
Lethiferi demum defecit copia teli,
Quæsitique manum destituere globi.
Insultare magis tamen ac magis instituit Indus,
Nudáque comtempto valla subire metu.
Non tulit exermis ludibria barbara miles,
Tela mihi desint; telum Ego, dixit, ero.
Extrahit in de oris genuinum è carcere dentem,
Fartáque dentatis glandibus æra grauat.
Continuò clypeos & ahena repagula rumpunt,

Et

Et penitos lacerant ossea frusta sinus.
Quæ nouus iratis manibus furor arma ministrat?
Ore, sibi vt possit tela parare, parit.
Prælia quis nostris præfert Samsonia? Samson
Maxilla; nostri prælia dente gerunt.

X.

Ad PAVLLVM iucundissimum Senem, inuitatio iocularis.

O nostri decus aureum Lycei,
Canæ gloria nobilis senectæ,
Ad nos Paulle reuise; canulæque
Vel Rex esto vel Arbiter modestæ.
Plenâ stridulus anser in culinâ
Insuetos hodie fatigat ignes,
Et dudum à Verubúsque flammulísque
In stratas parat inuolare mensas,
Porcelli quoque grunnientis exta,
Et Lucanica ventre de suillo,
Et fartæ piperata frusta pernæ,
Iam festas onerant superba lances:
Iam structor iubet, imperatque carptor;
Iam totas Coquus explicat culinas.
Et nullos queritur venire dentes!
Non sentis, reor, esuritionem?
Pransus denique senties: mouere
Suenit nostra famem sitimque Mensa.

XI.

Pastor ludibundus picturæ primus Inuentor.

Lanigeras ductârat oues in pabula Pastor,

Su-

Suêrat vbi rigua ludere murmur aqua.
Fortè pedo nitens, illisque intentus & illis,
Quas pascebat oues, pingere cœpit oues.
Sparsit enim tenuem pecus albi velleris vmbram,
Inque parem pecudis desijt vmbra modum.
Hãc temere Pastor baculo dum circumit vmbram,
Extima perducto pingitur ora pedo.
Inde quod Aprico formarat puluere Pastor,
Sed ula nunc minio pingere penna solet.
Græcia Parrhasijs inhies licet vsque tabellis,
Cúmque tuo placeat Græcus Apelle color:
Quos tua miratur celebres pictura Magistros,
Discipulos habuit Pastor & Vmbra suos.

XII.

Mansuetus Leo Magni Principis Verna.

Rex nemorum Libycæque Leo populator arenæ,
Cornigeros ausus sæpe ferire greges:
Mitior admota iam præbet tergora dextra,
Nec fugit humanos ira ferina iocos.
Iam licet exermes digitis percurrere rictus,
Iam faciles secto comere dente iubas.
Iam formidatæ contemnere robora caudæ,
Iam domitos vngues ludere præda potest.
Ipse solet domini minimos agnoscere nutus,
Et vigil heroos ante cubare pedes.
Quod nullos hodie cernis sæuire Leones,
Culpa tua est; Mores iam didicêre tuos.

XIII. An-

XIII.

ANTONII & CLEOPATRÆ Conuiuium in rosis.

Ebria quo steterint Nilotica sigmata luxu,
Prodigeret Pharias cùm Cleopatra dapes,
Hesperiæ sensere rosæ, sensere Sicanæ,
Per madidos sparsæ quæ iacuere toros.
Purpureus stragem Mensa attulit illa rosetis,
Cœnáque Phæacum perdidit vna nemus.
Non Campus, non Hybla suos seruauit odores,
Deseruitque suus flore a prata color.
Hic totum conuiua latus mergebat acantho,
Inque rosis alter totus & alter erat.
Nescio quàm credam sapuisse ea prandia lautè?
Certè ea conuiuis lautè oluisse scio.

XIV.

ABSALONIS Crines in laqueos versi.

Cùm querceta vagus ruerem per agrestia, & hostis
Plurimus admissis insequeretur equis:
Aurea Cæsaries, flauaque simillima lanæ,
Visa meum est nimia mole grauare caput.
Lactea nam ceruix quas in statione tenebat,
Has lenior Zephyri sparserat aura comas;
Tum Phaëthontiades capta formáque comáque,
Ne fugerem, laqueis impediere viam.
Nam pandere suos, ingentia brachia, ramos,
Et placitas ramis implicuere comas.
Hic sensere meos sibi dum placuisse capillos,
Solus eos sensi displicuisse mihi,

XV. De

XV.

De Auctore Peccati.

Toxica nondum vllas implêrant Colchica valles,
Vulgarántque suam nulla venena luem:
Tractus ab irato cùm denique Cerberus orco,
Virus in humanas intulit omne plagas.
Quippe venenato vomitu simul imbuit orbem,
Infectum genuit mille venena solum,
Inde luem pecorum primi sensere coloni;
Et festinatas Rustica turba neces.
Hæc mihi Fabula erat: sed pòst quàm Proditor alto
Excidit è Cœlo Lucifer, historia est.
Ille vbi lethifero maculauit Sidera fastu,
Imbuit, ah, nostros hac quoque peste sinus.
Serpere mox cœpit, Mentésque repentè per omnes
Grassari miseris plurima noxa modis.
Hinc inimica furunt alternis iurgia rixis,
Lingua venenatas hinc mala torquet acus.
Ebria Bacchæo saturantur guttura succo,
Et Stygio turgent Secula nostra Notho.
Inde Cupidineis feriuntur pectora telis,
Et piceæ tendunt in mala furta manus:
Traxerit ex imo mala pessima Cerberus Orco:
Traxit hic ex alto deteriora Polo:

XVI.

Societas IESV, assiduis Caluinistarum Calumnijs petita.

Regia sacrilego scrutari viscera ferro,
Et madidas domino sanguine ferre manus;
Et quæ nec Tragici finxerunt Monstra cothurni

Intra

Intra Labdaciam visa fuisse domum:
Omnia Caluorum plebes turpissima iurat
Vel docuisse meum vel didicisse gregem.
Quid facitis leges? Iurata Kalumnia fallit.
Remnia legitimas littera quare minas.
Iam frontem effrontem potes Ara notare Libonis;
Nec potes hic vllam ducere Kappa moram.
Ite citi, lamnas medijs date ab ignibus, ite:
Iam docuit prolem stigmata ferre parens.
Aequetur Caluo soboles famosa Parenti;
Quod Pater in tergo, Natus in ore ferat.

XVII.

B. IGNATIVS in monte Serrano sponte se exarmat.

Qui nuper Patrijs coruscus armis
Miles fulmineos rot ârat Enses,
Et Turmas procul, & procul cohortes
Misso iusserat interire telo;
Idem Virgineis propinquus aris
Nec telo latus asperat: nec hastæ
In magnas ruit arduus Phalangas:
Sed vultu querulis pluente Nimbis,
Et crebros gemitu mouente luctus
Cœlo supplicat, & fatigat astra.
Armatus tamen antè quos nequibat
Hostes vincere, inermis hîc triumphat.

XVIII.

Italus Cordubam ingeniorum Parentem inuisit; & in puero omnium ingenia agnoscit.

Ausonia

Ausonias magno rumore vagata per aures
Cœperat Hesperios tollere fama lares:
Atque ea diuitiis esse inclyta mœnia dixit,
Atque ea Pæstano mœnia clara situ.
Rursum ea Regũ aulis, aut arcibus ardua magnis,
Rursum ea nobilibus peruia fluminibus.
His geminas habuit non vltima Corduba laudes,
Corduba Pierij diues alumna chori.
Tres eadem Senecas, eadem peperisse Nepotes
Quósque, Stagireis æmula fertur auis.
Audiit hæc Thusci famæ miracula Ciuis,
Hæc, ait, est oculis fama videnda meis.
Iuit: & aspecta pòst quàm stetit hospes in vrbe,
Laudatamque recens aduena pressit humum:
Ecce! dehiscentes valuis bipatentibus ædes
Ambrosio pandit nobilis ore puer;
Quem poterat vel Hylã, vel Hylæ censere gemellum,
Vel sua quem visis forma peremit aquis.
Hic tenui tectum gestabat sindone corbem,
Sindone, quam Phrygia cinxerat orbis acu.
Substitit ingenua suspensus ab indole Thuscus,
Et patrio petijt mutua verba sono.
Belle puer, Charitum soboles pulcherrima, pande
Munera clausa tuo si qua latent calatho:
Et simul affectans adoperti vela quasilli,
Abstrusas ibat corbis in illecebras,
Sed refugo cessit soboles Hispana canistro,
Et procul elusam iussit abesse manum.
Nam mea si genitrix mihi vellet vt arbiter esses,
Corbi nulla forent obdita vela meo.

Nec mora: festino superatus acumine Thuscus,
Visa, ait, in puero est Corduba tota mihi.

XIX.

Ad diuitem, effusè in pauperes liberalem.

Aurea cui toties largiris munera Plebi,
Assiduámque graui diuidis ære stipem,
Sidera plebs eadem tibi festinata precatur;
Siderâ tam largâ sæpius empta manu.
Nos aliud iusto populi in clamore precamur;
Vt, quamuis citò emas sidera, serò petas.

XX.

In Calamitosos Lini versiculos.

Et limam, Line, perdis & lituram,
Et lima omnem operam, Line, & litura,
Qui pergis calamósque sapiásque,
Et ruptos pede claudicante versus
Effatis, miser, imperare Musis.
Rugosæ modò sunt Anus, & apta
Ad Socrum Niobe, nurúmque Pyrrha:
Tu cogis tamen & lacessis, agros
Vt pergant tibi parturire versus.
Ah cessa! Pudor est videre, quantum
Nutent poplite languido, suásque
Conducto pede fulciant ruinas.
Illinc stridula striga sordidatos
Luxato rotat axe barbarismos.
Illinc per salebras ineruditi
Decurrunt Numeri, Atticásque terrent
Absurdo strepitu Maronis aures.

Quan

Quare si sapis, abdica Poësin;
Prætorem pete: cum tuo repente
In ius quodlibet ambula Magistro,
Coge illum, tibi reddat ut didactrum;
Danda est actio: Nil meretur ille.
Quis testabitur? inquies. Neganti
Versum scribe, Line, Vnicum; & Probasti,

XXI.

De MARCI Velseri eruditissimis Epistolis.

Pyrrhus Erythræo quoties digitum induit auro,
Vidit in aspectâ totum Helicona manu.
Paruus enim Pala in gremio lucebat Achates,
Phidiacus poterat quem stupuisse labor.
Non eguit Sectore lapis: Natura sed illo
In lapide, est Cœlo doctiùs usa suo.
Námq. ibi gẽmatas Heliconia turba sub umbras
Propria cognatis abdidit ora notis.
Musicus in bacca Phœbus requieuit eâdem.
Facundóque suum pectine mulsit ebur
Hac Pyrrhi non pala mihi, sed fabula visa est;
Fabula iam tandem desijt esse mihi.
Nam tu Marce doces hodiéque hanc viuere gẽmã:
Signat enim chartas Annulus ille tuas.

XXII.

In CINNAM minutissimæ diligentiæ Grammaticum.

Dulichium quoties Erronem Musa vocabas,
Dulichij semper Nomen Vlyssis erat.

Sic

Sic Maro, sic illum Pelignus sueuerat exul,
Sic illum veteri quisque vocare sono.
Cinna tamen veteri reiecto nomine; Nomen
Dulichio posthac, inquit, Vlyxis erit.
Continuo scriptum vidit locus omnis Vlyxen,
Et placuit nullus iam sine Vlyxe liber.
Iamque vel ipsa suum quanuis bene nosset Vlyssen,
Territa mutato Circe in Vlyxe fuit.
Et socijs versis, ecce, omnibus, inquit: Vlyssen
Hunc solum nequij vertere; Cinna potest.

XXIII.

Mater, vt filium, bello captum, recuperet; Beatissimæ Virgini suum ex vlnis filium surripit.

Captiuos traherent cum vincula brabara ciues,
Et nexos premeret serua Catasta pedes:
Appendix ibat misera Puer vltima præda,
Indocilis raptâ Matre carere Puer.
Irruit ergo Parens in Magna templa Parentis,
Orbáque cœlestem Virginis orat opem.
Da bona Mater, ait, Soboles vt capta Parentem
Et Sobolem captam possit habere Parens.
Has vbi Virgo diu neglexit surda querelas,
Fœmina victrices repperit orba preces.
Fortè videns positam cœlata Virginis aram,
Et Puerum in charo Virginis esse sinu:
Hunc, ait, inuita Puerum rape fœmina Matri;
Hic meus erepti pignoris obses erit
Mox rapitur, raptúsque cauâ Puer abditur arcâ,
Et locuples cautâ clauditur Arca serâ,

Hic

Hîc ubi Virgo orbos vidit spoliata lacertos,
Et vacuas charâ Prole manere manus:
Denique iam Matri parere coacta, repente
Carceris occlusas iussit hiare fores.
Et, Puer, inquit abi; querulamq. reuise Parentē,
Discat uti gremio reddere furta meo,
Nulla tua posthac genitrici vota negabo;
Artem quâ cogat me tua Mater habet.

XXIV.

De miserijs Honorum Aulicorum.

Qui fasces petit æmulus superbos,
Aut Regni dominam potentis Aulam,
Si pœnas dare, quas meretur, optat,
Regnum continuo impetret, quod optat.
Tum forte licet incubet grabato,
Et texto latus ambiatur ostro,
Prolixas tamen exsecratus horas
Insomnes vigilabit inter Vmbras.
Quamuis Assyrio Culina luxu
Lautas instruat expedita Mensas,
Quamuis Cœcuba ponat & Falerna
Festis vina Minister in culullis,
Impasto tamen ore, delicatas
Inter pocula nauseabit escas.
Illi pectine si cohors eburno
Ludat Threïcium sonora carmen,
Orphéam sibimet suus profundo
Turbabit gemitu Tragœdus artem.
Si fulgentibus hinc & hinc Sarissis
Stipent mille Satellites euntem,

Et cingant totidem ensibus clientes,
Et strictis totidem Aulici verutis;
Pallebit tamen, & suas in ipsis.
Anceps Ciuibus expauescet hastas;
Nulli fidere certus: atque summa
Inter gaudia mœstus: Inde Regum
Dum fasces quatit, & superbit Auro,
Toto cogitur exulare Regno.
Durum est Exilium timere, durum est:
Multo durius est timere Regnum,

XXV.

Bembina tabula, symbolis Hieroglyphicis ad vsum Nauticum facta; & ab HERVVARDO explicata.

Cærula posset vti ratis ire per æquora tutò,
Saluáque Naufrago vela volare freto.
Has Pharij pinxêre Senes Persæque figuras,
Et Mare cælatis explicuere notis.
Sed nihil in visâ Nauta videre tabella,
Et magis obscuras Ars ea fecit aquas.
Qualia creduntur Thebano ænigmata monstro,
Aut in Cimmerijs vmbra fuisse plagis:
Talibus Isis erat quoque Nautica septa tenebris,
Posset vti noctes ipsa timere suas.
Hanc Hervvarde vides, cogisque recedere noctem,
Depulsaque iubes nocte subire diem.
Iam tabula ista potest alijs dare Nautica lucem,
Sed lucem tabulæ tu prior ipse dabas.

XXVI.

In Cinnam Virgilii infelicem Simium.

Aemulus Andinos imitari Cinna cothurnos
Dum cupit, & simili bella ciere tubâ,
Iam repetit, patulæ quid agas sub tegmine fagi
Tityre; iam lætas quid faciat segetes:
Iam Phrygis arma Viri, rauco citat altera versu.
Iam Culicis totum funere claudit opus.
Talia Cinna canit, quoniam Maro talia. Quod si
Plura Maro caneret, pluria Cinna canat.
Denique tanta subest imitandi Cura Maronis
Vt, si speret, eum vincere Cinna velit.
Cinna, quid vnius tantùm obliuisceris amens?
Est ea præcipuè res imitanda tibi.
Ille suam flammis aboleri Aeneida iussit,
Alteraque Ausonio Pergama obire rogo,
Tu quoque Cinna iube tradi tua Carmina flãmis;
Esse tuo maior Cinna Marone potes.
Sæpe rogata suos illi ignes Roma negabat
Tu vix incipies Cinna rogare, dabit.

XXVII.

Ad Amicum Phlebotomumenum.

Cùm plueret facies Hyacinthi sanguine, fusus.
Fertur in agnatas sanguis ipse rosas.
Iam quoque secta tibi pluit vbere vena cruore,
Sidoniúsque linit subdita vasa rubor.
In similes cur ille Rosas non vertitur? aut cur
Hanc Metamorphosin nescit habere cruor?
Scilicet ingenuæ vis impedit indolis illum:

Non didicit Magnus viuere sanguis humi.

XXVIII.

In Calumniatorem flagrorum sponte inflictorum.

Taurea cùm miserè Graios laniaret Ephebos.
Adstabat siccis turba Lacæna genis:
Lætàque constabat Vestalibus ora puellis,
Frangere cùm victam iussit arena gulam.
Et tunicas poterant pueri spectare molestas
Cùm ferus Oeteos lusit Agyrta Rogos.
At tu fœmineas ordiris, Psylle, querelas,
Dum caro nostra suâ vapulat icta manu.
Iam iuuat impensè pertundere tergora; quando
Nostra minùs nobis, quàm tibi, flagra dolent.

XXIX.

Infans ludibundus suamet imagine decipitur, Vndísque mergitur.

Trimulus illimem cùm fortè sederet ad amnem,
Et vitrei pronus cerneret amnis aquam;
Induit, ecce, amnis puerilia Vitreus ora,
Et mendax puerum retulit unda parem.
Ille sibi inter aquas vbi credidit esse gemellum,
Dat socio vnanimes sæpe, petitque manus.
Extulit hic medijs itidẽ æmula brachia lymphis,
Et quas ille manus præbuit; iste petit.
Sed neque dum ex altá coïere crepidine dextra,
Vtraque cùm cuperet palma coïre tamen.
Amplius ergo suam vt palmam protenderet alter
Pendulus in vitreas amplius hæsit aquas.
Extenditque manus iterum, extenditque, caditq.

Præ-

Præcipitemque nocens gurgitis vnda rapit.
Deceptus puer est. Sperabat tangere dextram
Dextra parem: ah, longè fortior vna fuit?

XXX.

Iuuenis vt B. Virginem videat, libens oculum amittit: paratus & alterum amittere.

Partheniam Iuuenis sic olim orasse Parentem
Dicitur, effusis sæpe rigatus aquis:
O liceat, Regina, tuos mihi cernere vultus!
Oráque Cœlitibus visa, videre mihi!
Audijt hæc: Oculo sed quo mea videris Ora,
Ora dein hominum nulla videbis, ait.
Ille simul partémque volens excludere Noctis,
Aspectaque simul Virginis ore frui:
Læua prematur, ait; pateat fax dextra: videnti
Vnica si superest, vna perire potest.
Mox, vbi partitos oculos in Virgine fixit,
Omnia sunt vno sidera visa loco.
Sol ibi se Solem, Lunam se Luna negauit,
Virginis os oculo Lunaque Solque fuit.
At nequijt Cœlestem oculus perferre nitorem,
Dumque diem vidit, perdidit ipse diem.
Se tamen in tali gauisus obisse Theatro,
Funere, ait, nequij nobiliore mori.
Tunc oculum piguit, dextro moriente, sinistrum,
Se quoque cum socio non perijsse suo.

XXXI.

Ad Bambergam, tribus sideribus Illustrem.

O inter fluuios amœniores

Fecundis aqua marginata ripis:
Quam torto rotat alueo beatus
Magnis Arcibus Vrbibusque Manus.
Hîc sublimibus inuidenda tectis
Fulsit Cæsaris Aula; quà potentis
Henrici bona Virgo coniugales
Intrauit Chunegundis in penates.
Hîc miracula Cæsarum duorum,
Henrici, & Chunegundis: & duorum.
Hîc miracula Coniugum: & duorum
Hîc miracula Virginum: & duorum
Hîc miracula Cœlitum ô in vnâ
Quis miracula plura vidit Aula?
Hos Bamberga colis beata Ciues.
Abscondant licet Vrbibus propinquis
Sese Cornua Lunæ; & ipse condat
Se Solis nitor: illicò exhibebit
Henricus tibi semet ipse Solem:
Et semet Chunegundis ipsa Lunam:
Quod si pluribus indigebis Astris,
Præstabit tibi Godefridus Astrum:
Astrum ô nobile! quale vel micanti
Fixum in pectore cernitur Leonis;
Vel quale exhibet in sereniore
Virgo verticis ignei Corona;
Vel quale Aetherias subinde monstrat,
Stellarum accola Cygnus inter Alas.
Seu quoduis erit ille Sidus, illud
Aeternum tibi Sidus opta & opta;
Tunc nullas tibi patriæque nullas

Illunes populus timebit Vmbras.

XXXII.

Rustica duorum pugna.

Seruijt Heluetico procerus Verna colono,
Grandis ab Aetnea posteritate Nepos;
Hos inter Lis orta duos, hortante Lyaeo,
In sua siluestres impulit arma manus.
Saepe genas alter pugno mulctauit & alter;
Omne tamen pugni pondus inane fuit.
Nam tactas quoties feriebat dextera malas,
Visa ferire merum dextera marmor erat.
Ergo genus teli placuit mutare: Bipennis,
Siqua; vel informis pertica, sique foret:
Neutra fuit. Suberant Lapitharum è strage molares;
Tàm Silicum innumerus quàm lapidum numerus.
Hinc sibi tollit onus Silicis praegrande Colonus,
In vernile caput vis quod herilis agat.
Sed iactum vt Silicem serui frons dura recepit,
In sua dissilijt frusta minuta Silex.
Nec sensere tamen seruilia tempora vulnus,
Sed magis est visus fronte dolere lapis.
Mirum aliud! Dum frusta cadunt diuersa volantque,
Pars etiam in domini est parua reuersa caput.
Parua, sed ingenti signauit vulnere frontem:
Et dubitans seruum laedere, laesit herum.
Quid scutum timidi galeamq. obtendimus hosti?
Pro Galea propriam Verna habet iste cutem.

XXXIII.

Cædes Thessalonicensis, peregrino etiam Mercatori luctuosa.

Iam meritas dederat gladio plebs Thessala pœnas,
Ciuilique satur sanguine Cæsar erat:
Irato deêrant sed adhuc duo funera bello,
Quo septem fuerant millia iussa peti.
Hîc Pater, ecce, suâ comitatus Prole, petebat
Proscripta socios hospes in Vrbe lares.
Illa tamen gemini vt subierunt mœnia Nati,
Mœnia senserunt facta sepulcra sibi.
Sæuus enim hic vnã sobolẽ rapit hostis, hic vnam;
Et Numeros, inquit, iam meus Ensis habet.
Inde trahens Natos, retrahẽs Pater inde: Quid erras?
Me pete Miles, ait, me trahe, parce meis.
Largior an debet bullire è pectore sanguis?
Largior in patrio pectore sanguis erit.
Grandius an facta est addẽdũ ad vulnera vulnus?
Vulnus in hoc iugulo grandius esse potest.
Dixit, & obiectis ferro simul obstitit vlnis,
Et simul in cædem segnior hostis ijt.
Flectar, ait: sobolem tu voce perire paternâ
Alterutram, alterutram viuere voce iube.
Ille Oculis vtramque legens, vtramque probauit;
Neutra minore Patris digna fauore fuit.
Parcite nunc illi; nunc, illi parcite, clamat:
Illa potest meritò viuere; & illa potest.
Rursus in hanc oculos, & in hanc, & vtramque retorquet;
Rursũ oculi, quod ament prole in vtraq. vidẽt.

Quid

Quid moror hanc, inquit, defendere? quid moror illam?
Aequus in incerto pectore certat amor.
Et simul hăc tollo, simul hanc Pater abdico prolē:
Quâ seruabo meam voce, necabo meam.
Hac inter patrio defessus amore satelles,
Aequali sobolem plectit vtramque manu.
Sic dum quaeris, vtram tibi serues, perdis vtramque:
Vtque vtrique fores aequus, iniquus eras.

XXXIV.

De câdem, aliud.

Proscriptam faciebat iter Mercator ad vrbem,
Haerebatque pio turba gemella Patri:
Turba gemella pium sed eò comitata parentem,
Venit in hostiles interitura manus.
Hic veniam natis genitor vitamque precatus,
In sua mucrones stringere colla iubet.
Vertite tela Viri; sceleris si quaeritur Auctor,
Auctor ego: Pueri nil nocuêre mei.
Sperno preces partim, miles, partim audio, dixit:
Dimidium voti, quo potiâre, dabo.
E geminis vnum, pater, elige fratribus. Vnus
E geminis nusquam, qui legeretur, erat.
Hunc mihi legero, ait; petit ille: hūc legero, & ille.
O scelus! esse pium dum iubet, esse vetat.

XXXV.

IACOBVS Gretserus S. I. sacrae Antiquitatis sollertissimus Vindex.

Tandem, vincula carceremque passi
In serum redeunt diem libelli!
Digni Solibus Atticis libelli,
Squallebant laceri, manumque mutis
Poscebant miserabiles querelis.
Iam iam blatta ruebat, & terendas
Audebat sibi destinare chartas:
Iam iam sordida noxijs parabat
Sacras rodere dentibus Camœnas:
Patratumque foret scelus, nec ullo
Id quondam Luna diluisset auo,
Ni magnus radio potente Phœbus
Gi et serus properasset, à propinquo
Flentes funere liberare Musas.
Quare libera rideat Vetustas,
Hoc sub Sole meo eruditionis.
Bla tis pulueribúsque vermibúsque
Nocti denique carcerique, d ctos
Nil audere licebit in libellos.

XXXVI.

DIDONIS effigies, ex Græco.

Archetypum Tyriæ simulacrum cernis Elysæ,
Candida cælestis cui dedit ora nitor:
Talis & ipsa fui: sed Mens non illa fuit, quam
Affinxit titulis fama pudenda meis.
Nunquam visa mihi Phr gij sunt ora mariti,
Nec meminere meam Troica bella fugam.
Sed pudor, vt thalamis violentum arceret Iarbā,
Perculit ingenua pectora nostra manu.
Cur placidū egistis mea Musa in damna Maronē?
Illa

Ille meos vestra polluit arte toros.

XXXVII.

De suis Epigrammatis, in niuea membrana descriptis; ad Lectorem.

Candida quod niueis amicitur Musa pruinis,
Et nihil externi charta coloris habet;
Nec mea Parrhasia lasciuit imagine pompa,
Nec Timanthea ducitur Vmbra manu:
Nec Minio tegitur, Tyrio nec pingitur Ostro,
Sed merus in toto carmine candor inest:
Da veniam, lector, chartæ dabis ipse colorem,
Cœperit aspectu quando rubere tuo.

XXXVIII.

De Ioco Timæi, quo incendium Ephesiæ Dianæ excusauit.

In celebres ruerent Triuiæ cùm fana fauillas,
Regia nocturno fana cremata dolo:
Græcus Adulator, Quid caussam quæritis? inquit:
Caussa Diana suis ignibus ipsa fuit.
Magnus enim Macedum satus illa nocte Tyrãnus
Obstetricantem iussit adesse Deam.
Inde suis nequijt Diana à sedibus absens.
Sedibus admotas exanimare faces.
Dixit; & applausit dicenti Græcia. Tantus
Ingenuo calor est visus inesse ioco.
Ne turgesce tamen tam effuso Græcule plausu,
Nam ioca, crede mihi, sera fuere nimis.
Quæ si dicta forent flammis durantibus, ipsas
Extinctura suo credo fuisse gelu.

XXXIX.

De Carmine Matthæi Raderi S.I. Præceptoris sui absentis.

Carmen nobiles cedriâ perunctum,
Rasum pumice carmen & politum,
Quod doctas Calamo Raderiano,
Cyrrhæis Aganippidas sub Vmbris
Ausim dicere dictitasse Musas:
Tali Threïcius Poëta quondam
Pantheras traheret tigresque cantu,
Hoc rictus Libycæ domaret Vrsæ
Hoc Lynces prohiberet in repertam
Sæuis Vnguibus inuolare prædam,
Hoc pronas raperet saperet sonorus Ornos,
Et toto Nemus auocaret Hæmo.
Iam si quæreret ille grandiores
Vno Carmine commouere moles,
Isto Strimonias legaret Vndas,
Aut verti refugum iuberet Hebrum,
Isto marmora, Caucasique duras
Secum cogeret ambulare rupes:
Isto mœnia fabulosa posset
Septenis iterum admouere portis,
Rem Monstri similem! Quid erubesco
Verum dicere? Iam Radere sontem,
Iam iam dicere me potes profanum;
Pantheras quia, sæuientiúmque
Vinco barbarus ora belluarum,
Vinco Memnonias rigore tigres
Vinco flumina, caduosque montes,

Vinco

Vinco marmora, Caucasique rupes,
Vinco mœnia fabulosa, vinco:
Cantus audio qui Raderianos
Ad nullos tamen ambulo Raderos.

XLI.

Hussius comburendus, sese Anserem esse, & ex suo Cinere Cygnum nasciturum, affirmat.

Assyrias memorant Phœnicem animare favillas,
Claudit odoratis cùm sua fata Rogis.
Nam pretiosa Senem simul hausit flamma Volucrem,
Mox Nouus è flammâ parturiente redit.
Psittacus hanc mortem, Iouis hanc sibi quæsijt ales;
Nec tamen hac felix ille, nec ille fuit.
Talia nunc Anser sibi funera destinat; ire
Dum Reus vltores cogitur in Cineres.
Me rediuiuus, ait, nascetur ab Ansere Cygnus:
Facundusque meo funere puluis erit.
Vritur inde Senex flammis stridentibus Anser;
Et satus ex illo funere Coruus ijt;
Deterior Soboles ipso Patre. Falleris ignis,
Qui dum Monstra cupis tollere, Monstra paris.

XLII.

De morte Matthæi diuitis Hæretici.

Matthæus fatente Nepos è fece Lutheri,
Cui prope Crasseâ ditior arca fuit:
Fatali cùm membra toro moribunda rotaret,
Frigerêtque suas iam situs ante fores:

Atra

Atra domum Nebulâ & Nox intempesta tegebat,
Nec via, quâ fugiens Spiritus iret, erat;
Emersêre proin vicino è limine flammæ,
Hauseruntque tribus proxima tecta rogis.
Admirata nouos vicinia flebilis ignes,
Hæc, ait, è nullo fulmine flamma venit:
Nec per nocturnam creuere incendia fraudem;
Quænam igitur caussa his ignibus esse potest?
Vna potest: Matthæus eâ reperire lucernâ,
Ad Lethea suam debuit antra Viam.

XLII.

In malum poema, picturis vulgaribus inclusum.

Desuit ingenium Vati: Succurrere Pictor
Debuit; & chartas Arte iuuare Color.
Si neque sic Vates poterit Pictorque placere;
Quærendus Chartis denique Tinctor erit.

XLIII.

In LVBINVM, spurcæ Poesios Propugnatorem.

Roma vetus Calamos Chartásq. Cupidinis omnes,
Vsque Tomitanos iusserat ire sinus;
Nunc iterum Spurca rediuiua volumina Musa
Sanctior in Cineres Roma migrare iubet.
Audit, &, ô fontes, Lubinus clamat, & imbres,
Plectite Romanos vindice rore focos;
Cum nudo Vates Nasone crematur Aquinas;
Igne perit, quicquid nomen Amoris habet,
Ferte citi Lymphas, date libris flumina: toto
Tibris inhumanos obruat amne rogos.

Sed

Sed Tiberina suos oranti denegat imbres,
Et negat vnde suos Martia, Virgo suos.
Quid Lubinus agat? Iam fumus pergit, & Ignis,
Dũ miser vsq. pigra clamat & vrget Aquam.
Serum, ait, his flammis alienas poscere lymphas,
Dixit, & ex oculis proprius imber ijt.

XLIV.

Ad CHRISTOPHORVM, insignem Amicum.

Magnus robore miles & lacerto,
Cùm vastum pedes (vt ferunt) frequenter
Sicco poplite permeasset æquor,
Et Christum (licet inscius) per altas
Subiectis humeris tulisset Vndas,
Cœpit Christophorus dein vocari.
Tu, qui fers humeris tuis Iacobum,
Illum, illum, inquio, pessimum Iacobum,
Qui tot tædia, ponderumque tanta
Ceruices iacit in tuas talenta,
Et maiora tibi, & molestiora
Semper congerit, ingeritque semper:
Illum, illum, qui sustines Iacobum,
Et fers tam patienter & libenter,
An Iacobophorus cupis vocari?

XLV.

In HERMAM, mendacissimum Scriptorum.

Lingua ter antiquos cùm mendax falleret Indos,
Tertiáque infami solueret ora dolo,
Iussa fuit Samio taciturna senescere ritu,

Et

Et clausis vitam ducere muta labris,
Non eadẽ est Calamis nũc lex mendacibus Herma,
Hinc etiam Quatuor scribere Verba potes.

XLVI.

Turpitudo Hæresios Caluini.

Tænario viden vt facies emergat ab antro!
Vt nocuo attonitum nubilet ore diem?
Multa per euulsos lasciuit Vipera crines,
Pérque manus errat Vipera, pérque sinus.
Lerneoque acies sua tela trisulcat hiatu,
Fataque liuentes efferat Hydra iubas.
Cantaber vltorem spargit tamen obuius ignem,
Et Caluam Hesperio fulmine terret Anum.
Quid Vetulam terres ostenso fulmine? Viso
Terreri speculo rectius illa potest.

XLVII.

B. Agathæ festus dies. Henrico Illustrissimo Principi Natalis.

Lactea crudelis cur amputat vbera forceps?
Virgineoque cadit secta papilla sinu?
Iudicis ira iubet, sed iniqui Iudicis ira,
Vbera cui nunquam præbuit vlla Parens,
Cui sua Nutrices admorunt vbera tigres,
Sæuior aut vicit bellua siqua tigres.
Non tamen insonti sons abfuit ira: sed illi
Reddita cœlesti forte papilla fuit.
Miratus sum sæpe, forte qua caussa, quod isto
Vbera erant Agathæ tota repensa die?
At genitum pòst quàm tali te luce videbam,

Henrice

Henrice; ô Patria fama futura tua,
Mirari porro nequij: Modò cognita caussa est,
Debita erat Cunis illa Mamilla tuis.

XLVIII

In Calumniatorem Anonymum.

Qui fanum Triuia fuxesta nobile flamma,
Laudatásque Asia scurra cremauit opes.
Non iræ studio, sed famæ captus amore
A magno voluit Nomen habere rogo.
At stolidum Vindex vt Gracia plecteret, illud
Immemori iussit Nomen ab ore premi.
Tu paribus diuina cremas humanaque flammis
Qui sacra Tartareo iura furore trahis.
Flammiuomos pandit tibi sueta Kalumnia rictus,
Infestóque omnes rodere dente iubet.
Fallor, an è tali quæris tibi crimine nomen?
Non faciam tibi, quod Gracia fecit: Habe.

XLIX.

Cædes miserabilis inter amicissimos fratres per somnum facta.

Vna duobus erat sopitis fratribus Vmbra,
Atque inter fratres Mens erat vna duos.
Hic illum Pyladen; hunc ille vocabat Orestem.
Ille suum meritus Nomen, & ille suum.
Clauserat vnanimi hic atque hic sua lumina somno,
Sperare vnanimem iussus vterque diem.
At cœpere statim temeraria ludere mentem
Somnia nocturnis ingeniosa dolis.
Nam propior Morpheus, adsistere visus Oresti,
Credula mentito terruit Ora metu.

Sæpe

Sæpe ferox illi minitatus Vulnera; sæpe
Tela cruentatam per repetita necem.
Non tulit hanc Iuuenis (placida licet indolis) iram;
Sed rapit ignarâ seria tela manu.
Inde minas, & tela minis alterna reponit,
Versáque ludicro vulnere terga notat.
Victa proin capit Vmbra fugã. Sed victa ferocem
Infami Iuuenem decipit Vmbra fuga.
Instat enim, sequiturque ferox: dum deniq; pulsa
Inter contiguos abditur Vmbra toros.
His Pylades inerat, gemini pars altera fratris,
Quem malè securum iusserat esse sopor.
Visus hic hostis erat, teloque errante petitus,
Quáque petitus erat parte, peremptus erat.
Suêrunt ipsi hostes iram deponere somno:
Irasci fratres cur male somne doces?

L.

Votum Pauperum pro GVILIELMO liberalissimo Sene.

Cana licet placidi se prodat Verticis ætas,
Et Pylias monstrent tempora picta niues;
Sola tamen lenta Manus est ignara Senecta.
Lassarique dato munere dextra nequit.
Viue tibi Guilielme, (precor Plebs indiga) viue:
Aut tibi si renuis viuere, viue mihi.

LI.

In Hæreticum mendacem, Societatis criminatorem.

Ausoniâ scripsit Batauáque volumina linguâ,
Cùm mores cupijt scurra notare meos.

Ac

Ac ne quē fugeret, lingua esse vtriusque peritum,
Auctori Lector quisque monendus erat.
Quare in fronte libri docet ipse, Librum esse bilinguem.
Dicere quod Lector debuit, Auctor ait.

LII.

Ad optimum Amicum.

Offendam licet vsque & vsque & vsque,
Et pœnas Tityique Sisyphique
Et plaustrum merear piaculorum,
Pœnas nec tamen indus has nec illas,
Pœnas heu meritas & has & illas:
Sed pacatior ipse leniori
Pergis crimina vindicare mulcta,
Et parcis mihi plura sæpiusque,
Et donas bona plura crebriusque.
Quàm si nunquam ego puniendus essem.
O qualis modus iste vindicandi est!
Non punit modus iste vindicandi
Multo sanguine, sed rubore multo.

LIII.

In FAVSTINVM spurcissimum interpretem.

Quicquid Labdacidæ peccant Connubia: quicquid
Nouit Agenoreo rapta puella sinu.
Quicquid Aquinates formidant capere morsus,
Quicquid Pelignis dicere Naso timet:
Prodit, & infami Faustinus margine vulgat,
Et quos Faustino non pudet esse pares.
Orgia sola probant, & Operta, & sacra Cotyttus,

Et

Et quacunque vetus lustra December habet.
Dedoceas Veteres si lasciuire Poëtas,
Est Rhadamanteo pœna luenda foro.
Prætextata loqui nisi fuerit charta latinè,
Charta Ixionijs est laceranda rotis.
Iulia qua prohibet, qua lex Scantinia plectit,
Sola putant calamis non aliena suis
Parce verecundo tandem Faustine rubori,
Et noli nobis scribere quicquid agis.

LIV.

De Apiculis ab Aranea interceptis.

Mellilegas felix onerarat præda Volucres
Trinacrio passim prædà petita thymo:
Iámque fatigatus redolenti pondere, nota
Ad solitos iussit lex reuolare lares:
Pendula telarum cùm rete tetenderat ingens,
Quod de visceribus nerat Arachna suis.
Insidiásque locans Apibus reuolantibus, illas
Cepit, & hærentes exanimauit Apes.
Quas gula delicias affectat? Aranea Muscas
Nauseat; Hybleas iam quoque poscit Aues.

L V.

ANASTASIVS Synaita, è Græco in Latinum versus.

Argolico quondam vulgaram scripta Cothurno,
Hæresis Argolicos cùm violasset Auos:
Nunc Voces etiam didici formare Latinas,
Impietas Latio dum rotat Ora sono.
Si noua Lingua meo toties discenda Libello est,
Crimina cùm linguas addidicêre nouas:

Desinite

Desinite ô plures mala Sæcula discere Linguas,
Plus satis est Linguas iam didicisse Duas.

LVI.

Epitaphium carmen, in funera RABI seu CORVI, desertoris Monachi.

Occidit infelix Caperata Rabula gentis
Coruus, ab effossa non bene tectus humo:
Qui sacra ferali temerare silentia Cantu
Ausus, in infernas præcipitauit aquas.
Ite nigræ volucres, meritos intendite luctus,
Cum Coruo vestri pars quoque magna perit.
Inferias Coruo da Corue, rotáque relicta
Ad Cognata tuas funera questus eat.
Et quoniam stygijs animum reuocare cauernis
Non potes, hoc facias quod potes, Ossa legas.

LVII.

In LERNEVM publicum Calumniatorem.

Monstrum horrendum, informe, ingens, puto, dixerat olim
Laudabat formam qui, Polypheme, tuam.
Vatibus hæc Priscis licuit sibi fingere Monstra,
Nostris nulla licet fingere, Vera vident.
Aspice Lerneum: Monstro spectabis in vno,
Lerneas quicquid sibilat inter Aquas.
Mille per exsertam dispergit Toxica linguam,
Et quo plura vomit Toxica, plura coquit.
Liuet, & afflatu funesto quæque venenant,
Et cùm fessa nequit lingua nocere, cupit.

Fal-

Fallimur, enectam qui Lerna credimus Hydram,
Tu Lernee vetas credere, Viuis adhuc.

LVIII.

IACOBO Cognomini Poetæ, Votum Natale.

O & Castalia Sititor vnda,
Et larga Bibo creber Hippocrena,
Natales age Iulios, diemque
Hunc & Mensibus antepone, & Annis,
Quo nasci tibi contigit, Iacobe;
Et Curas iube abesse, tetricasque
Omnes ex animo repelle nubes:
Ludant gaudia sola, & ambulanti
Occurrant ea semper, & sedenti.
Adsint Aonides, iuuenique terso
Carmen nobile parturite versu:
Carmen, quale soles iocante nutu
Tunc effundere, non times suaui
Cùm contendere lætior Catullo;
Aut cum Bilbilin, aut Tagi sonoros
Certas vincere grandior Cothurnos;
Tali Carmine lude nunc, & istum
Quo nasci tibi contigit, futuris
Mensem Mensibus antepone & Annis.
Herodes licet impiam securim
In magnum paret impius Iacobum
Et vecors odio laboret Vnum
Mensi tollere Iulio Iacobum,

Dum

Dum tu nasceris, alterum alterumque
Audit viuere Iulio Iacobum.

LIX.

De funere PHILIPPI Catholici Regis.

Terrarum dominum lugebat Terra Philippum,
Cùm Patria exanimem fleret Ibera Patrem.
Quem simul assiduo tundente Pectora planctu,
Talia cum planctu dicta dedisse ferunt:
Plurima cùm posses vtrumque Philippe, per orbem,
Plus tamen vt posses vouit vterque tibi.
Sed pòst quàm letho te posse occumbere vidit,
Orbis te cupijt posse Philippe, minus.

LX.

Votum Pauperum pro ELISABETHA, liberalissima Principe.

Quicquid turba sua ieiuna vouebat Elisa,
Prodiga cùm saturas ferret Elisa dapes;
Aut inopum textâ prohiberet frigora lanâ,
Aut vacuos largo pasceret ære sinus:
Aut mendica mero perfunderet ora falerno,
Spargeret aut totum corpora in ægra penum;
Pauper idem tibi turba precor. Nam quicquid Elisa
Illa suis dederat, das & Elisa mihi.

LXI.

LX.

Zyvinglius iurat, ſuam ſe doctrinam per ſomnium didiciſſe.

Dormijt Aſcraus Parnaſſi in culmine Paſtor,
Et ſubitum Vatem iuſſit abire ſopor.
Alter in Helueticis vbi cautibus obdormiuit,
Continuò Vatem fertilis Vmbra tulit.
Zuvinglius ille fuit. Qui dum Vigil angitur olim,
Vulgatum Populo qua probet Arte ſcelus.
Deſperat Vigilans, Somnum ergo conſulit: & mox
Doctorem ex voto ſomnus & vmbra dedit.
Vellit enim auriculam ſopito Larua: ſed illa
Sciri qua fuerit, Candida an Atra, nequit.
Illa repentè Viro curas exhaurit inanes,
Omniáque vnum illum ſcire Magiſtra iubet.
Zuvinglius inde Vigil ſcijt omnia: qualia nemo
Nec Vigilans docuit, nec Vigilans didicit.
Lætior ergo ſuos inuiſit manè tribules,
Quæque illa patuit diſcere nocte, docet.
Vtque probet certa eſſe, eſſe omnia ſomnia iurat:
Somnia ne iura, credimus: eſſe nega.

LXII.

S. SOPHIA, Fidei, Spei, Charitatis Mater.

Tres peperi obſtetrice parens Virtute puellas:
Vna puella fuit Spes, fuit vna Fides.
Tertia legitimi tulit æmula nomen Amoris.
Nec tria caſſa ſuis nomina rebus erant.
Denique Virtutes peperi, quot pignora. Solum
Debuerat partus crebrior eſſe mihi.

LXIII.

LXIII.

In medicum hæresi Caluiniana furiosum.

Nescio quis Medicum furor incurabilis armet?
Inque nouam rabiem tristis Erynnis agat?
Viscera si nocuâ tumuissent læsa Rubeta,
Te posset medicas, Psylle, rogare manus.
Nunc date, siqua liquant meliores germina succos,
Siqua peregrinas insula sudat opes;
Dicite, si quid habet natura potentius: iste
Sanari trita non solet Arte furor.
Non huic Veratri prodest vis vlla cerebro,
Euacuet totas iam licet Anticyras.
Et iuxta serum est, mediam pertundere venam;
Non vna hunc morbum vena, sed omnis habet.
Quid faciam? dices; furor est à sanguine toto.
Caussa igitur morbo tota adimenda tuo est.

LXIV.

In Chrysopoeum impostorem.

Sidera septenis præsunt septena fodinis,
Contentus vena quisque Planeta suâ
Nobile sub terris generat Sol igneus Aurum.
Argentúmque recens frigida Luna parit.
Martius abstrusis Ferrum erro meatibus infert;
Plumbea Saturnus crescere dona iubet.
Progenerat Stannum Saturni maximus Hæres,
Succina Mercurius percoquit, Aera Venus,
Octaui nuper fornacula prodijt Astri,
Aurea qua facili folle metalla liquat.
Sæpe fluunt simul inde Auri duo magna talenta,

Sæpe tria, interdum quattuor inde fluunt.

Vidiſtin, tu illius fluere, inquis, ab ignibus Aurum?

Non: Quia cùm vellem cernere, Fumus erat.

LXV.

Ad Eyſtadium duobus Tutelaribus clarum.

Eyſtadi nemus, ô nemus! beatis
Cœli Ciuibus inclytum; & gemellis
Tutelaribus olim amatum. In illo
Tu ſacrâ VVilibalde cum tiarâ; &
Tu ſacrum Soror æmulata fratrem
VValpurga incolis. Alterum inquilini
Patrem agnoſcite Ciuium: alteramque,
Vos, quotquot thalamoſque nuptiâſque
Chriſto cedere Virgini iubetis,
Matrem agnoſcite Virginum, ô vtroque
Felices nimis incolas parente!
At qui nunc itidem iſtud inquilini
Tantorum colitis nemus parentum,
Et colles nemoris, cauaſque valles,
Sic vos viuite, ſint ſuis vt ambo
Felices etiam incolis parentes.

LXVI.

Eques nobilis poſt orbem peragratum, domi ſuæ mortuus.

Quid mihi, Nile, tuas tranſmittere profuit vndas?
Vltráque extremos Perſidis ire ſinus?
Quid Syriam, & campos Solymæ vidiſſe ruinæ?
Omnia quæ vidi, me docuêre mori.
Fracta ſuas monſtrãt Babylonia marmora clades

Et sua contritus fata colossus habet.
Pyramis aerias feriat licet ardua nubes.
Ipsa tamen tumulum se videt esse sibi.
Ipse redux, Vitam patriæ inter limina perdo,
Et quæsita foris Parca, reperta domi est.
Vanum erat hoc tantis terrarum ambagibus vnà
Discere: Momento patria me docuit.

LXVII.

De BAVII desperata insania.

Turbassent Bauium cùm tetrica somnia, quæri
Pæoniam extemplo iussit anhelus opem.
Conuenere Viri, Podalyria turba, Galenus,
Clinicus Herodes, Symmachus, Hippocrates.
Solliciti frontemque manu, venamque retentant;
Sed neque frons illis, sed neque vena placet.
Ite citi, vnanimes conclamant, ite: liquores
Siquid habent; herbæ, quærite, si quid habent.
Continuò properatur. Adest Aesclepius humor,
Lectáque in Hesperiis herba cacuminibus.
Ignotà veniunt peregrino à littore vires.
Intima ab Hyblæo flore medulla venit.
Quid memorem? Bauio dum mentem reddere quærunt.
Nil reliquum Chiron, nil tibi Cosme facis.
Siccauit veteres sananda insania Baias,
Anxuris epoto vanuit Vnda lacu.
Anticyram exhausit validi vis improba morbi,
Insulaque absumpto languit Helleboro.
Falleris, & frustra toties Medicina laboras:

Vis mentem Bauio reddere; danda fuit.

LXVIII.

In Linum insignem Veteratorem.

Commentis solitus Tarpeiam ducere plebem,
Et vafra consutis ora mouere dolis,
Iussus ab irato dependere Cæsare pœnam est,
Vanáque vindicibus dicta piare rogis:
Et titulum præferre necis: Qui vendere fumos
Sueuit, eum in fumos Cæsar abire iubet.
Si tali tibi ducta foret sub Cæsare vita,
Quantus iam pridem tu, Line, fumus eras?

LXIX.

Ad Pictorem, qui mensæ muliebri vinum appinxit.

Depingis geminam duplici cum sigmate mensam,
Inde tua mensam Coniugis, inde tuam.
Sed Cyathis tua mensa caret; Muliebris abundat:
An tua te, pictor, pingere mensa docet?

LXX.

In Pictorem imperitum.

Iussus erat Verna gemmantia tempora Flora,
Pictor, & æstiua pingere rura plaga.
Pinxit Anum medios & flores inter & hortos.
Ex æstate mihi facta videtur Hiems.

LXXI.

Mensis October, cum insignibus, pictus à paupere Pictore.

Vitiferam prædatur humum, Bacchúmque triumphat,
Ebriáque in prælo prælia Mensis habet.

Sed

Sed sitit in madidâ Pictor siccissimus arte;
Iam, puto, picturis inuidet ille suis.

LXXII.

Græcis Adramyttenis, PETRVS Latinus Episcopus præficitur.

Quæ quondã vberibus læta inter Gargara pratis
Ire Saginatas Græcia vidit Oues,
Illa carentes hodie sterilescere campos,
Et satam lolijs surgere cernit humum.
Non veteres ea Terra greges; non ostia Caulæ
Tuta peregrinis cernit ab insidijs.
At Romana gregem videt inter pascua tutum
Eminus, & nullis peruium Ouile feris.
Ah! quantum est discrimen? ait: Raptoribus omnis
Ecce meus patuit grex, perijtque lupis.
Ausonius sed nulla timet, grex damna rapinæ:
An quia Pastorem grex habet ille Petrum?
Petrum habet. ô tali duce pascua læta! iubeto
Talem etiam gregibus, Christe, præesse meis!
Audijt optantem Deus; &, quo tutior esset
Græcia, Iam Petrum tu quoque, dixit, habe.
Hoc Pastore proin quia gaudes Græcia Petro,
Altera iam fieri tuquoque Roma potes.

LXXIII.

De HELIOTROPIO, solari flore.

Flos ego, Pæstani non vltima gloria prati,
Et Corcyreo regulus in nemore.
Nomen ab agnato phœbi traho sidere; præ quo
Narcissi nollem nomen inesse mihi.
Illud ego comitor, nullo tamen impete, sidus,

Cœlumque obtutu metior omne meo.
Nunquam Memnonio sine me eluctatur ab Ortu,
Nec subit Occiduas me sine Phœbus aquas.
Dum tamen illius passus sine passibus æquo,
Nunquam è natali pes mihi cedit humo.
Quod nisi Terra pedes pedicis incl uderet; olim
Stellatos traherer totus ad vsque choros.
Sublimi cursum quid Solis in æthere quærunt.
Astrologi? hic humili in flore videre queunt.

LXXIV.

Ad MARTINVM sacræ Antiquitatis sedulum Assertorem.

Siqua Promethea viuunt monimenta Senectæ,
Si qua latent sera scruta refossa manu:
Siquis adhuc Baculus, veterúmue cucurbita re-,
Aut aliquod Senij littera Nomē habet, (stat
Quæritur, & Libycis hodie contenditur aruis,
Atque Corinthiaco iam magis ære placet.
Non ita captatur Phryxæi lana Draconis,
Non ita de Persis eruta præda iugis.
Ista profanatas sequitur si gloria Tricas,
Et prodit Apinis vana senecta suis.
Cœlestes studio meliore inquirere chartas,
Et sacra maiorum posthuma habere libet.
Tu Martine, locis illa omnibus omnia dudum
Siue iubes Orbi reddere, siue iuuas.
Nam veneranda tibi studium est gentile vetustas;
Visque tuus similes moribus esse libros.
Sic tu de Priscis, & de te Prisca merentur;
Et quia prisca legis facta, legenda facis.

LXXV.

LXXV.

De Caupone Lugdunensi.

Vina Falerna dolo vitiârat Caupo, meracos
Lymphato solitus fonte rigare cados.
Hoc studio corrasit opes; quibus omnibus illi
Pensilis è collo sarta crumena fuit.
Fortè sui securus iter carpebat hic, vndis
Gallus vbi patrijs littora lambit Arar:
Cum prædatori conspecta crumena volucri,
Matura visa est esca futura fami.
Miluius ergo ruens properati fulminis instar
Vngue graues loculos insidiante rapit.
Sublimisque iterum raptâ citus auolat escâ,
Oráque in erepta tentat adunca dape.
Restitit indomitum rostris luctantibus aurum,
Vncatosque tenax lusit aluta pedes.
Ergo iterum rostro loculos, iterum vngue retentat;
Atque iterum rostro nil agit, vngue nihil.
Quare onus omne fami dum sentit inutile, rostro
Inpatiens totum vindice damnat onus.
Iratoque grauem dimittit ab vngue crumenam,
Et medijs pondus nobile mergit aquis.
Iuris amans Auis ista fuit: Nam Iudice Miluo
Quas Vnda dederant, Vnda recepit opes,

LXXVI.

De Voluptate profanâ.

Turba Medusai capitis speculata Chelydros,
Pœnas aspecto Gorgonis ore dedit.
Nam simul ac forma deformia viderat Ora,
Amisit forma quilibet Ora sua.

Cernis, vt exangues ibi tollant Marmora vultu
Tendat & exanimes muta figura manus?
Ante homines fuerant; nunc in mera saxa Medu
Aspectu homines diriguere comis.
Terra, voluptatis mala quid mihi gaudia suade
Creditur illa oculis esse Medusa meis.
Si spectâro, Silex spectata reddar ab illa;
Ne Silicem me ergo reddat, ero ante Silex.

LXXVII.

In IVDAM, malum Mercatorem.

Impius insontem quo vendidit ære Magistrum,
Hoc laqueum Iudas quæsijt ære sibi.
Si sperare lucrum Mercator stulte volebas,
Vendendus laqueus, Christus emendus erat.

LXXVIII.

Ad Militem, CHRISTO laqueum inijcientem

Quid laqueum properas alieno imponere collo?
Seruandum nescis esse monile tuo?

LXXIX.

Ad Academiam Herbipolensem, cum Dilingana concordem.

Musarum domus, & Politiorum
Sedes nobilis artium: Iuuentam
Quæ fræno regis, atque Apollinari
Ornas belligeros honore Francos:
Seu dici titulo latiniori
Artaunum cupis, & vetustiori;
Seu, (quod gratius esse suspicamur)
Mauis Herbipolis recente vocis
Mutata titulo vocari: Adesto,

Atq

Atque à Collibus vuidis amœni
Vultum auertere ne grauare Mani.
Grata lumine paullulum Sueui
Donec littora peruageris Istri.
Illic Aonidum simillimarum
Sedes altera visitur Sororum:
Sedes altera, qua pari Iuuentam
Hinc freno regit; hinc noua vetustos
Pergit cingere Laureâ Sueuos.
Parnassi modò duplicem licebit
Montis dicere Verticem; nec illam
Partem cedere Libero, nec illam
Dum concordibus illa & illa votis,
Vni seruit Apollini; sed illi
Vni seruit Apollini; impudicis
Qui pro moribus imperat pudicos:
Et per Pierios dehinc Canales
Incestas prohibet meare Lymphas.
Hæc Francos decet, hæc decet Suëuos
Musarum domus vtraque, alterumque
Sedes altera diligit Lyceum:
Dum Phœbus meliorque sanctiórque
Musarum chorus, & Minerua, vtroque
Concordes dominantur in Lyceo.

LXXX.

Ad ANDREAM, singularem Amicum.

Christus vbi Andream Galdeo in littore vidit
Squammigeros inter pandere Lina greges,
Protinus assuetis exscendere iussit ab vndis,

Et noua cœlesti sub duce signi sequi.
Audijt Andreas; piscesque repentè ratesque
Et fastidita lina reliquit aqua.
Tu contrà, neque lina prius, neque flumina noras
Ac nullas prius es suetus habere rates:
Sed simul in Christi vestigia iussus es ire,
Totus amas pisces, flumina, lina, rates.
Ergo vel Andreas mihi desine porro vocari;
Vel certè Andrea lina relinque mihi.

LXXXI.

In funere liberalissimi Principis.

Saua barbaries cruenta Parca
Nunquam Vulnere tot peremit vno:
Nam quo vulnere Principem petiuit,
Omnes barbara Pauperes peremit.

LXXXII.

In LITHVM Caluinistam, stomachantem contra triplicem Hostiam, in Boica monstrari solitam.

Dum sacra Boiarij panduntur Lipsana montis,
Pandit ter geminos Hostia trina sinus:
Tot mihi cùm pistæ demonstret liba farinæ,
Cur non & Calices Boica monstrat? ais.
Nè Lithe quære; Timet. Nam quos monstrare parabat,
Dum Mercatorem te putat esse, tegit.

LXXXIII.

De CONRADI Imperatoris expeditione pro Cruce recuperanda.

Co.

Conradus diadema regiosque
Tantisper iubet exulare fasces.
Et sceptrum procul ire feriatum,
Dum magno pietatis actus æstu
Per terras ruit inuias, ferumque
Totis Nerea classibus fatigat.
Dixisses Libycas peti rapinas,
Aut è Memnonijs superba prædis
In nostros redigi metalla census,
Aut dites Asiæ erui fodinas:
Crux tantis petitur sed vna curis.
Vt quam purpura Cæsarumque fastus
Condemnauerat antè, nunc adoret.
Sæcli incommoda Commodi, Nerones
Et Flaui furor vltimi, & flagella
Periuri rediuiua Iuliani,
Insanite, suum potest Tyrannis
Crux opponere Cæsarem; redite.

LXXXIV.

De GODEFRIDO, primo Hierosolymorum Rege.

Hic est ille Syri domitor Tullingus Orontis,
Primus Idumæas qui reparauit opes.
Sestiacæ primus traiecit Bosporon undæ,
Ferret in Abdaridas victor vt arma duces.
Non illum Phariæ stimularunt iugera glebæ,
Non illum Tyrij barbara præda freti.
Sed Solymæ turbata quies, auumque sepulcri
Lugubre, & amissæ trabs inhonora Crucis:
Mox reserauit vbi iusto sacra limina bello,

Ah quoties fusis limina lauit aquis?
Ah quoties inopem ditauit prodigus Aram?
Et tripido captam poplite pressit humum?
Quod meruit primus, primus diadema refugit,
Nec tetigit iussâ sceptra recepta manu.
Grande putent alij diademata quærere Reges,
Grandius, in Regno spernere Regna, fuit.

LXXXV.

De Manu liberali diuitis defuncti.

Expensis redimi si possent funera numis
Par erat hâc redimi funera posse manu.
Argenti tam larga fuit manus; vnicè vt illas
Duceret esse suas, quas tribuisset, opes.
Et tamen hanc inflexa manum mors abstulit orbi,
Cœlestésque illam iussit habere plagas.
Hoc placet, ô Superi! ~~fit mors~~ inflexa, precamur:
Si flecti vellet, fauior illa foret

LXXXVI.

Tumulus CAVSIDICI celebris.

Qui Legum famosus eram Iurisque peritus
Causidicô gnarus tollere bella foro:
In modicâ iubeor longum requiescere tumbâ,
Heu, lingua, heu fama flebilis Vmbra mea.
Nil prodest didicisse alias componere Lites:
Nil veteri Leges condere iure nouas.
Intendit Mors lege suâ mihi denique Litem:
Hei mihi! cur vnam hanc soluere non didici?

LXXXVII.

De FRIDERICI Aenobarbi interitu.

Cùm

Cùm Sueuas traheret Fridericus ad æquora turmas,
Cui rutila cognomen nobile barba dabat;
Territa tota sibi diffidere cœperat Eos,
Inque suis nusquam credere Asia iugis.
Iam veterē Pharos, & Babilonia mænia fastum
Ponere, & imbelles tendere Bactra manus.
Christiadum contra sibi visa resurgere plebes,
Certa salutiferam vi reparare Crucem.
Nec decepta foret, nisi ahenam barbara barbam
Vidisset propera Turba perire nece.
Vnda fuit, gelido quæ Cydni fluxerat alueo,
Iam dudum in magnos vnda maligna duces.
Obfuit illa olim Pellæo (vt fertur) Alumno.
Membra ibi cui subito diriguêre gelu.
Nunc idem peperit Friderico funera Cydnus,
~~Obruit incautis~~ quem violentus aquis.
Parcere debuerat Friderico Cydnus eunti,
Sat citò mersisset, cùm rediturus erat.

LXXXVIII.

Ad RICARDVM Regem Anglorum, in Palæstinam ducentem.

Bella paras Syrijs longinqua Richarde tyrannis,
Vt captam plebes asserat Angla Crucem.
O secla, ô mores, sobolesque parentibus impar!
Nunc plebs assertas diruit Angla Cruces,
Parcius illa Syras irritant signa cohortes,
Hebræasque mouent parcius illa manus.
Ista Britanna Crucem ferro rapit, & trahit vnco,
Insanique petit nostra tropæa ioco.

Et ne qua exemplis insania barbara desit,
Sacrilego sacram damnat in igne trabem,
Parce Richarde Crucem Syria subducere: salua
Hîc erat, in Regno nunc perit illa tuo.

LXXXIX.

Ad Pictorem, de Epigrammatis in pura candidáque charta descriptis.

Miraris nullos in versibus esse colores
Pictor! Et in niueo carmina nuda solo!
Caussa tua est. Siquidem Minio qui vellet Apelles
Carmina gratuito pingere nullus erat.
Zeuxida quærebam; subibat carmina Zeuxis;
Parrhasium volui, noluit ille tamen.
Artificum quare cum Vatem nemo iuuaret,
Auxilium Vati denique fullo tulit.

XC.

De Epigrammatis meis in alba charta descriptis, iuxta aliena colorata.

Albet pagina, candidaque velant
Nostri Carminis aream pruinæ;
Nam Vicinia purpurata totas
Pictorum vacuauit vt tabernas,
Ex omni numero omnium colorum,
Duntaxat mihi Candidum reliquit.

XCI.

De ijsdem.

Dum crebri simul hinc & hinc Poetæ
Depictis Epigrammatum tropæis
Alter vincat vt alterum, laborant;

Quæri

Quaris, cur mea Musa nolit vllos
Fronti figere simplici colores?
Sed sola Niue, candidoque totum
Malit claudere carmen vmbilico?
Dicam. In Pieria foro iuuenta
Carmen debuit esse Candidatum.

XCII.

De FVLCONE, Rege Hierosolymorum, equi lapsu, occiso.

Tertius Eoi Fulco diadematis hares,
Et, mea si numerem pralia, primus eram.
Arma rotare Viros docui; docui agmina magnos
Pro Cruce seruanda centuriare duces.
Ac nisi regna forent patrio mihi robore parta,
Regna forent eadem robore parta meo.
Sed dum latus equo curisque solutus oberro,
Ipse meo victor denique vincor equo.
Vestra quid ô Reges fore funera lenta putatis?
Vt properaret, Equo mors mea vecta fuit.

XCIII.

De S, LVDOVICO, Rege Gallorum.

Inter Idumea Ludouicus damna, potitas
Vt Cruce barbaricas audijt esse manus:
Liligeri abijciens inhonora cacumina serti,
Et trabeam, & Tyrio vellera pota cado,

Quid

Quid pæstana iuuent mea me violaria? dixit.
Quid mea gemmato nobilis Aula tholo?
In miseris squallet si Crux mea sordibus, inter
Eoas vertex dum meus ardet opes?
I nitor, î Regum decus. î graue dedecus aurum.
Nunc alio cultu Regia vestis eget.
Ite Palatini laquearia gemmea tecti,
Tecta crucem captam Sardonychata decent.
Mutentur gemmæ vt vinclis, & vincula gemmi
Detur Gemma cruci, sed mihi vincla crucis.

XCIV.

BALDVINVS Hierosolymæ Rex, ad Germanos.

Lunata peterent cùm Mania sacra Phalanges,
Purpurea opposui robur inerme trabis.
Mox omnes trepidare, pedemque referre cohortes,
Et fugere obiectam barbara Luna Crucem.
Cur nunquam vestris fugit à Legionibus illa,
Pannonios hodie cùm populatur agros?
Hæresis offundit tales, Balduine, tenebras,
Vt nullam videat Thracia Luna crucem.

XCV.

VRBANO II. recuperata, VRBANO III. amissa Palæstina.

Iessæiam Vrbano regnante recepimus Vrbem,
(Christus vbi crebram sanguine lauit humũ
Natalemque domum, (teneros vbi Numinis anne
Agnouit trepido bucula flexa genu:)
Et Montẽ, & magni Lignum admirabile Mõti
Quæq. sacra Custos marmora Mortis erant,

Cæpi

Cepimus Vrbano simul, inquam, hac omnia: rursum
Vrbano simul hac omnia perdidimus.
Quid fuerit caussa, ne quarite: Tertius iste
Inter Pontifices; ille Secundus erat.

XCVI.

De S. LVDOVICO Episcopo, Castitatis Exemplo.

Reginâ licet imperante, non vult,
Non vult crimine se notare, non vult:
Sed perstat Ludouicus, & potentis
Spernit dilicias, minasque Lena.
Seu promittat opes; opes abesse,
Et Lydi iubet auri abire gazas.
Seu promittat honorem; abesse honorem,
Et quemuis iubet exulare fastum;
Seu quicquid minitetur illa; quicquid
Proponat, iubeatque, postuletque;
Duro marmore durior, recusat
Illi vendere corporis pudorem.
Hinc vermes oculus sepultus omnes
Annis arcuit amplius trecentis.
Hoc plane decet, hoc decebat vnum,
Vt corrumpere quem nequibat vllus
Regina furor impotentis, illum
Nec corrumpere vermibus liceret.

XCVII.

Tumulus GVIDONIS, vltimi Regis Hierosolymorum, cum Sancta Cruce capti.

Illi

Ille ego Guido fui; Solymi pars vltima Regni,
Heu, magna imperij Guido ruina mei!
Hîc vbi Iesseios cinxit diadema Nepotes,
Sceptrigerosque diu nutrijt Aula duces.
Hîc, vbi presserunt innoxia tempora dumi,
Diuinasque nocens risit Arundo manus.
Hîc itidem & gemma cinxi caput altius & auro,
Hîc regale mihi dextera gessit ebur.
Victus in Abdario iam denique Marte triumphor:
Et sensit casum Crux quoque capta meum.
Parcite Balduini, Godefridi parcite manes,
Hac mihi res vestro more cauenda fuit.
Atqui Europai reges ne parcite: Vobis
De culpis restat pœna petenda meis.

XCVIII.

De Expeditionibus veterum in Terram sanctam.

Longa Palæstinas cùm iniuria carperet Vrbes
Seruaque sub Phario fleret Iduma iugo;
Capta peregrinos optabant Mœnia cœtus,
Neglectasque diu squallida Templa preces.
Et limen, quod Aui tot quæsiuêre Patresque,
Tunc Patres cœpit quærere, cœpit Auos.
Et toties genibus signata sacraria flexis,
Et toties vdu tacta sepulcra genis.
Et toties calcata pio vestigia fletu,
Arida tunc longo consenuere situ.
Romanus sed sera Pater pòst quàm induit arma,
Occiduas mittens ad pia bella manus,
Tullingi misêre viros; misêre Britanni,

Misit

Misit Iapygias Daunia turma rates.
Vidimus Ausonios, exsesque venire Sicanos,
Et Germanorum vidimus arma ducum,
Tunc solutis iterum viguerunt cætibus vrbes,
Tunc iterum Tyrio sunt data iura mari.
Tunt iterum Solimi caluerunt marmora busti,
Tunc iterum notas audijt Ara preces.
Maiorum, dices, hæc facta fuere. Fuerunt:
Facta sed hæc cuius posteritatis erunt?

XCIX.

In funera PHILIPPI Cardinalis purpurati.

Ausonij caperes cùm Iura, Philippe, Senatus,
In domino Vestes erubuere suo.
Sed festina tibi cùm stamina parca secaret,
Emoriente repens pallor in ore fuit.
Et simul in tristem vestes abiere nigrorem,
Purpureusque togæ cœpit abesse rubor.
Hinc suus ergo color iam desijt esse Galero;
Nempe suus domino desijt esse color.

C.

In funere FERNANDI, liberalissimi Principis.

Pauper ab effosso ditescit turba metallo,
In terra medios dum solet ire sinus;
O vtinam has posset tumuli penetrare fodinas,
Eruta Fernandi plus daret vna manus.

CI.

De FVRNIO Prodigi parentis æmulo decoctore.

Fur-

Furnius à patria non degener indole potor,
Ingenio patriam vicit & Arte gulam.
Singula conuiuis preciosa pondera gemmæ
Triuit, & affuso diluit illa mero.
Ipse prior cyathis instare capacibus; ipse
Sardonychata sibi fundere vina prior.
Mox acies certare duci, vastare diotas,
Mensaque gemmato pota madere lacu.
Denique vina suo quæ quisque ligurijt haustu,
Illa Senatoris singula Census erant.
Furnius hac adeò fuit inter prandia potus,
Vt, cœnaret vbi, vespere nescierit.

CII.

In Funus Amici, gelidissima hieme celebratum.

Tinxerunt calidis Veteres sua Funera lymphis,
Debet & hæc aliquis spargere nostra latex.
Quid facimus, glaciata gelu cum lympha neget,
Ex oculis haustas Funus habebit aqua.

CIII.

In furaces Hæredipetas.

Furtiuo manus ardeat Pyropo,
Et rapto gemat, Arca sub metallo;
Et res patria crescat vsque & vsque,
Agris addere dum studetis Agros,
Census censibus, atque inempta raptis,
Non sunt (quid dubitatis?) ista, non sunt,
Et si creditis esse Iura, non sunt:
Vos Accrescere tunc iubetis Assem,
Iussit tollere Cera cum Trientem.

Expunctus queritur dolendus Heres,
Quem pro diuite prædio obtinendo
Versu Cera locauerat secundo,
Nam vos dulcibus inuidi caducis
Ceram vertitis omnem, & arte magna
Ex Longis facitis breues tabellas.
Sed qui crescere sic iubetis Aurum,
Si rectè memini, iubebit olim,
Vos decrescere, ne timete, Ferrum.

CIV.

SARMATA in foueam mellis prolapsus, & insperatò ab Vrsa extractus.

ucus Hyperboream quà proximus aspicit Arcton,
Tardàque pinifero sustinet Astra iugo,
ērio plaudunt ibi fata cubilia partu,
Indigenasque fouet plurima Quercus apes
Iellitos inibi sudant loca pinguia succos,
Stillantésque tegit multa cauerna fauos:
Jec desunt Ouibus sua, nec sua mulsa Iuuencis,
Sed capit Hybleas V sus & Vrsa dapes,
'ortè per illa viam carpebat Tesqua colonus,
Ex aliquo cupiens tollere mella specu,
Qui nemora ambiguus pòstquàm exijt omnia, vidit
Denique odorifera consita prata thymo.
'idit, & hæc inquit, redolentis copia floris
Omnia quæsiti proxima mellis habet.
ndagare iuuat. Vetus haud procul Arbor hiabat,
Et vetulæ deërat tota Medulla trabi.
ed caue ne nullam retinerent Robora

Vinum

Viuus in examini stipite Catus erat:
Catus Apum; magnis qui par legionibus ibat,
Purpureos Flora cum popularet agros.
Dixisses Hybla nemus omne volare; trabique
Vnius in vacuos omne migrare sinus.
His patrium faciebat opus Gens innuba cellis;
Condita securo sis rata mella penu.
At nimio Quercus demum saturata Falerno,
Ebria seruatas ferre nequibat opes.
Melleus ergo latex super exundauit; & altum
In Scrobe fecerunt deflua mulsa lacum.
Aequa solo iam Vallis erat, iam plurima cano
Desuper in Mellis creuerat Alga, vado;
Sarmata cùm trunci vidit caua robora; & ame
Non explorata cœpit adire viâ.
Iamque propinquus erat, fouea cùm captus hiat
Induit incautos rore tenace pedes.
Vtque pedes magis vtque genu subsidere sensit,
Vtque deinde femur cedere, deinde latus,
Territus, ô Superi defendite, dixit: Et inter
Dicta, repentinus fluxit in ora liquor:
Tunc trepidare miser, lentique Coagula mellis
Nil profectura dissociare manu,
Tunc pedibus, totoque diu contendere trunco,
Aegrumque exalto tollere melle caput.
Sarmata conatus tamen omnia & omnia, sempe
Hæsit in Hybleis Sarmata mersus Aquis.
Quare vbi fracta sibi succumbere robora vidit,
Institit externam poscere mersus opem;
Arua rogat; Nusquã vllus erat. Rogat astra rogâ

Te

Tendere qui vellet brachia, nullus erat.
Interea bis Phœbus aqua se lauit Ibera,
Cynthia nocturnos bis Soror egit equos;
Nullus adhuc spondebat opem. Tunc membra labant,
Raucáque defectus suggerat ora sonus,
Nil, nisi de viuo restabat lacryma vultu.
Cetera semianimum membra cadauer erant.
Ipse tamen cecinit prius hunc sibi præsida lessū,
Mortua quàm tumulo conderet ossa suo.
Certè, ait, vt multi tumulo meliore quiescant,
Dulcior est nulli quàm mea tumba mihi.
Dixit; & extremo conuersus ad æthera voto,
Nunc, ait, ô oculis Astra valete meis.
Vos sola ignaris mea pandite funera gnatis,
Nam vos sola meum conscia funus habet.
Iámque oculos clausurus erat, cùm visa repente
Intremuisse graui stridula silua metu.
Nam fera, nescio qua, vicino erupit ab antro,
Et timuit visam territa silua feram.
Tunc, ~~licet in mortem~~ properaret Sarmata, rursū
Sarmata fatali mouit ab amne caput.
Monstrum informe vidit. Catulis comitata duobus
E medijs Silua prosilit Vrsa rubis.
Et celeri per trita via compendia cursu
Ambrosij visit cognita lustra meri,
Gratuitisque gulam dapibus non parca saginat,
(Nobilis ô qualem pascis Hymette gulam!)
Hîc quid agat? dubius clamaret Sarmata? pota
Opportuna statim cederet esca feræ.

Cessaret? lenti moreretur glutine visci,
Mors habet exequias vtraque penè pares.
Lenta tamen Mors est in Melle timenda: citatam
Ergo minatur, ait, mitior Vrsa necem.
Sic parat apposito disponere brachia flexu,
Pasta suum in siluas dum fera carpat iter.
Mox vbi daps brutũ saturauit Hymettia ventrẽ,
Auersumque lacu cœpit abire pecus.
Rusticus extendens è lento brachia visco,
Insidiante capit terga ferina manu.
Hîc laqueo captam se credidit Vrsa, suoque
Impositis tergo vincla coïre seris.
Aduocat ergo omni vires è corpore, donec
Tergi appendices exuat insidias.
Vsque laboranti tamen imminet hamus & hæret,
Et premit ille magis, quo trahit illa magis.
Visa videre fuit Ceromate delibutos
Ridiculo Pugiles vna Palæstra duos.
Vtque diu paribus certatum est viribus, Hostem
Traxit ab infausto fortior Vrsa lacu.
Sic demum capis Vrsa fugam, sic Sarmata vitam,
Sarmata mellito penè perempte vado.
I quærere, & solis Mortem puta inesse Venenis.
Quo gula plus Mellis, plus gula Mortis habet.

A.

Ne-

N.

O.

P.

R.

S.

Vi-

FINIS.

